

ชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

INSTRUCTIONAL VIDEO ON THAI SOCIAL PRACTICE MANNERS

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลและเทคนิคศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2544

ISBN 974-648-184-3

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

INSTRUCTIONAL VIDEO ON THAI SOCIAL PRACTICE MANNERS

เลขทวิ.....**80851**
เลขทะเบียน.....
วัน,เดือน,ปี...**23 พ.ค. 2551**

b.....
i.....

**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาทางการอาชีวะและเทคโนโลยีศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2544**

ISBN 974-648-184-3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

INSTRUCTIONAL VIDEO ON THAI ASSOCIATION MANNERS

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN EDUCATIONAL TECHNOLOGY
IN VOCATIONAL AND TECHNICAL EDUCATION
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2001

ISBN 974-648-184-3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2001

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ชูคดีทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย
INSTRUCTIONAL VIDEO ON THAI SOCIAL PRACTICE MANNERS
ชื่อนักศึกษา นางสาวนัสวี เห่งมสง่า
รหัสประจำตัว 39064472
ปริญญา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา เทคโนโลยีการศึกษาทางการอาชีวะและเทคนิคศึกษา
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผศ.โอวาท พูลศิริ
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม
ผศ.อรรถพร อุทธิเกิด

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
รศ.ดร.สุพิทย์	กาญจนพันธุ์	
ผศ.โอวาท	พูลศิริ	
ผศ.ดร.เลิศลักษณ์	กลิ่นหอม	
ผศ.อรรถพร	อุทธิเกิด	
รศ.ดร.สมพร	ไชยะ	

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 27 เมษายน 2544 เวลา 8.00 น. เป็นต้นไป

สถานที่สอบ ณ ห้องเรียนปริญญาเอก คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รศ.ดร.บุญวัฒน์ อัครฐ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 18 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2544

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย
นักศึกษา	นางสาวมนัสวี เหนี้ยมสง่า
รหัสประจำตัว	39064472
ปริญญา	ครุศาสตรบัณฑิตสาขารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	เทคโนโลยีการศึกษาทางอาชีวะและเทคนิคศึกษา
พ.ศ.	2544
ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไอวาท พูลศิริ
ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพร ฤทธิเกิด

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย โดยตั้งสมมุติฐานไว้ว่า ชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทยแตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนแผนกพาณิชยกรรม โรงเรียนเทคโนโลยีนครปฐม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มหาประสิทธิภาพ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่เรียนโดยใช้ชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย และกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบบรรยาย

ประสิทธิภาพของชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย หากจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและผลสัมฤทธิ์จากกลุ่มควบคุม ได้จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test

ผลการวิจัยพบว่า ชุดวีดิทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ E_1 และ E_2 เท่ากับ 84/88 ซึ่งแตกต่างจากเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยชุดวีดิทัศน์กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Thesis Title	Instructional Video Tape on Thai Social Practice Manners.
Student	Manasawee Ngiumsa-nga
Student ID	39064472
Degree	Master of Industrial Education
Programme	Educational Technology In Vocational and Technical Education
Year	2001
Thesis Advisor	Assistant Professor. Owat Poolsiri
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor. Dr. Lertlak Klinhom Assistant Professor. Attaporn Ridhikerd

ABSTRACT

The purposes of this research were to create and search the efficiency of the Instructinal video tape titled "Thai Social Practice Manners" by assuming that the instrument created should be efficient standard and found the achievement of study of the trial group different the group controlled.

The population and the sample used in this research were the second year of vocational students in commercial section, in the second semester of 2001 academic year of "Technology Nakhonpathom School", Muang, Nakhonpathom Province. Those 60 students were divided into three equal groups (20 students each) : (1) the efficient group searched (2) the trial group (3) the group controlled. The trial group was taught by using the instrument created for the research while the group controlled had taught by lecturing.

Measuring the efficiency for the instrument "Instructional Video Tape on Thai Association Manners "occurred in comparison of the achievement of learning between the trial group and the group controlled by the statistic method " Independent Sample t-test.

The findings were found that the instrument created for the research indicated the efficiency at E_1 and $E_2 = 84/88$ which were different from the standard set and the achievement of the trial group that taught by using the instrument created indicated the result different from the normal teaching method at .05 level of confidence limits of statistical estimation

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก ผศ. โอวาท พูลศิริ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ รศ.ดร. สุพิทย์ กาญจนพันธ์ รศ.ดร. สมพร ไชยะ ผศ.ดร. เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม ผศ. อรรถพร ฤทธิเกิด อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้ความช่วยเหลือแนะนำ ตลอดจนการให้คำปรึกษาต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้ง 5 ท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 8 ท่าน ที่กรุณาตรวจประเมินความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ข้อสอบ และประเมินคุณภาพข้อสอบด้านเนื้อหา และประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ พร้อมให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไข

ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการเทคโนโลยีนครปฐมที่กรุณาให้นักเรียนได้ทดสอบชุดวีดิทัศน์ พร้อมทั้งคำแนะนำต่าง ๆ

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

มนัสวี เหมยมสง่า

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	IV
สารบัญ.....	V
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญรูป.....	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.4 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 คำนียามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538.....	7
2.2 หลักสูตรรายวิชา มารยาทและการสมาคม ธส. 007.....	8
2.3 ความหมายของคำว่า วิดีทัศน์.....	10
2.4 ประเภทและรูปแบบของวีดิทัศน์.....	11
2.5 คุณค่าของวีดิทัศน์.....	15
2.6 การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา.....	20
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวีดิทัศน์ทางการศึกษา.....	24

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	33
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4.1 แสดงผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพวีดิทัศน์ เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทยวิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538.....	45
4.2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทยวิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 ที่เรียนด้วยวีดิทัศน์และเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ.....	46
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	47
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	47
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	48
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	50
บรรณานุกรม	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	56
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	57
ภาคผนวก ข. เนื้อหาวิชามารยาทและการสมาคม เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย.....	59
ภาคผนวก ค. แบบทดสอบทางการเรียน เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย.....	76
ภาคผนวก ง. แบบประเมินสื่อการสอน.....	84
ภาคผนวก จ. การแสดงค่าสถิติ.....	88
ภาคผนวก ฉ. แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดวิดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทยที่เรียนด้วยวิดิทัศน์และ เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ.....	98
ภาคผนวก ช. บทวิดิทัศน์การสอนเรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย.....	101
ประวัติผู้เขียน.....	116

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงหน่วยการสอนรายวิชา มารยาทและการสมาคม.....	9
3.1 แสดงผลการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย.....	40
4.1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538.....	46
จ 1 แสดงคะแนนการหาประสิทธิภาพของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่เรียนชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย.....	89
จ 2 แสดงผลการประเมินสื่อการสอนด้านเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ	90
จ 3 แสดงผลการประเมินสื่อการสอนด้านเทคนิคการผลิตสื่อ จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 คน.....	92
จ 4 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์ความแม่นยำ เชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อสอบ.....	93
จ 5 แสดงผลการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	97
ด 1 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย ที่เรียนด้วยวีดิทัศน์และเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ.....	99

สารบัญรูป

รูปที่

หน้า

3.1 แสดงขั้นตอนการสร้างชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย..... 36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเป็นผลให้ประเทศไทยมีการพัฒนาการไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งความก้าวหน้าทางสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนวิทยาการต่าง ๆ อันส่งผลถึงระบบการศึกษาที่เป็นพื้นฐานอันสำคัญในการให้การศึกษาแก่คนในชาติให้ได้ผลดีทั้งในด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่จะปลูกฝังให้กับผู้เรียน ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา โดยส่งเสริมให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (พัฒนาวิชาการ 2542 : 11) การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน นอกจากจะมุ่งเน้นด้านวิชาการ และ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ก็ยังสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมเข้ามา มีบทบาทควบคู่กับการเรียนในแต่ละวิชาด้วยโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนต่างๆ นั้นจะมุ่งผลิตนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถในด้านการประกอบอาชีพ ทักษะการทำงาน เข้าสู่ตลาดในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมที่ต้องการสูง และพร้อมที่จะมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกของตัวผู้เรียน นั่นคือ นอกจากความรู้และทักษะที่มอบให้แล้ว ยังมีการปลูกฝังกิริยามารยาทในการสมาคม เพื่อการติดต่อสื่อสารกับสังคมได้อย่างดี โดยการถ่ายทอดในรูปแบบต่าง ๆ จากตัวผู้สอน โดยการปฏิบัติให้เห็นจริงหรือจากสื่อประกอบการสอนที่น่าสนใจ ซึ่งถ่ายทอดออกมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ครบทุกสถานการณ์ เพราะสื่อในชั้นเรียนจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความคิดหรือข้อมูลต่าง ๆ ตามเนื้อหาวิชาที่สอนไปสู่ผู้เรียนในบางสถานการณ์ของการเรียนและสื่อยังใช้เป็น การถ่ายทอดสารกลับป้อนกลับมาระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนด้วยสื่อเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการสอนที่มีผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์และเวลาเดียวกัน (Instructor-based)

วิชามารยาทและการสมาคม เป็นวิชาเลือกแกนธุรกิจสัมพันธ์ รหัส. 007 ที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชามารยาทและการสมาคม อันเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมในสังคมเพื่อนำมาปรับปรุงเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดี คือ บุคลิกภาพดี กิริยามารยาทดี การปฏิบัติตนในสังคมได้ถูกต้องตามกาลเทศะ โอกาสอันควรตามรายละเอียดเนื้อหาวิชา นี้ จะให้หลักเกณฑ์ในการปฏิบัติและแบบทั่วไป เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานเบื้องต้นในการเข้าสังคม ซึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระยะเวลาที่ผ่านมามักจะประสบปัญหาแก่ผู้เรียนในการทำความเข้าใจ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของ มารยาทและการสมาคมพร้อมกับผู้สอนที่มีชั่วโมงการสอนที่มาก นอกจากนั้นยังต้องทำการสอน หลายวิชาและไม่สามารถเตรียมการสอนได้เต็มที่พร้อมกับประสิทธิภาพของการถ่ายทอดเนื้อหาและ ความรู้ที่ผู้เรียนในการเรียนรู้จึงมีความแตกต่างกันไปจากสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบัน อาจทำ ให้ประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้ผลไม่เต็มที่ขาดสื่อที่น่าสนใจ ซึ่งวิภาวรรณ สุขสถิตย์ (2532 : 2) กล่าวว่า การที่ครูอาจารย์ต้องทำการสอนตลอดทั้งวัน และ ซึ่งในวิชาเนื้อหาเดียวกัน ครูอาจารย์ อาจเกิดความเบื่อหน่าย ขาดการกระตือรือร้น ทำให้ผู้เรียน และประสิทธิภาพการเรียนลดน้อยลง

เนื้อหาเรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย ได้ถูกบรรจุไว้ในวิชา มารยาทและการสมาคม ซึ่ง วิธีการสอนแบบปกติจะเป็นแบบบรรยาย โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ที่มีอยู่จำนวนจำกัดพร้อมกับเนื้อหาใน สื่อมิได้ตรงกับเนื้อเรื่องที่จะสอนผู้เรียนเท่าที่ควรจึงไม่สามารถเห็นภาพสถานการณ์ได้ชัดเจน เนื่อง จากมีเวลาในการสอนจำกัด แต่มีเนื้อหาสาระมากและต้องสื่อความหมายให้เห็นชัดเจน ผู้สอนจึง ควรทำให้ผู้เรียนมองเป็นรูปธรรมได้มากที่สุด โดยนำเรื่องราวต่าง ๆ บนที่กลองในเทปวีดิทัศน์ซึ่งเป็น สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) เป็นสื่อที่เป็นตัวผ่านให้สารหรือความรู้ที่อยู่ทั้งภายในวัสดุและอยู่ ในรูปของจริง หรือ สถานการณ์จริงได้ถ่ายทอดออกมาให้ผู้เรียนได้เรียน ซึ่งเป็นสื่อที่ทันสมัยและ เป็นที่น่าสนใจของผู้เรียนมีความสะดวกง่ายในการเก็บรักษาเก็บข้อมูลได้เป็นจำนวนมาก เหมาะใน การนำมาใช้กับอุปกรณ์ต่าง ๆ

จากสาเหตุและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำวิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ เข้า มาช่วยปรับปรุงแก้ไขปัญหา อย่างน้อยก็เป็นการบรรเทาปัญหาให้น้อยลง ซึ่งหากพิจารณาแล้ว เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นหนทางหนึ่งที่สามารถจะนำมาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ (พิทยา จำเริญ จรัสวิทย์. 2528 : 3) การนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการศึกษามีได้เป็นการลดบทบาท ของผู้สอนลงไป แต่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนวิชานั้น ๆ นอกจากนั้นการศึกษาในลักษณะนี้จะทำให้ผู้สอนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

สื่อการสอนเป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นพาหนะที่จะนำสารหรือความรู้ ไปยังผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชม ภูมิภาค (2523 : 5) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติของสื่อที่ก่อให้เกิดผลดีแก่การสอน และการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. มีคุณสมบัติในการจับยึดประสบการณ์ กิจกรรมต่าง ๆ เอาไว้เพื่อการสังเกตการ ศึกษาพิจารณาได้เท่าที่ความต้องการจะศึกษา
2. มีคุณสมบัติในด้านการจัดแจง จัดการและปรุงแต่งได้กว้างขวาง ทำให้สามารถแปลง เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น เทคนิคของภาพยนตร์และโทรทัศน์
3. มีคุณสมบัติในด้านการขยาย การแจกจ่ายเป็นหลาย ๆ ฉบับ เช่น การทำซ้ำหรือในสื่อ อันเดียว ก็ใช้ได้หลายครั้งรวมทั้งสามารถเข้าถึงคนจำนวนมากได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วีดิทัศน์ เป็นสื่อประสิทธิภาพในเชิงการสอนที่มีคุณสมบัติครบทั้ง 3 ประการด้วย เป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง ซึ่งมีประสิทธิภาพในเชิงการสอนเป็นพิเศษ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2530 : 172) สามารถให้ความรู้ได้ทุกรูปแบบ ตั้งแต่ความรู้ง่าย ๆ ไปจนถึงกระบวนการที่ซับซ้อน เป็นเครื่องมือที่สอนได้เหมือนกับการสอนของครูโดยตรง (พินิต วัฒน. 2520 : 11) วีดิทัศน์ช่วยในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นแก้ปัญหาครูที่ไม่มีทักษะการสอนที่ดี ขาดความรู้และความรอบรู้ที่เหมาะสม การที่มีผู้เรียนเป็นจำนวนมากและมีความสามารถแตกต่างกัน วีดิทัศน์สามารถแทนครูหรือใช้ควบคู่กับการสอนของครู เพื่อแสดงเรื่องราวได้ซึ่งอาจดีกว่าการอธิบายของครู (ไพโรจน์ ติรณธนากุล และคณะ. 2524 : 3) สามารถนำเอาเรื่องราวเฉพาะจุดมาให้ศึกษารายละเอียดได้ สามารถจัดข้อผิดพลาดโดยการบันทึกภาพไว้ล่วงหน้า วีดิทัศน์เป็นสื่อใกล้ตัวและมีอิทธิพลสูง โดยรวมเอาลักษณะที่ดีของสื่อต่าง ๆ เกือบทั้งหมดนำมาเสนอด้วยภาพและเสียงทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการรับรู้สูง นอกจากนี้วีดิทัศน์ยังเป็นสื่อที่ใช้ง่าย ห้องเรียนไม่ต้องมีดมมาก (วิภา อุฒมฉันท. 2538 : 4) สามารถใช้ได้ดีทั้งการเรียนรายบุคคล เรียนกลุ่มเล็กไปจนถึงการเรียนกลุ่มใหญ่และยังสามารถนำมาฉายเพื่อทบทวนได้ด้วยตนเองตลอดเวลา

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับวีดิทัศน์ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่พบว่า ผลของการใช้วีดิทัศน์เพื่อการศึกษาเมื่อเทียบกับการสอนปกติของครูแล้ว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ มีอยู่บางงานวิจัยเท่านั้นที่ปรากฏว่าการสอนแบบเดิมดีกว่า (วิจิตรา วงศ์ทรัพย์สกุล. 2536 : 2) แสดงให้เห็นว่าสื่อวีดิทัศน์นั้น ถ้ามีกระบวนการผลิตและการนำมาใช้อย่างถูกวิธีและอย่างเหมาะสมแล้ว ย่อมเกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนอย่างสูงสุดได้

จากความคิดเห็นดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ปัญหาและความบกพร่องในการสอน โดยเฉพาะวิชาบรรยายและการสมาคมในการที่ครูใหม่ ๆ ยังนิยมการสอนแบบบรรยายและสื่อวีดิทัศน์ที่เป็นภาพแบบเก่าขาดการนำเสนอใหม่ ๆ จึงไม่เกิดความน่าสนใจในเนื้อหา จึงควรสร้างสื่อการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องให้มีประสิทธิภาพโดยผ่านสื่อวีดิทัศน์ที่ทันสมัยเป็นที่น่าสนใจ สะดวกง่ายในการเก็บรักษา เก็บข้อมูลได้เป็นจำนวนมาก ราคาก็ไม่แพงจนเกินไป และเป็นสื่อมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย วิชาบรรยาย และการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาท และการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 ที่เรียนด้วยวิธีทัศน์ และเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

1.3 สมมุติฐานของการวิจัย

1. ชุดวิธีทัศน์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีทัศน์ และเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาคำอธิบายรายวิชามารยาทและการสมาคม เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 มาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยโดยการนำชุดวิธีทัศน์มาใช้ จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ดังนี้

- 1) ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตรงตามวัตถุประสงค์อย่างรวดเร็ว
- 2) ผู้เรียนสามารถพัฒนาเจตคติและบุคลิกภาพระหว่างบุคคลต่อบุคคลได้ เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ
- 3) ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนได้สูง เพราะมีความหลากหลายของสื่อทัศนูปกรณ์ สื่อการเรียน และกลวิธีการสอน
- 4) รูปแบบของชุดวิธีทัศน์สามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์และเนื้อหาต่าง ๆ ได้ตามความต้องการของผู้เรียน
- 5) ประหยัดเวลา และทรัพยากร โดยใช้เวลาเพียง 4-8 ชั่วโมง และสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้รวดเร็ว
- 6) เหมาะที่จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาหลักสูตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การสร้างชุดวืดทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย ซึ่งประกอบด้วย ตอนที่ 1 มารยาทของสังคมไทย ตอนที่ 2 งานอุปสมบท ตอนที่ 3 งานมงคลสมรส ตอนที่ 4 งานศพ และได้นำเอาเนื้อหาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 โดยวิธีการสอนด้วยชุดวืดทัศน์และสอนโดยวิธีการสอนแบบปกติ ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนภาคปกติ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 แผนกพาณิชยกรรม ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนเทคโนโลยีนครปฐม จำนวน 100 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นนักเรียนภาคปกติ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 แผนกพาณิชยกรรม ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนเทคโนโลยีนครปฐม จำนวน 60 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

- (1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ วิธีการสอนโดยแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ วิธีการสอนโดยใช้ชุดวืดทัศน์ กับ วิธีการสอนแบบปกติ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย
- (2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทยวิชามารยาทและการสมาคม ที่ได้จากการทดสอบความรู้ของนักเรียน

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. รายการวืดทัศน์การสอน หมายถึง รายการวืดทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
2. ผู้สอน หมายถึง ผู้สอนวิชามารยาทและการสมาคม ฐศ. 007
3. ประสิทธิภาพชุดวืดทัศน์ หมายถึง เกณฑ์กำหนดไว้ในการหาประสิทธิภาพบทเรียนวืดทัศน์ ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์จากการเรียนโดยใช้วืดทัศน์เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทยตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

80 ตัวแรก (E_1) หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดในบทเรียนได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ

80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำข้อสอบหลังเรียนได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ

4. การสอนแบบปกติ หมายถึง การสอน เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย ซึ่งสอนตามแผนการเรียนของโรงเรียนเทคโนโลยีนครปฐม

5. แบบฝึกหัด หมายถึง เครื่องมือวัดผลที่สร้างขึ้นเพื่อวัดความรู้นักเรียนหลังเรียนบทเรียนในแต่ละหน่วย ซึ่งได้หาประสิทธิภาพ ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก อยู่ในเกณฑ์ตามที่ต้องการ

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่นักศึกษาทำได้ จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. กลุ่มหาประสิทธิภาพ หมายถึง นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดวีดิทัศน์ เพื่อหาประสิทธิภาพ

8. กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดวีดิทัศน์ เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

9. กลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติ

10. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 โรงเรียนเทคโนโลยีนครปฐม อ. เมือง จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษामผลงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานเขียน เอกสาร และงานวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องเป็นลำดับดังนี้

2.1 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538

2.2 หลักสูตรรายวิชา มารยาทและการสมาคม ๓๓. 007

2.3 ความหมายของคำว่า วิดีทัศน์

2.4 ประเภทและรูปแบบของวีดิทัศน์

2.5 คุณค่าของวีดิทัศน์

2.6 การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวีดิทัศน์ทางการศึกษา

2.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538

2.1.1 หลักการ

2.1.1.1 เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตและพัฒนาแรงงานระดับผู้ชำนาญการเฉพาะสาขาอาชีพ ตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งในระดับท้องถิ่น และ ระดับประเทศ

2.1.1.2 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ สามารถถ่ายโอนผลการเรียน เทียบความรู้ และ ประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และ สถานประกอบอาชีพอิสระ

2.1.1.3 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดวิธีเรียนวิธีสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

2.1.1.4 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ทั้งภาครัฐ และ ภาคเอกชนมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรและจัดการศึกษา เพื่อให้ตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่นนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2 จุดมุ่งหมาย

2.1.2.1 เพื่อให้มีความรู้ และ ทักษะในวิชาสามัญสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หรือ ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

2.1.2.2 เพื่อให้มีทักษะในงานอาชีพระดับผู้ชำนาญการเฉพาะทาง สามารถนำไปประกอบอาชีพ และ พัฒนางานอาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2.1.2.3 เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจ และ ภาคภูมิใจในงานอาชีพ ใฝ่หาความรู้ หน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี

2.1.2.4 เพื่อให้เป็นผู้มีปัญญา มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการจัดการ การตัดสินใจและแก้ปัญหา รู้จักแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ มาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน

2.1.2.5 เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม ขยัน ซื่อสัตย์ มีวินัย มีสุขภาพกายใจสมบูรณ์แข็งแรง

2.1.2.6 เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดี งามทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่นและประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจ และ เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตระหนักในปัญหา และ ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

2.1.2.7 เพื่อให้เห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ปฏิบัติตนตามฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2.2 หลักสูตรรายวิชา มารยาทและการสมาคม รหัส 007

วิชามารยาทและการสมาคม รหัส 007 เป็นวิชาแกนธุรกิจสัมพันธ์ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 สำหรับนักเรียนที่ใช้เรียนในชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2

2.2.1 คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาการสำรวจ และ การปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเอง มารยาท การสมาคมในโอกาส และ สถานที่ต่าง ๆ การแต่งกาย งานเลี้ยงอาหาร และ มารยาทสำหรับงานเลี้ยงแบบต่าง ๆ มารยาท การสมาคมของนักธุรกิจ

2.2.2 จุดประสงค์รายวิชา

2.2.2.1 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ อันเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมในวงสังคม

2.2.2.2 เสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียน

ตารางที่ 2.1 แสดงหน่วยการสอนรายวิชา มารยาทและการสมาคม

หน่วยการสอนภาคทฤษฎี วิชา มารยาทและการสมาคม รหัส ๓ส. 007 คาบเรียน 2 คาบ/สัปดาห์ รวมคาบสอน 36 คาบ		
หน่วยที่	ชื่อหน่วยการสอน	จำนวนคาบ
1	การสำรวจและปรับปรุงบุคลิกภาพ	4
2	มารยาทการสมาคมในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ	6
3	การแต่งกาย	2
4	งานเลี้ยงอาหารและมารยาท	4
5	มารยาทและสมาคมของนักเรียน	9
6	ภาคปฏิบัติ/ทฤษฎีทดสอบ	9
รวมคาบสอน		36

จากการแบ่งหน่วยการเรียน และ คาบการเรียนของเนื้อหาวิชา จะเห็นได้ว่าในหน่วยการเรียนที่ 2 เรื่อง มารยาทการสมาคมในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ ได้ใช้น้ำหนักของคาบการเรียนจำนวน 6 คาบ ซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของเนื้อหาในหน่วยดังกล่าว จะได้สร้างชุดวีดิทัศน์เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย ขึ้น เพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ตามเนื้อหาของบทเรียนเรื่องดังกล่าว

2.3 ความหมายของคำว่า วิดีทัศน์

คำว่า วิดีทัศน์ นี้ เดิมรู้จักกันแพร่หลายทั่วไปกับคำว่า เทปโทรทัศน์ แถบบันทึกภาพ ภาพทัศน์ ฯลฯ หรือที่ชาวบ้านมักเรียกทับศัพท์จากภาษาต่างประเทศว่า วิดีโอ (Video) และใช้กันอย่างแพร่หลายมาโดยตลอด จนกระทั่ง พ.ศ. 2530 คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์แห่งราชบัณฑิตยสถาน เห็นว่าคำในภาษาต่างประเทศว่า "Video" เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทเดียวกับ "Television" ซึ่งมีศัพท์บัญญัติว่า "โทรทัศน์" แล้ว จึงสมควรบัญญัติคำว่า Video ขึ้นใช้เป็นชื่อทางการในภาษาไทยด้วย ศัพท์ที่จะบัญญัติก็ควรมีคำว่า "ทัศน์" ประกอบอยู่ด้วยเพื่อให้เข้าชุดกัน คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ ได้พยายามค้นหาคำที่มีเสียงใกล้เคียงกับคำเดิม จึงได้คำสันสกฤต "วีติ" (Viti) มีความหมายว่า "enjoyment, feast, pleasure, light, etc." เมื่อนำคำ "วีติ" มาสมทบกับคำ "ทัศน์" ลงเป็นรูป "วีติทัศน์" และเพื่อให้ใกล้เคียงกับเสียงของคำเดิม "Video" จึงเปลี่ยน "ต" เป็น "ด" ได้เป็น "วีดิทัศน์" ความหมายของศัพท์นี้ คือ เครื่องที่แสดงภาพเพื่อความเพลิดเพลิน (กัลยา จยุติรัตน์ และคณะ. 2531 : 89)

ก่อนหน้านั้น ปลายปี พ.ศ. 2526 ก่อนที่คำว่า วิดีทัศน์ จะถูกบัญญัติขึ้นอย่างเป็นทางการ สันทัด ภิบาลสุข (2527 : 20) ได้กล่าว ถึง "วีดีโอ" ว่าแปลตามศัพท์เทคนิค หมายถึง "ภาพ" แต่ "วีดีโอเทป" นั้นจะแปลได้ว่า "เทปบันทึกภาพ" หรือ "เทปโทรทัศน์" หมายถึง 2 กรณี คือ

- 1) เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ หมายถึง เครื่องเล่นเทปโทรทัศน์ที่ใช้ได้ทั้งบันทึก (Record) และ เล่นเทป (Playback) ออกจากเครื่องรับโทรทัศน์ (TV Receiver)
- 2) เทปภาพ หมายถึง เทปโทรทัศน์ทั้งชนิดม้วน และชนิดดัด

จนกระทั่ง พ.ศ. 2535 บุญเที่ยง จุ้ยเจริญ (2534 : 180) ได้นิยามความหมายของคำดังกล่าวต่อมาหลังจากนั้นไว้ว่าวีดิทัศน์ หรือ แถบวีดิทัศน์ หมายถึง วัสดุที่บันทึกหรือเก็บสัญญาณเสียง หรือข้อมูลอื่นใดที่ต้องการไว้ในรูปเส้นแรงแม่เหล็ก มีลักษณะคล้ายกับแถบบันทึกเสียงนั่นเอง เนื้อแถบ วีดิทัศน์ทำด้วยสาร Polyester บางแต่เหนียว แข็งแรง ไม่ยืด ด้านล่างฉาบด้วยสาร Antistatic Carbon เพื่อป้องกันไฟฟ้าสถิตที่จะเกิดขึ้นบนเนื้อแถบวีดิทัศน์ เช่น เฟอร์สออกไซด์ โครเมียมออกไซด์ เหล็กออกไซด์ (IRON Oxide) เป็นต้น เพื่อทำหน้าที่เป็นสัญญาณแม่เหล็กไฟฟ้าที่ได้รับมาจากหัวแม่เหล็ก ด้านบนนี้จะถูกบรรจุไว้ในล้อหรือในตลับอีกทอดหนึ่ง อีกทั้ง สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534 : 233) ได้ให้คำจำกัดความของ เทปวีดิทัศน์ (Video Tape) ไว้ในอีกทัศนะหนึ่งว่า เทปวีดิทัศน์สามารถบันทึกภาพเคลื่อนไหวลงในเส้นเทปบันทึกภาพในรูปของสนามแม่เหล็กโดยใช้ถ่ายภาพทางโทรทัศน์ เปลี่ยนภาพเป็นสัญญาณทางไฟฟ้า แล้วนำสัญญาณทางไฟฟ้ามาบันทึกไว้ในรูปของสนามแม่เหล็กบนเส้นเทป โดยใช้เครื่องเทปบันทึกภาพ (Video Tape Recorder) เมื่อต้องการจะดูภาพ เครื่องบันทึกภาพจะสามารถนำเอาภาพที่เก็บไว้ในรูปของสนามแม่เหล็กบนเส้นเทป เปลี่ยน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลับมาเป็นสัญญาณทางไฟฟ้าส่งต่อไปยังเครื่องรับโทรทัศน์ หรือมอนิเตอร์ จะเกิดภาพเคลื่อนไหวปรากฏบนจอเครื่องรับได้เป็นภาพเคลื่อนไหวมีสีสวยงามดงามเหมือนธรรมชาติ

จากความหมายดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า วิดีทัศน์ หมายถึง วัสดุที่ทำการบันทึกหรือเก็บสัญญาณภาพและสัญญาณเสียงไว้ในรูปเส้นแรงแม่เหล็ก ที่ทำให้เกิดภาพเคลื่อนไหวปรากฏบนจอเครื่องรับได้เป็นภาพเคลื่อนไหวที่มีความสวยงามเหมือนธรรมชาติทำให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้และเรียนรู้ได้

2.4 ประเภทและรูปแบบของวีดิทัศน์

คณะกรรมการกลุ่มโสตทัศนศึกษา ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการโสตทัศนศึกษา จากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหลายแห่ง (กัลยา จยุติรัตน์ และคณะ. 2531 : 84-86) ทำการประชุมเพื่อกำหนดแนวทาง การปฏิบัติงานร่วมกัน ได้จำแนกวีดิทัศน์ออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

2.4.1 แถบวีดิทัศน์ (Video Tape หรือ Video Cassette) มีลักษณะเป็นเส้นเทป ทำมาจากวัสดุประเภทพลาสติกจำพวกเซลลูโลสไตรอะซีเตต โพลีเอสเตอร์ หรือ โพลีไวนิล ฉาบด้วยสารแม่เหล็กอย่างแข็ง เพื่อคงสภาพสัญญาณที่ถูกบันทึกลงไว้ให้ดีที่สุด แถบวีดิทัศน์บันทึกได้ทั้งเสียงและภาพในรูปของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า และสามารถลบภาพและเสียงบันทึกไว้แล้วบันทึกใหม่ได้หลายครั้ง

แถบวีดิทัศน์มีหลายชนิดหลายขนาด ขนาดจะวัดจากความกว้างของเส้นเทปเป็นนิ้ว การบรรจุอาจอยู่ในล้อยม้วนเปิดและแบบตลับ

1) ขนาด 2 นิ้ว เป็นแถบวีดิทัศน์บรรจุอยู่ในล้อยม้วนเปิด ใช้สำหรับการบันทึกรายการเพื่อออกอากาศสำหรับสถานีโทรทัศน์ ปัจจุบันไม่เป็นที่นิยมใช้มากนัก เพราะส่วนใหญ่หันมาใช้วีดิทัศน์ขนาด 1 นิ้วแทน

2) ขนาด 1 นิ้ว เป็นแถบวีดิทัศน์มาตรฐาน สำหรับสถานีโทรทัศน์บันทึกรายการเพื่อออกอากาศที่พัฒนาขึ้นมาแทนที่ขนาด 2 นิ้ว นอกจากนี้ยังใช้เป็นต้นฉบับสำหรับบันทึกรายการซ้ำลงแถบวีดิทัศน์ขนาดเล็กเพื่อแจกจ่ายไปตามที่ต่าง ๆ

3) ขนาด $\frac{3}{4}$ นิ้ว บรรจุอยู่ในตลับเรียกกันทั่วไปว่า เทปยูเมติก (U-Matic Tap) เพราะเล่นผ่านหัวเทปเป็นรูปตัว U มี 2 ประเภท คือ ไฮแบนด์ (Hi-Band) และ โลว์แบนด์ (Low-Band) ไฮแบนด์มีคุณภาพสูงพอที่สถานีโทรทัศน์จะใช้ออกอากาศได้ โดยเฉพาะสำหรับรายการข่าวหรือรายการสั้น ๆ แถบวีดิทัศน์ไฮแบนด์เมื่อนำมาเล่นในเครื่องเล่นโลว์แบนด์ภาพจะลึ้ม แต่เมื่อแถบวีดิทัศน์โลว์แบนด์ไปเล่นในเครื่องไฮแบนด์จะได้ภาพขาวดำ

4) ขนาด ½ นิ้ว มีล้อเทป 2 ล้อ อยู่ภายใต้ตลับที่บรรจุและเส้นเทปจะเคลื่อนที่จาก ล้อหนึ่งไปยังอีกล้อหนึ่ง เป็นขนาดที่นิยมใช้กันมากตามบ้าน

5) ขนาด ¼ นิ้ว ขนาดเดียวกับเทปบันทึกเสียงแบบตลับ มีไข้อยู่ในวงจำกัดไม่ แพร่หลายมากนัก การบรรจุมี 3 แบบ คือ

5.1) แบบล้อม้วนเปิด (Open Reel หรือ Reel to Reel)

5.2) แบบกล่อง (Cartridge)

5.3) แบบตลับ(Cassette)

การบรรจุแบบตลับได้รับความนิยมมาก เพราะสะดวกในการใช้และป้องกันความเสียหาย อันอาจเกิดขึ้นกับเนื้อเทปหรือเครื่องเล่นวีดิทัศน์

2.4.2 แผ่นวีดิทัศน์ (Video Disc) มีลักษณะแผ่นคล้ายแผ่นเสียง ต่างกันที่แผ่นวีดิทัศน์มี การบันทึกสัญญาณภาพและเสียงที่ละเอียดอ่อนซับซ้อนมากกว่าโดยใช้ลำแสงเลเซอร์ แผ่นวีดิทัศน์ แบ่งออกเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1) ระบบเลเซอร์ (Laser Vision) แผ่นทำด้วยเงินฉาบพลาสติกใส ขนาดของแผ่นมี เส้นผ่าศูนย์กลาง 12 นิ้ว เล่นด้วยความเร็ว 600-1,800 รอบ/นาที ความยาว 30 นาที/หน้า การเล่น ใช้ ลำแสงเลเซอร์แทนเข็ม ข้อดีที่เห็นได้ชัดของระบบนี้ คือ หากมีรอยขีดข่วนบนแผ่น และรอยนั้นไม่ ถึงแผ่นเงินชั้นในสุดแล้ว จะไม่มีผลต่อภาพและเสียงเลย

2) ระบบคาปาซิแตนซ์แบบไม่มีร่องสัญญาณ (Video High Density) บันทึก สัญญาณลงแผ่นด้วยลำแสงเลเซอร์ แต่เล่นด้วยเข็ม ตัวแผ่นทำด้วยสารโพลีไวนิลคลอไรด์ ซึ่งเป็น สารชนิดเดียวกับที่ใช้ทำแผ่นเสียงธรรมดา ขนาดแผ่นมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 10.2 นิ้ว เล่นด้วยความเร็ว 900 รอบ/นาที ความยาว 1 ชั่วโมง/หน้า

3) ระบบคาปาซิแตนซ์แบบมีร่องสัญญาณ (Video High Channel) ตัวแผ่น เคลือบมันเป็นสีดำคล้ายแผ่นเสียง ขนาดแผ่นมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 12 นิ้ว เล่นโดยใช้หัวเข็มเพชรชนิด เล็กพิเศษ ขนาดความเร็ว 450 รอบ/นาที ความยาว 1 ชั่วโมง/หน้า

ภาพและเสียงที่ปรากฏออกมาจะเหมือนภาพยนตร์ หรือแถบวีดิทัศน์ แต่มีข้อที่ดีกว่า คือ แผ่นวีดิทัศน์สามารถเลือกและหยุดภาพในเฟรมที่ต้องการได้รวดเร็ว ข้อเสีย คือ ไม่สามารถบันทึก สัญญาณและเสียงได้ซ้ำแล้วซ้ำอีก

ขนาดของแผ่นวีดิทัศน์ วัดจากเส้นผ่าศูนย์กลางเป็นนิ้ว

ความเร็วในการเล่น ใช้อัตราการหมุนเป็นจำนวนรอบ/นาที

วงการศึกษาของไทยได้นิยมใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการสอน โดยเฉพาะในรูปของเทป วีดิทัศน์เข้ามามีบทบาทต่อการเรียนการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วุฒิชัย โจอัยกิง (2528 : 3-7) กล่าวถึงประเภทของวีดิทัศน์ว่าสื่อวีดิทัศน์ที่นำมาใช้ในการสอนได้มาจากแหล่งต่าง ๆ หลายแหล่งด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์ต่างกัน ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้ คือ

1) สื่อวีดิทัศน์เพื่อการสอนภาษาทางวิทยุโทรทัศน์ สื่อชนิดนี้ถูกทำขึ้นเพื่อผู้ชมที่ต้องการเรียนภาษา ผู้ชมเหล่านี้จะมีระดับความสามารถที่แตกต่างกันไป จึงจำเป็นต้องมีการจัดแบ่งระดับความยากง่ายในการนำเสนอ สื่อประเภทนี้จะทำขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายในการเน้นด้านโครงสร้าง หรือลำดับความสามารถในการสื่อสาร นอกจากนี้ภาษาและสถานการณ์ที่นำเสนอ มักจะสัมพันธ์กับตำราเรียนที่ใช้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ด้วย

2) สื่อวีดิทัศน์เพื่อเสนอข่าวสารและด้านบันเทิง แม้สื่อชนิดนี้ไม่ได้ทำขึ้นเพื่อการเรียนการสอน แต่ครูก็สามารถจะช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้เช่นเดียวกับสื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนประเภทอื่น อีกทั้งสื่อประเภทนี้จะทำให้ความสนใจและความหมายชัดเจน ให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนที่มีความต้องการเรียนรู้ได้กว้างขวางขึ้น

3) สื่อวีดิทัศน์เพื่อการเสนอสารคดี การประชาสัมพันธ์และการศึกษา สื่อชนิดนี้จะเป็นสื่อที่โรงงาน หรือบริษัทจัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอแง่มุมต่าง ๆ ของระบบงานของตนต่อสาธารณชน มักมีเนื้อหาเฉพาะสาขาวิชา การนำมาใช้ควรมีการจัดกิจกรรมประกอบให้เหมาะสม จัดระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

4) สื่อวีดิทัศน์เพื่อการสอนภาษาเฉพาะในชั้นเรียน สื่อชนิดนี้ทำขึ้นเพื่อใช้ในชั้นเรียนโดยเฉพาะ เป็นสื่อที่ให้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง เพราะใช้ได้ทั้งแบบฉายให้ดูรวมเดียวจบ หรือแบ่งเป็นช่วง ๆ ไปจนจบก็ได้

รูปแบบรายการต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอนทางโทรทัศน์มีหลายรูปแบบ ซึ่งผู้สอนจะต้องทำการศึกษาให้เหมาะสมกับบทเรียนที่ใช้สอน

สุรชัย สิกขาบัณฑิต (2527 : 42) ได้กล่าวถึงรูปแบบการนำเสนอรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดทำรายการทางการศึกษามีดังนี้

- 1) แบบบทความ (Straight talk)
- 2) แบบอภิปราย (Panel discussion)
- 3) แบบสัมภาษณ์ (Interview)
- 4) แบบบันทึกเหตุการณ์จริง (On-the spot)
- 5) แบบตอบปัญหาความรู้ (Quiz)
- 6) แบบโต้วาที (Debate)
- 7) แบบสาธิต (Demonstration)
- 8) แบบแสดงละคร (Dramatization)
- 9) แบบห้องเรียนจำลอง (Classroom pick-up)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10) แบบสารคดี (Feature)

เกศินี โชติกเสถียร (2523 : 131) กล่าวถึงรูปแบบรายการที่ผลิตขึ้นเพื่อการศึกษาอาจจำแนกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. รูปแบบรายการผลิตขึ้นเพื่อการสอน (Teaching Format) เป็นกลุ่มรายการที่ใช้เพื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตร รูปแบบของรายการมีบทบาทในเชิงสอนมากกว่าจูงใจ การผลิตรายการจะนานกว่าแบบอื่น

2. รูปแบบรายการเพื่อการเรียน (Learning Format) เป็นกลุ่มรายการที่มุ่งใช้เพื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรแบบกลุ่มแรกก็ได้ หรืออาจใช้เพื่อการศึกษาทั่วไปก็ได้ แต่เป็นรายการที่ต้องสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ชมมากขึ้น ต้องให้ผู้ชมสนใจอยากติดตามโดยผู้ชมไม่มีความรู้สึกรายการที่ผลิตมุ่งมาสอนตนแต่กลับรู้สึกว่าเป็นรายการดีมีประโยชน์ น่าเรียนรู้และเต็มใจชมโดยตลอด การผลิตรายการในรูปแบบนี้ต้องการความประณีตและเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพสูง

3. รูปแบบรายการเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร (Information Format) เป็นกลุ่มรายการที่มุ่งใช้เป็นสื่อเสนอแก่ประชาชนทั่วไปเพื่อสนองความสนใจใคร่รู้ ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถปรับตนเองให้เข้ากับความจริงก้าวหน้าของสังคมได้อย่างถูกต้อง และ ใช้เทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพสูงสุดด้วย มิฉะนั้นผู้ชมจะหันไปหารายการวิทยุโทรทัศน์ประเภทบันเทิงโดยง่าย สิ่งที่เป็นจริงจะต้องแยกแยะให้เห็นถึงสาเหตุและสรุปให้ได้ คนวิเคราะห์ที่ต้องเก่งและจูงใจกลุ่มเป้าหมายได้จึงน่าสนใจ วิธีการนี้ใช้ได้ดีมากในการเรียนการสอนทางโทรทัศน์ แต่ควรเป็นส่วนหนึ่งของรายการมากกว่าทำทั้งรายการ

การเรียนการสอนโดยใช้วิธีทัศน์นั้น นอกจากจะคำนึงถึงรูปแบบรายการแล้ว ผู้จัดทำรายการต้องคำนึงถึงวิธีการจัดวิธีนำเสนอภาพ เพื่อการบรรลุเป้าหมายในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ สุทัศน์ บุรีภักดี (2528 : 264-270) ได้กล่าวถึง วิธีนำเสนอภาพเพื่อให้ผู้ชมเกิดบทบาท คือ

1. การนำเสนอภาพในรูปแบบการได้เห็น (Objective Shot) ลักษณะของภาพที่ปรากฏเป็นเพียงการแจ้งหรือบอกให้ผู้ชมได้ทราบว่าจะเกิดอะไร ที่ไหน เมื่อใด และใครเป็นผู้กระทำอยู่เท่านั้นหวังผลเพียงการบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2. การนำเสนอภาพในรูปแบบดึงผู้ชมเข้ามาพัวพันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Subjective Shot) เป็นวิธีที่ดึงผู้ชมเข้าร่วมในเหตุการณ์ของภาพในช่วงนั้น ๆ ตามแต่จะถ่ายทอดให้เป็นไปลักษณะภาพเช่นนี้จะมีความรู้สึกเหมือนกับว่าตัวผู้ชมได้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วยและกำลังเผชิญชะตากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นในการคาดหวังร่วมกับผู้แสดง

3. การนำเสนอภาพในรูปแบบการรับรู้อย่างใกล้ชิด (Point of View Shot) เป็นการกำหนดวิธีการถ่ายภาพ ที่อยู่ในลักษณะก้ำกึ่งระหว่างการนำเสนอรูปแบบแทนการได้เห็นกับการดึงดูผู้ชมเข้ามาพัวพันกับเหตุการณ์ ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกเหมือนกับได้อยู่ใกล้เหตุการณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วีดิทัศน์เป็นสื่อการสอนและการศึกษาที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้โดยสมบูรณ์นั้น วิจิตร ภัคดิรัตน์ (2525 : 74-75) ได้กล่าวถึงการเรียนที่สมบูรณ์จะต้องมีประเภทของการเรียนปนอยู่อย่างน้อย 3 ประเภท คือ

1. ความรู้ หมายถึง ความรู้ในรายละเอียดของข้อเท็จจริง ความรู้ในกระบวนการ หลักการ ในด้านนี้โทรทัศน์ทำได้ดีมาก เพราะสามารถเสนอภาพนิ่งอันมีรายละเอียดให้พิจารณาได้ เสนอการเคลื่อนไหวอันเน้นความรู้ในกระบวนการ สามารถนำเอาตัวอย่างเข้ามาให้ผู้เรียนได้มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งของต่าง ๆ อันสามารถสรุปให้เป็นหลักการได้ สามารถนำความรู้ หรือหลักการต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ทศนคติ โทรทัศน์มีทั้งเสียงและภาพ สามารถที่จะนำสภาพที่เป็นจริงเข้ามาให้ผู้เรียนเห็นได้ และสามารถกระตุ้นอารมณ์ได้ดี การมีอารมณ์ร่วมเป็นจุดสำคัญในการก่อให้เกิดทัศนคติ ความซาบซึ้งและค่านิยม นับว่าเป็นแรงที่ให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์

3. ทักษะ โทรทัศน์สอนทักษะได้ดี เพราะสามารถเสนอขั้นตอนต่าง ๆ ให้คนปฏิบัติตามได้ หรือเข้าใจได้ สามารถสาธิตขั้นตอนต่าง ๆ ให้ผู้ดูเห็นได้ชัดเจน สามารถถ่ายให้เห็นส่วนที่ต้องการให้เห็น สามารถทำให้การเคลื่อนไหวเร็วหรือช้าลงได้

จากการศึกษาถึงประเภทและรูปแบบรายการของวีดิทัศน์ จะเห็นได้ว่าการผลิตวีดิทัศน์ การสอนผู้ผลิตจะต้องให้ความสำคัญในการเลือกประเภทและรูปแบบการนำเสนอให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนและประเภทของการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายในการถ่ายทอดเนื้อหาให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

2.5 คุณค่าของวีดิทัศน์

รายการวีดิทัศน์เป็นสื่อที่แสดงได้ทั้งภาพและเสียง จึงสามารถให้ความรู้ได้ทุกรูปแบบตั้งแต่วรรณคดีไปจนถึงขั้นที่เป็นกระบวนการซับซ้อน รายการวีดิทัศน์จึงได้ถูกนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางในวงการศึกษา เพราะคุณสมบัติของเทปโทรทัศน์บันทึกภาพแล้วนำมาเปิดดูได้ทันทีหรือนำมาตัดต่อเนื้อหาที่เอื้ออำนวยต่อบทเรียน หรือนำมาแก้ไขปรับปรุงได้และยังมีผู้เขียนถึงความสำคัญของ วีดิทัศน์ เป็นข้อ ๆ อีกได้แก่

2.5.1 วีดิทัศน์เป็นสื่อที่ให้ทั้งภาพและเสียง ทำให้ศักยภาพในการเป็นสื่อเพื่อการสอนได้อย่างยิ่ง สามารถเป็นตัวแทนของครู ในแง่ของประสิทธิผลในการที่จะสามารถจดจำบทเรียนได้นาน คุณลักษณะของการมีทั้งภาพและเสียงย่อมจะทำให้รายการนำเสนอน่าสนใจดึงดูดใจประกอบกับปัจจุบันนี้เทคโนโลยีในการสื่อสารก้าวหน้าขึ้น ทำให้สามารถจัดภาพและตัวอักษรให้ปรากฏในจอภาพได้

อย่างสวยงามเหมาะสม ซึ่งเป็นผลถึงความง่ายในการจดจำ ความพอใจที่จะชมและยอมส่งผลต่อความสามารถในการจำบทเรียนได้ดีขึ้นและนานขึ้น

2.5.2 วิดีทัศน์สามารถบันทึกเหตุการณ์ขณะที่กำลังเกิดขึ้น ให้ได้เห็นอย่างชัดเจนและครอบคลุมจุดที่น่าสนใจได้ครบถ้วน เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ หรือพิธีการต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ของคนได้ทั้งสิ้น

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการการศึกษาอีกหลายต่อหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณค่าของวีดิทัศน์ไว้อย่างกว้างขวางน่าสนใจ จึงขอยกมาสนับสนุนให้เห็นถึงคุณค่าของวีดิทัศน์ในหลาย ๆ ทัศนะ

เริ่มจากนักการศึกษาชาวต่างประเทศ Dale (1969 : 355) เจ้าของทฤษฎีกรวยประสบการณ์ (Cone of Experiences) กล่าวถึงไว้ว่า วีดิทัศน์ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการทดลองได้ถนัดและทั่วถึงกันเป็นจำนวนมากแล้ว ยังสามารถบันทึกการปฏิบัติการทดลองนั้น เพื่อนำมาแก้ไขและปรับปรุงข้อผิดพลาดของการสาธิตการทดลองนั้นให้ดีขึ้นแสดงมุมต่าง ๆ ของวัตถุที่ไม่สามารถเห็นด้วยวิธีธรรมดา และสามารถนำไปใช้สาธิตการทดลองกับกลุ่มอื่น ๆ ได้อีกในครั้งต่อ ๆ ไปไม่จำกัด

สอดคล้องและมีสาระสำคัญคล้ายกับที่ เกคินี โชติกเสถียร (2523 : 181) เขียนไว้ในเอกสารการสอนวิชาเทคโนโลยี 320 ไว้ว่า

- 1) สามารถที่จะนำการสอนของครู ซึ่งอาจเป็นการสอนหรือการสาธิตกลับมาฉายซ้ำให้นักเรียนดูได้หลายครั้ง
- 2) สามารถบันทึกการการสอน เพื่อนำกลับมาใช้กับชั้นเรียนหลายชั้น โดยไม่ต้องเตรียมการสอนใหม่ ทำให้ทุนแรงผู้สอน
- 3) การบันทึกการสอนไว้ในเทปบันทึกภาพ สามารถที่จะเผยแพร่หรือแลกเปลี่ยนรายการระหว่างสถาบันการศึกษาได้ทั้งในและนอกประเทศ
- 4) การบันทึกภาพการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียนหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน และนำมาเปิดทบทวนเพื่อวิเคราะห์และประเมินผล จะได้ปรับปรุงหรือเปรียบเทียบอันจะนำมาซึ่งการสอนที่ดีขึ้น

ซึ่งมีมุมมองต่างกับทัศนะของ สนั่น ปัทมะทิน (2527 : 75) ราชบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน ที่ได้เขียนถึงคุณค่าของวีดิทัศน์ไว้ในอีกแง่มุมมองหนึ่งที่น่าสนใจ ดังนี้

- 1) สามารถดูภาพและฟังเสียงได้สะดวก โดยไม่ต้องอาศัยความมืดเหมือนภาพยนตร์
- 2) ขอบรายการใดก็เลือกเล่นได้ตามต้องการ แต่โทรทัศน์ที่ออกอากาศตามปกติทำไม่ได้
- 3) เล่นเมื่อใดก็ได้ตราบที่มีไฟฟ้า ไม่ต้องรอเวลาเหมือนโทรทัศน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) มีอิสระในการเลือกชมรายการเท่าที่จะเลือกหาวีดิทัศน์ได้ ไม่ต้องทนดูรายการโฆษณาเหมือนรายการโทรทัศน์

5) ช่วยที่บ้านที่มีไฟฟ้าใช้แต่ไม่สามารถรับสัญญาณโทรทัศน์ได้ ให้ได้รับชมวีดิทัศน์แทน

6) บันทึกภาพและเสียงโดยตรงได้จากโทรทัศน์ตามต้องการ

7) บันทึกภาพและเสียงโดยตรงได้จากภาพยนตร์ โดยใช้อุปกรณ์บางอย่างช่วย

8) ถ่ายบันทึกภาพและเสียงโดยใช้กล้องโทรทัศน์บันทึกแถบวีดิทัศน์ได้ตามต้องการ

วีดิทัศน์ เป็นอุปกรณ์ทางการศึกษาที่มีคุณค่ายิ่งประเภทหนึ่ง ซึ่ง Dale (1969 : 170)

ผู้เชี่ยวชาญวัสดุทัศนศึกษาจัดโทรทัศน์ไว้ในอันดับที่ 7 ของกรวยประสบการณ์ (Cone of Experiences) วีดิทัศน์เป็นวัสดุที่สามารถใช้บันทึกได้ทั้งภาพและเสียงไว้พร้อมกันในรูปแถบเทปแม่เหล็กไฟฟ้า ซึ่งสามารถเลือกดูภาพได้ง่าย โดยบังคับให้เลื่อนเดินหน้าหรือถอยหลัง ดูภาพซ้ำและหยุดภาพนิ่งได้ตามต้องการ วีดิทัศน์จึงได้รับความนิยมมากในสถาบันศึกษาต่าง ๆ เนื่องจากความสะดวกในการใช้และยังนำมาฉายซ้ำใหม่ได้อีก เช่น ในการสอนจุลภาค (Micro-teaching) ผู้เรียนสามารถบันทึกภาพการสอนของตนเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องได้ (กิดานันท์ มลิทอง. 2535 : 144)

วสันต์ อดิศักดิ์ (2526 : 5-6) ได้กล่าวถึงจุดเด่นของวีดิทัศน์ที่ให้คุณค่าในด้านการศึกษาและการเรียนการสอนได้ว่า

1) สามารถเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอน และผู้เรียนใช้ในห้องบรรยายขนาดใหญ่ได้อย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนขึ้น เช่น การทดลองสาริต นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนเรียนได้เป็นจำนวนมาก โดยการเพิ่มมอเนเตอร์ให้มากขึ้น

2) เทปวีดิทัศน์สามารถนำเอา ภาพถ่าย สไลด์ ฯลฯ มาประกอบ เป็นสื่อในรายการได้เป็นอย่างดี

3) สามารถนำเอาสิ่งที่อยู่ไกลตัวผู้เรียนมาสู่ผู้เรียนได้ง่าย โดยอาจผ่านสื่อต่าง ๆ แทนที่จะบรรยายด้วยปากเปล่าอย่างเดียว

4) ขจัดอุปสรรคเรื่องเวลา ระยะทางออกไปเพราะการส่งโทรทัศน์เป็นสื่อในระบบเปิดที่ได้ไกล ยิ่งระบบเทปวีดิทัศน์แพร่หลายยิ่งทำให้ความรู้แพร่หลายไปอย่างกว้างขวางขึ้น โดยผ่านทางเทปวีดิทัศน์ แทนการส่งออกอากาศเพียงอย่างเดียว

5) ประหยัดค่าใช้จ่ายในการศึกษาทางไกล

6) เทคนิคพิเศษ จะช่วยทำให้การผลิตรายการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

7) รายการวีดิทัศน์ เป็นสื่อที่ใช้ในการสร้างค่านิยมทัศนคติได้เป็นอย่างดี เพราะภาพเสียง และการแสดงที่ออกมาเยี่ยมน่าสนใจคนได้ง่ายกว่าสื่ออย่างอื่น

วีดิทัศน์ สามารถใช้สอนแทนครูในกรณีที่ครูไม่พอ หรือมีผู้เรียนจำนวนมากและยังใช้สอนควบคู่กับครูเพื่อแสดงเรื่องราว ซึ่งจะดีกว่าการอธิบายของครูอย่างเดียว เช่น การนำประสบการณ์จากภายนอกเข้ามาเสริมในบทเรียน นอกจากนี้ในการศึกษาปัจจุบันจะพบปัญหาต่าง ๆ เช่น ครูมีภาระการสอนมาก ครูไม่มีทักษะการสอนที่ดี ขาดความรู้และความรอบรู้ที่เหมาะสม นักเรียนมีจำนวนมากเกินไป รวมทั้งนักเรียนมีความสามารถที่แตกต่างกันมาก รวมทั้งเด็กเรียนช้า ซึ่งปัญหาต่าง ๆ วีดิทัศน์สามารถนำมาช่วยแก้ไขได้ ทั้งนี้เพราะประโยชน์ของวีดิทัศน์ที่ว่า

- 1) มีประสิทธิภาพในการสื่อสารสูง มีทั้งภาพ สี และเสียงในเวลาเดียวกัน
  - 2) สามารถต่อขยายให้นักเรียนดูครั้งละหลาย ๆ คนได้ กล่าวคือ สามารถให้ดูได้ครั้งละมาก ๆ ถึงเป็นพัน ๆ คนได้
  - 3) สามารถหยุดดูภาพนิ่งบางจุด หรือดูซ้ำอีก หรือดูภาพช้า โดยไม่ทำให้เนื้อเรื่องเสียไป
  - 4) ใช้ประกอบการเรียน ซ่อมเสริม (Remedial) รายบุคคล หรือ รายกลุ่ม ใช้ได้ทั้งผู้ที่เรียนช้าหรือผู้ที่เรียนเร็ว โดยให้เรียนไปตามความสามารถของบุคคลได้
  - 5) ใช้ในการฝึกทักษะการแสดงหรือการสอน (Microteaching) ของครูได้
  - 6) ครูสามารถสร้างขึ้นเองเพื่อให้ได้วีดิทัศน์การศึกษาตามที่ครูต้องการได้ไม่ยากนัก
- (ไพโรจน์ ติรณธนากุลและคณะ. 2524 : 3)

พินิต วัฒนโธ (2520 : 11) ได้กล่าวถึงคุณค่าเทปวีดิทัศน์ไว้ดังนี้

- 1) เป็นเครื่องมือที่เข้าถึงคนหมู่มากได้พร้อม ๆ กัน
  - 2) เป็นเครื่องมือที่จะเอาชนะอุปสรรคการเรียนรู้หลายประการ เพราะเทปวีดิทัศน์สามารถเสนอแนวคิด สร้างทัศนคติ ให้ข่าวสารโดยไม่จำเป็นต้องมีความสามารถทางภาษาสูง หรือต้องอยู่ในเหตุการณ์ด้วย
  - 3) เป็นการขยายความสามารถส่วนตัวของครูเก่ง ๆ หรือผู้เชี่ยวชาญให้เข้าถึงผู้รับได้มาก
  - 4) มีความเป็นปัจจุบันทันด่วน ทำให้ผู้รับสนใจ ก่อให้เกิดการเรียนรู้สูง
  - 5) สามารถนำอุปกรณ์อื่น ๆ เช่น ของจริง รูปภาพ ภาพยนตร์ ฯลฯ มาใช้ร่วมกับเทปวีดิทัศน์ได้สะดวก และการใช้อุปกรณ์หลายอย่างร่วมกันนี้ ผู้เรียนย่อมเกิดการเรียนรู้ได้ดี
  - 6) การวิจัย พบว่า เทปวีดิทัศน์ใช้สอนเกี่ยวกับหลักการความคิดรวบยอดและกฎเกณฑ์ได้ดี
- ชม ภูมิภาค (2523 : 38) กล่าวถึงคุณค่าของโทรทัศน์ต่อการเรียนการสอนไว้หลายประการ เช่น

- 1) เป็นสื่อการสอนที่รวมเอาสื่อหลายอย่างมาใช้ร่วมกันอย่างสะดวก ทำให้การเรียนรู้ที่สมบูรณ์
- 2) สามารถนำรูปธรรมมาประกอบการสอนได้สะดวก รวดเร็ว
- 3) สามารถบังคับการดูจากผู้เรียนได้ด้วยวิธีการถ่ายภาพ เช่น การถ่ายภาพในระยะใกล้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 4) เป็นสื่อที่นำเอาความชำนาญของฝ่ายต่าง ๆ มาร่วมกันเสนอสาระแก่ผู้เรียนได้
- 5) มีความใหม่ ให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเป็นจริง
- 6) มีการบันทึกเทป ยิ่งทำให้การใช้ประกอบการสอนมีความสะดวกยิ่งขึ้น จะใช้เมื่อไร ก็ครั้ง ก็ได้

อนันต์ธนา อังกินันท์ และเกื้อกุล คุปรัตน์ (2530 : 191-192) ได้กล่าวถึงคุณค่าของ เทปโทรทัศน์หรือวีดิทัศน์ที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) นำเหตุการณ์ต่าง ๆ มาสู่ห้องเรียน
- 2) สามารถจัดข้อผิดพลาดในการสอน
- 3) ใช้กับผู้เรียนจำนวนมาก
- 4) ประหยัดเวลา เงิน และผู้สอน
- 5) นักเรียนสามารถนำมาใช้เรียนเป็นกลุ่ม หรือคนเดียวได้
- 6) ใช้บันทึกจากภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ได้

การใช้โทรทัศน์เพื่อเป็นสื่อในการให้ความรู้ในการศึกษาและเพื่อใช้ในการสอนโดยตรง เป็นการให้ความสะดวกทั้งผู้สอนและผู้เรียน เพราะสามารถส่งการสอนไปยังผู้เรียนที่ห่างไกลได้ และผู้สอนสามารถบันทึกการสอนของตนลงวีดิทัศน์เพื่อไว้ใช้สอนได้อีกหรืออาจขอยืมจากที่อื่นมาใช้สอนในห้องเรียนก็ได้เช่นกัน นอกจากนี้รายการต่าง ๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้ชมโดยมิใช่เป็นรายการเพื่อการสอนโดยตรงก็จะทำให้ผู้ชมได้ทั้งความรู้สาระประโยชน์และความบันเทิง กิดานันท์ มลิทอง (2535 : 146) กล่าวถึงข้อดีของโทรทัศน์ไว้ว่า

- 1) สามารถใช้โทรทัศน์ในสภาพที่มีผู้เรียนจำนวนมากและผู้สอนมีจำนวนจำกัดเพราะสามารถแพร่ภาพและเสียงไปยังห้องเรียนต่าง ๆ และผู้เรียนที่อยู่ตามบ้านได้
- 2) เป็นสื่อการเรียนการสอนที่สามารถนำสื่อหลายอย่างมาใช้ร่วมกันได้โดยสะดวกในรูปแบบของสื่อประสมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
- 3) เป็นสื่อที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทางการสอนได้โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีความสามารถพิเศษในแต่ละแขนงวิชามาเป็นผู้สอนทางโทรทัศน์ได้
- 4) สามารถสาธิต (Demonstrate) ได้อย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนเห็นสิ่งที่ต้องการและสามารถเน้นได้โดยเทคนิคการถ่ายใกล้ (Close-up) เพื่อขยายภาพหรือวัสดุเพื่อให้ผู้เรียนเห็นได้อย่างชัดเจน
- 5) ช่วยปรับปรุงเทคนิคการสอนของครูประจำและครูฝึกสอน เช่นในการใช้สอนแบบ จุลภาค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6) เป็นสื่อที่สามารถนำรูปธรรมมาประกอบการสอนได้อย่างรวดเร็ว ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพราะสามารถแพร่ภาพและเสียงของเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นหรือเรื่องราวที่อยู่ไกล ๆ มาให้ชมได้

Gordon (1965 : 60-62) ได้กล่าวถึงคุณค่าของโทรทัศน์ที่ใช้ในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

- 1) สามารถขยายสิ่งต่าง ๆ ให้เข้าใจง่าย เช่น ขยายภาพจากกล้องจุลทรรศน์ถ่ายทอดการสาธิตในห้องเรียนเดียว หรือระหว่างห้องเรียนได้
- 2) ไม่ต้องถูกควบคุมหรือตรวจสอบจากทางราชการมากเหมือนโทรทัศน์การค้า
- 3) มีความยืดหยุ่นสูง ใช้ได้กว้างขวางทั้งภายในโรงเรียนหรือในกลุ่มโรงเรียน
- 4) สามารถใช้สนองความต้องการพิเศษอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การสอนได้ทั้งในโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน

จากเอกสารต่าง ๆ สรุปได้ว่า วิดีทัศน์สามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้อย่างมีคุณค่าดังนี้

1. สามารถนำสื่อต่าง ๆ เข้ามาพร้อมกันในรูปแบบของสื่อประสมได้
2. ใช้สอนได้ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่
3. มีประสิทธิภาพในการสื่อสารสูง เนื่องจากมีทั้งภาพและเสียง
4. เป็นสื่อที่ครูสร้างขึ้นได้เองโดยไม่ยากนัก
5. เป็นสื่อที่สามารถใช้สอนแทนครูได้

2.6 การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

การผลิตรายการโทรทัศน์ทางการศึกษาจะมีระบบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่ 2 ระบบ คือ

1) ระบบการเรียนการสอน เป็นการวางแผนการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์เนื้อหา ตั้งวัตถุประสงค์ ออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน

2) ระบบผลิตรายการโทรทัศน์ เป็นงานทางเทคนิคโทรทัศน์ตั้งแต่การเลือกรูปแบบรายการ การเขียนบท การผลิตรายการ และการประเมินผลรายการผลิต

รายการโทรทัศน์ทางการศึกษาแตกต่างจากรายการอื่น ๆ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการเรียนรู้ที่จะให้แก่ผู้ชมสิ่งต่าง ๆ ต้องส่งเสริมต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น (วสันต์ อดิศักดิ์, 2533 : 138) ในการผลิตรายการโทรทัศน์ตามหลักสูตรนั้น จะต้องมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างฝ่ายผลิตกับฝ่ายวิชาการซึ่งฝ่ายวิชาการจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนให้ชัดเจน
- 2) กำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมและตอบสนองจุดมุ่งหมาย
- 3) การเลือกครู ต้องเลือกอย่างพิถีพิถัน บางครั้งครูที่สอนเก่งอาจสอนได้ไม่ดีเท่าการสอนหน้าห้องที่มีนักเรียนอยู่เฉพาะหน้าจริง ๆ นอกจากนั้นบุคลิกภาพของครูจะต้องเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาที่สอนด้วย

เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และคัดเลือกผู้สอนแล้ว จะต้องดำเนินการต่อไปนี้

- 1) กำหนดขั้นตอนของการสอน
- 2) จัดเตรียมอุปกรณ์การสอนสำหรับบทเรียน
- 3) เตรียมเอกสารประกอบการเรียน รวมทั้งคู่มือการใช้

ตลอดเวลาของการเตรียมการนี้จะต้องประสานงานกับฝ่ายผลิตรายการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจขั้นตอนต่าง ๆ ตรงกัน ต้องเขียนบทโทรทัศน์และทดสอบความเข้าใจให้ตรงกันก่อนการถ่ายทำ ควรจะมีการซ้อมสอนเสียก่อนเมื่อมั่นใจแล้วจึงค่อยบันทึกรายการหลังบันทึกการแล้วต้องทำการแก้ไขข้อบกพร่อง จากนั้นนำไปทดลองกับผู้เรียนจริง ๆ นำผลมาปรับปรุงและเมื่อใช้ไปนาน ๆ บทเรียนอาจล้าสมัย ควรมีการแก้ไขปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ (พินิต วัฒน. 2520 : 9-10)

การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน เป็นการลงทุนสูง ดังนั้นการผลิตจึงต้องมีการศึกษาและวางแผนอย่างดี ซึ่ง สุรชัย ลิกขาบัณฑิต (2528 : 26-48) กล่าวถึงการผลิตรายการว่า จะต้องดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ขั้นการวางแผนการผลิตรายการ เป็นขั้นที่สำคัญต่อผลของรายการที่ผลิตออกมา

- 1.1 ทำการศึกษาจุดมุ่งหมายและเป้าหมาย ในการทำรายการเทปวีดิทัศน์ทางการศึกษา ผู้ผลิตรายการจะต้องศึกษาเนื้อหาในหลักสูตรวิชานั้น ๆ ต้องทราบจุดมุ่งหมายทั่วไปของเนื้อหา แล้วนำเนื้อหามาวิเคราะห์กำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Target Group) และจุดมุ่งหมายเฉพาะ และควรกำหนดวิธีการนำไปใช้ด้วยว่า จะนำไปใช้ในการสอนในลักษณะใด เช่น นำเข้าสู่บทเรียน อธิบายเนื้อหาในบทเรียน หรือสรุปบทเรียน

- 1.2 รวบรวมทรัพยากรและศึกษาข้อขัดข้องในการผลิต โดยจะต้องศึกษาว่ามีแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการผลิตอะไรบ้าง มีเพียงพอหรือไม่ ทรัพยากรและข้อขัดข้องที่ต้องรวบรวมและศึกษาดังนี้

- 1.2.1 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ ต้องศึกษาดูว่ามีเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นจะต้องใช้ในการถ่ายทำเพียงใด ผู้ผลิตจะต้องเข้าใจขีดความสามารถในการทำงานของเครื่องมือและอุปกรณ์ด้วย อีกทั้งจะต้องเป็นผู้ตรวจสอบด้วยว่าวัสดุที่มีอยู่เพียงพอหรือไม่ และใช้กับเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่มีอยู่ได้หรือไม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2.2 บุคลากร กระบวนการผลิตทำได้หลายแบบ ผู้ผลิตรายการต้องศึกษาขีดความสามารถ ความรับผิดชอบและประสบการณ์ของบุคลากร ซึ่งคุณภาพของรายการขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคลากรเป็นสำคัญ

1.2.3 งบประมาณ ผู้ผลิตรายการจะต้องประมาณการใช้จ่ายทั้งรายการ เพื่อจะได้จัดเตรียมงบประมาณไว้ให้เพียงพอ ถ้างบประมาณมีจำกัด การวางแผนก็ควรทำในขอบเขต

1.2.4 ปัญหาสิทธิทางกฎหมาย ผู้ผลิตรายการต้องศึกษากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการถ่ายทำไม่ว่าจะเป็นสิทธิของบุคคลหรือสิทธิต่อทรัพย์สินของบุคคลเพื่อป้องกันการถูกฟ้องร้องได้

1.3 การเขียนหัวข้อเนื้อหา และการเลือกแบบการนำเสนอการผลิตรายการเพปวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา จำเป็นจะต้องอิงเนื้อหาในหลักสูตรเป็นสำคัญ ผู้ผลิตรายการอาจจะคัดเลือกเนื้อหาจากตำราเรียน ซึ่งเมื่อนำมาผลิตเป็นรายการวีดิทัศน์จะต้องนำเนื้อหานั้นมาเขียนเป็นแบบการนำเสนอที่เหมาะสมกับลักษณะสื่อวีดิทัศน์ รูปแบบการนำเสนอทางวีดิทัศน์ที่เป็นที่นิยม เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบอภิปราย แบบบรรยาย แบบนาฏกรรม และแบบบรรยายโดยไม่ให้เห็นตัวผู้บรรยาย (off-camera narration)

2. เตรียมการผลิตรายการ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การเขียนบท (Script) เป็นการวางโครงสร้างของรายการบทวีดิทัศน์ที่ดี ควรเป็นบทแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ข้อความรูปภาพหรือสัญลักษณ์ ควรให้การสื่อความหมายได้ชัดเจน คำบรรยายและภาพต้องสัมพันธ์กัน ภาษาที่ใช้ควรให้เหมาะสมกับระดับผู้เรียน

2.2 การเตรียมบุคลากร ผู้ผลิตรายการจะต้องติดต่อประสานงานกับบุคคลต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ผู้เขียนบท ผู้กำกับรายการ ฝ่ายเทคนิค และผู้แสดง ฯลฯ เพื่อช่วยทำหน้าที่ต่าง ๆ ในการผลิตรายการ

2.3 การเตรียมงานศิลปะ การเตรียมงานจะต้องอยู่ภายใต้คำแนะนำของผู้ผลิตรายการและผู้กำกับ เพื่อให้งานศิลปะสนองจุดมุ่งหมายของรายการ อีกทั้งมีความเหมาะสมกับการสื่อความหมายทางวีดิทัศน์

2.4 การเตรียมฉากและอุปกรณ์ประกอบ สำหรับการถ่ายทำในสตูดิโอรวมทั้งนอกสถานที่

2.5 การเตรียมการอื่น ๆ เช่น เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ดนตรีและเสียงที่ใช้ประกอบ

2.6 การซ้อม ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายสำหรับฝ่ายเทคนิค และผู้แสดง

3. การดำเนินรายการเป็นขั้นตอนที่จะทำการผลิตรายการวีดิทัศน์ ซึ่งถ้าได้ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วอย่างเคร่งครัด ความผิดพลาดของการผลิตรายการที่จะมีขึ้นในขั้นนี้ก็

มีน้อย หมายถึง รายการที่ได้จะมีคุณภาพติดตามไปด้วยซึ่งความสำเร็จของการดำเนินรายการขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อยู่กับความสามารถของผู้กำกับรายการ และคณะร่วมงานทุกคน ในขั้นนี้ก็จะเริ่มถ่ายทำตามบทที่ได้เขียนไว้จากนั้น จึงนำมาตัดต่อเพื่อเรียบเรียงภาพให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วจึงบันทึกเสียง บรรยายเสียงดนตรี และเสียงประกอบต่าง ๆ

วสันต์ อดิศัพท์ (2526 : 197-202) ได้ให้แนวทางในการผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาไว้ดังนี้

1. ความคิด ทำอย่างไรจึงจะผลิตรายการเพื่อสนองต่อผู้เรียน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. กำหนดจุดมุ่งหมายในลักษณะของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ที่จะให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นแก่ผู้เรียน

3. กำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียน

4. ผลิตรายการให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ชมโดยศึกษาข้อมูลของกลุ่มผู้ชมในทุก ๆ ด้าน

5. ศึกษาความถูกต้องด้านเนื้อหาวิชาการ จากเอกสารงานวิจัยหรือจากผู้เชี่ยวชาญ

6. เลือกรูปแบบรายการให้เหมาะสมกับเนื้อหาและความสนใจของผู้ชม

7. การเขียนบทโทรทัศน์ ควรคิดออกมาในลักษณะที่เป็นรูปธรรม

8. คำนึงถึงงานเทคนิคต่าง ๆ ที่จะช่วยให้รายการผลิตออกมามีคุณภาพดี เช่น งานกราฟิก ฉาก แสง เสียง เครื่องแต่งกาย

9. คำนึงถึงการนำไปใช้เพื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การทำคู่มือ การใช้รายการโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้น หรือสร้างสื่ออื่นเพื่อใช้รวมกับการศึกษาจากรายการโทรทัศน์

10. การผลิตรายการรวมถึงการดำเนินการตัดต่อ

11. การประเมินผล เพื่อหาประสิทธิภาพของรายการโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้น โดยผ่านการประเมินจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการ และผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปรับปรุงรายการ จากนั้นจึงนำไปทดลองกับผู้เรียนจริง โดยประเมินผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งสังเกตผลของการทดลองอย่างละเอียดในทุก ๆ ด้าน ทำการปรับปรุงแก้ไข

12. การนำไปใช้ เมื่อผลการทดลองและการปรับเป็นที่น่าพอใจ จึงสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนจริง

บัญชา แจ่มสว่าง (2536 : 39-40) กล่าวถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลให้รายการวีดิทัศน์ที่ผลิตออกมามีคุณภาพมากขึ้นไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของรายการ (Program objectives) รายการวีดิทัศน์ที่มีคุณภาพจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนว่า เมื่อผู้ชมดูจบแล้ว ผู้ชมจะได้อะไร หรือต้องการให้ผู้ชมรู้อะไร ทำอะไร การกำหนดวัตถุประสงค์จะช่วยทำให้กำหนดกรอบเรื่องราวได้แน่นอนมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Target audience) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่แน่นอนจะช่วยให้ตัดสินใจได้ว่า เนื้อหาที่นำมาเสนอควรมีง่ายมากน้อยเพียงใด
  3. ลักษณะของเนื้อหา (Contents) เนื้อหาบางเรื่องไม่เอื้ออำนวยในการสร้างสรรค์รายการได้มากนัก ดังนั้นบางรายการจึงดูเรียบ ๆ ไม่ชวนดูซึ่งมิได้เป็นเพราะฝีมือในการผลิตไม่ดี แต่เป็นเพราะตัวเนื้อหามากกว่า
  4. บท (Scrip) การผลิตรายการที่มีการเขียนบทก่อน ย่อมมีคุณภาพดีกว่ารายการที่ไม่ได้เขียนบทเนื่องจากไม่มีแนวทางในการผลิตที่ชัดเจนรวมทั้งผู้ร่วมผลิตไม่สามารถช่วยคิดสร้างสรรค์งานได้เลย
  5. เจ้าของรายการ (Program owner) ควรจะมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตรายการ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย
  6. เจ้าหน้าที่ถ่ายทำ (Production team) เจ้าหน้าที่ถ่ายทำที่มีประสบการณ์ จะช่วยให้การถ่ายทำออกมามีคุณภาพ
  7. อุปกรณ์การผลิต (Production equipments) อุปกรณ์ในการถ่ายทำทุกชิ้นรวมทั้งอุปกรณ์ในการตัดต่อและการบันทึกเสียงนับว่ามีความสำคัญมากต่อคุณภาพของรายการ ซึ่งสามารถคาดหมายถึงคุณภาพของผลผลิตที่จะออกมาได้ล่วงหน้า ดังนั้นขั้นตอนของการถ่ายทำจะต้องพยายามทำให้มี คุณภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้
  8. เสียงบรรยาย (Narration) รายการที่ใช้เสียงบรรยายระดับอาชีพ หรือมีประสบการณ์ จะทำให้รายการที่ผลิตออกมาคุณภาพต่างกัน เมื่อเทียบกับเสียงบรรยายแบบสมัครเล่น
  9. งบประมาณ (Budget) การที่มีงบประมาณเพิ่มเติมจะช่วยให้รายการดีขึ้น เช่น การใช้เสียงบรรยายของมืออาชีพหรือการเช่าห้องตัดต่อทำเทคนิคพิเศษ รวมทั้งทำไตเติ้ลที่ดี
  10. เวลา (Time) การผลิตรายการที่ดี จะต้องมีเวลาในการผลิตพอสมควรไม่เร่งรีบจนเกินไปการที่มีเวลาในการผลิตน้อยจะทำให้รายการที่ดีไม่มีคุณภาพ
- รายการโทรทัศน์ทางการศึกษาที่ดี ผู้เรียนจะต้องไม่รู้สึกรู้สีกว่ากำลังถูกสอนอยู่ ผู้ผลิตรายการจึงต้องคำนึงถึงรูปแบบของรายการที่จะช่วยให้การสื่อสารทางวิชาการไปถึงผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด การผลิตจึงควรเลือกรูปแบบการผลิตให้เหมาะสม

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์ทางการศึกษา

การวิจัยเกี่ยวข้องกับการทำวิดิทัศน์มาใช้ในการเรียนการสอนมีการวิจัยอยู่มากมายทั้งที่เป็นการวิจัยเปรียบเทียบการสอนโดยใช้วิดิทัศน์กับการสอนโดยครูและการศึกษาเปรียบเทียบการสอนระหว่างวิดิทัศน์กับสื่ออื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โอภาส ศรีสะอาด (2516 : 101) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับชั้น ป.กศ. ปีที่ 2 วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2516 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน แต่บทเรียนที่เกี่ยวกับคำนวณ เรียนจากครูโดยตรงได้ผลดีกว่าเรียนจากโทรทัศน์

พิลาศ เกื้อมี (2519 : 23) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางช่าง โดยการสอนด้วยวิธีการสาธิตธรรมดา และการสาธิตโดยใช้เทปโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง อุตสาหกรรมศิลป์ วิทยาลัยครูพระนคร ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2518 ปราบกฎผลการวิจัยพบว่า การฝึกทักษะทางช่างโดยการสอนด้วยการสาธิตจากเทปโทรทัศน์ ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางช่างกับการสาธิตโดยครู มีความแตกต่างกัน

จรรยา นะคะรัต (2526 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึง "ผลของตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5 โดยการดูแถบบันทึกภาพ" จากกลุ่มตัวอย่างเด็กจำนวน 50 คน พบว่าเด็กที่ได้เห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรม เอื้อเฟื้อจากแถบบันทึกภาพ จะแสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อมากกว่าเด็กที่ได้เห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมไม่เอื้อเฟื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ชัชวาล วัฒนอักษร (2528 : 28) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ปกติกับรายการโทรทัศน์ที่มีอักษรบรรยายประกอบ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ที่มีอักษรบรรยายประกอบกับมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กับนักเรียนที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ปกติ มีความแตกต่างกัน

สมชาย อินทรรักษาทรัพย์ (2528 : 25) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์เสนอภาพบางส่วนจากเนื้อหาในรายการก่อนรายการกับรายการโทรทัศน์ ที่เสนอภาพบางส่วนจากเนื้อหาในรายการหลังรายการในวิชาวิทยาศาสตร์ จากการศึกษาพบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ที่เสนอภาพบางส่วน จากเนื้อหาในรายการหลังรายการมีผลการเรียนรู้แตกต่างกว่านักเรียนที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ที่เสนอภาพบางส่วนจากเนื้อหาในรายการก่อนรายการ

ยุทธนันท์ ชาญณรงค์ (2530 : 28) ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากรายการโทรทัศน์การสอนที่ใช้สื่อช่วยจัดสิ่งกัปหลังการสอน 2 ชนิด จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนจากรายการโทรทัศน์การสอนที่ใช้สื่อช่วยจัดสิ่งกัปภายหลังการสอนชนิดใสตจกัษุสัมผัสแตกต่างกว่านักเรียนที่เรียนจากรายการโทรทัศน์การสอนที่ใช้สื่อช่วยจัดสิ่งกัปชนิดสิ่งพิมพ์

วีชรา ช่วยอ่อน (2530 : 43) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทักษะวอลเลย์บอลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการศึกษาด้วยเทปโทรทัศน์ที่เสนอภาพซ้ำด้วยความสำเร็จ 12 ภาพต่อวินาที ด้วยจำนวนครั้งต่างกัน โดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัดไผ่เงินโชตินาราม เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทักษะทางกีฬาสูง และต่ำ ผลการทดลองปรากฏว่า

1) กลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาสูงที่เรียนจากการสาธิตด้วยเทปโทรทัศน์ที่เสนอภาพช้าด้วยความเร็ว 12 ภาพต่อวินาที เสนอซ้ำสามครั้งกับเสนอซ้ำหนึ่งครั้ง มีผลการเรียนรู้ทักษะการเล่นวอลเลย์บอลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเสนอซ้ำสองครั้งกับการเสนอซ้ำหนึ่งครั้ง และการเสนอซ้ำสามครั้งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2) กลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาต่ำที่เรียนจากการสาธิตด้วยเทปโทรทัศน์ที่เสนอภาพช้าด้วยความเร็ว 12 ภาพต่อวินาที เสนอซ้ำหนึ่งครั้งกับเสนอซ้ำสองครั้ง และเสนอซ้ำสามครั้ง มีผลการเรียนรู้ทักษะการเล่นวอลเลย์บอลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

3) กลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาสูงและกลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาต่ำที่เรียนจากการสาธิตด้วยเทปโทรทัศน์ที่เสนอภาพช้าด้วยความเร็ว 12 ภาพต่อวินาที และเสนอซ้ำหนึ่งครั้ง มีผลการเรียนรู้ทักษะการเล่นวอลเลย์บอลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) กลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาสูง และ กลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาต่ำที่เรียนจากการสาธิตด้วยเทปโทรทัศน์ที่เสนอภาพช้าด้วยความเร็ว 12 ภาพต่อวินาที เสนอซ้ำสองครั้ง มีผลการเรียนรู้ทักษะการเล่นวอลเลย์บอลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

5) กลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาสูง และ กลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาต่ำที่เรียนจากการสาธิตด้วยเทปโทรทัศน์ที่เสนอภาพช้าด้วยความเร็ว 12 ภาพต่อวินาที เสนอซ้ำสามครั้ง มีผลการเรียนรู้ทักษะการเล่นวอลเลย์บอลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6) ผลการเรียนรู้ทักษะการเล่นวอลเลย์บอลของกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาสูงที่เรียนจากการสาธิตด้วยเทปโทรทัศน์ที่เสนอภาพช้าด้วยความเร็ว 12 ภาพต่อวินาที เสนอภาพช้าด้วยจำนวนครั้งต่าง ๆ กันแตกต่างกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาต่ำ ในทุกกรณีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุดสวาท เกศบุรมย์ (2530 : 143) ได้ศึกษา "ความคิดเห็นและความต้องการนำวีดิโอเทปเพื่อการศึกษาด้านอาชีพ สำหรับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน "ผลการวิจัยพบว่า มีความต้องการนำวีดิโอเทปมาใช้ในการฝึกอาชีพอยู่ในขั้นจำนวนมาก และระยะเวลาที่ใช้ควรประมาณ 15-30 นาที ต่อ 1 รายการ และควรเป็นรายการแบบสาธิต เพราะเห็นภาพได้เหมือนปฏิบัติจริง

ถวัลย์ พรหมนรกิจ (2531 : 32) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความคงทนในการจำ จากบทเรียนโปรแกรมสื่อประสมแบบชุดการเรียนกับบทเรียนโปรแกรมสื่อประสมแบบโทรทัศน์ พบว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียน ที่เรียนจากบทเรียนโปรแกรมสื่อประสมแบบชุดการเรียนและความคงทนในการจำแตกต่างกว่าการเรียนจากบทเรียนโปรแกรมสื่อประสมแบบชุดการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุรสิทธิ์ อุปลา (2531 : 41) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทปโทรทัศน์ที่สร้างคำบรรยายโดยเด็กในชนบทกับเทปโทรทัศน์ที่สร้างคำบรรยายโดยผู้ใหญ่ พบว่ากลุ่มทดลองมีผลการเรียนรู้แตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลองมีผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นหลังการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อนันต์นพ นิรมล (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ "ผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนที่เรียนจากเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ" ผลการศึกษาพบว่า ผลการเรียนรู้นาฏศิลป์ภาคปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนจากเทปโทรทัศน์ แตกต่างกว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการเรียนรู้ภาคความรู้ทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่าง

สำราญ เจริญพิทย์ (2532 : 40) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบทักษะทางการเรียนโดยใช้บทเรียนเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ ในวิชางานเจียรไนเบื้องต้นของนักเรียนระดับอาชีวศึกษาพบว่า ทักษะการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากบทเรียนเทปโทรทัศน์กับนักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ ไม่แตกต่างกัน

อาทิตย์ สุตาจันทร์ (2534 : 55) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 3 จากทรายการโทรทัศน์ ที่แทรกรายการบันเทิงระหว่างเนื้อหา ทุก 10 นาที และทุก 15 นาที กับรายการโทรทัศน์ปกติ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ที่แทรกรายการบันเทิงระหว่างเนื้อหาทุก 10 นาที แตกต่างกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ปกติ

ชไมพร ชุมพลกรัง (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาถึง "การสำรวจความนิยมและความต้องการรายการโทรทัศน์ ซึ่งเป็นที่นิยมกับรายการ โทรทัศน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" ในด้านเนื้อหาของรายการ วิธีการนำเสนอรายการ ผู้ดำเนินรายการ และเวลาในการเสนอรายการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจากกลุ่มการศึกษาที่ 3 จำนวน 900 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า รายการโทรทัศน์ที่เป็นที่นิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร คือ รายการละคร "สามหนุ่ม สามมุม" รายการ "วันเด็ด" และรายการ "180 ไอคิว" และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะของรายการดังกล่าวกับลักษณะของรายการที่เด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต้องการพบว่า รายการทั้ง 3 รายการ มีความสอดคล้องกับรายการที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต้องการเพียงด้านเดียว คือ ผู้ดำเนินรายการเท่านั้น ส่วนด้านเนื้อหาของรายการ วิธีการนำเสนอและเวลาในการนำเสนอ ยังไม่มีความสอดคล้องกันมากนัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศศิธร พวงผกา (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาถึง “ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการและนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก” โดยศึกษาดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการที่มีต่อองค์ประกอบของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ตลอดจนสภาพปัญหาและอุปสรรคในการผลิต
2. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีต่อองค์ประกอบของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก
3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก จำนวน 22 คน จากบริษัทที่ผลิตรายการ 8 บริษัท และฝ่ายผลิตรายการของสถานีโทรทัศน์อีก 1 สถานี และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. กลุ่มผู้ผลิตรายการมีความคิดเห็นว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยเปิดโอกาสให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในรายการ และควรเสนอรายการในลักษณะเป็นการสัมภาษณ์ ละคร สารคดี สารคดี และรายการที่มีการผสมหลาย ๆ รูปแบบ ส่วนเวลาออกอากาศที่เหมาะสม คือ เวลา 16.00 – 21.00 น. ในวันธรรมดา สำหรับวันหยุดราชการระหว่าง 08.00 – 12.00 น. และควรออกอากาศทุกวัน ใน 1 รายการไม่ควรยาวเกิน 1 ชั่วโมง ผู้ดำเนินรายการควรมีหน้าตาและบุคลิกที่ดี สภาพปัญหาและอุปสรรคที่ประสบมากที่สุดในการผลิตรายการ คือ ขาดอิสระในการทำรายการและเวลาออกอากาศไม่เหมาะสม
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษา มีความคิดเห็นว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีเทคนิคการนำเสนอและรูปแบบเดียวกัน คือ เกมหรือการแข่งขันตอบปัญหา ช่วงเวลาในการออกอากาศสำหรับวันธรรมดาระหว่าง 16.00 – 22.00 น. สำหรับวันหยุดราชการระหว่างเวลา 08.00 – 10.00 น. โดยจะออกอากาศทุกวัน หรือวันเว้นวันก็ได้ และ ใน 1 รายการไม่ควรยาวเกิน 2 ชั่วโมง ลักษณะของผู้ดำเนินรายการควรเป็นผู้ที่มีหน้าตาบุคลิกที่ดี พูดจาไพเราะอ่อนหวาน

ศติยา เพชรชูช่วย (2536 : บทคัดย่อ) ก็ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษารูปแบบรายการโทรทัศน์การศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนในกรุงเทพมหานคร” โดยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน โดยจำแนกตามระดับการเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้วิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ผู้ปกครอง และผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ โดยแบ่งรูปแบบรายการ

โทรทัศน์การศึกษาออก เป็น 11 รูปแบบได้แก่ รูปแบบรายการการ์ตูน การสอนโดยตรง การบรรยาย ประกอบเรื่อง การสนทนา อภิปราย มิวสิควิดีโอ การแสดงหรือการเล่นพื้นบ้าน ละคร การสาธิต ทดลอง เกมและการตอบปัญหา สารคดี กึ่งสารคดี ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบรายการสนทนาอภิปราย ทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าเหมาะสมสำหรับการสอนให้เกิดการเรียนรู้ ด้านพุทธิพิสัยในลำดับชั้นกลาง แต่ทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันในด้านเจตพิสัย
2. รูปแบบสาธิตทดลอง ทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าเหมาะสมสำหรับการสอนให้เกิดการเรียนรู้ด้าน พุทธิพิสัย และทักษะพิสัยในลำดับชั้นกลาง
3. รูปแบบรายการสารคดี และรายการกึ่งสารคดี ทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าเหมาะสมสำหรับ การสอนให้ เกิดการเรียนรู้ด้านเจตพิสัยในลำดับชั้นกลาง
4. รูปแบบรายการเกมการตอบปัญหา ทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในด้าน พุทธิพิสัย
5. รูปแบบรายการอื่น ๆ เหมาะสมสำหรับการสอนให้เกิดการเรียนรู้ในขั้นต่ำ
บุญสม เลิศพิเชฐ (2536 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเปรียบเทียบเกี่ยวกับ "ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนด้วยชุดบทเรียนเทปโทรทัศน์กับการสอนตามคู่มือครู" ผลการวิจัยพบว่า ผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาชีววิทยาของนักเรียน ที่ได้รับการสอนด้วยชุดบทเรียนเทป โทรทัศน์แตกต่างกว่าที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางด้าน ทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่สอนด้วยชุดบทเรียนเทป โทรทัศน์ กับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกว่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนัก เรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือหลังการสอน แตกต่างกว่าก่อนการสอนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

มนตรี คุ่มเกตุ (2537 : 126) ได้ประเมินความต้องการของครูวิทยาศาสตร์ระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอน ที่ผลิตของกระทรวงศึกษาธิการ โดย สอบถามเกี่ยวกับความต้องการด้านเนื้อหา ลักษณะของคู่มือครู และเอกสารประกอบการรับชม รายการ ตลอดจนสภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการใช้โทรทัศน์ของโรงเรียน พบว่าครู วิทยาศาสตร์ทุกสาขามีความต้องการรายการโทรทัศน์ในแต่ละหัวข้อเนื้อหาค่อนข้างมาก โดยครู วิทยาศาสตร์สาขาชีววิทยาต้องการรายการโทรทัศน์ในเนื้อหาเรื่องหลักการเบื้องต้นในการเพาะเลี้ยง เนื้อเยื่อพืชเป็นอันดับแรก และเนื้อหาเรื่องความรู้พื้นฐานทางเทคโนโลยีชีวภาพเป็นอันดับรองลงมา ครูวิทยาศาสตร์สาขาเคมีต้องการรายการโทรทัศน์ในเนื้อหาเรื่องความก้าวหน้าทางด้าน เทคโนโลยีอุตสาหกรรมเป็นอันดับแรก และเนื้อหาเรื่องปฏิกิริยานิวเคลียร์เป็นอันดับรองลงมา ครู วิทยาศาสตร์สาขาฟิสิกส์ต้องการรายการโทรทัศน์ในเนื้อหาเรื่องไฟฟ้ากระแสสลับเป็นอันดับแรก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และเนื้อหาเรื่องปรากฏการณ์คลื่นเป็นอันดับรองลงมา และครูวิทยาศาสตร์สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ ต้องการรายการโทรทัศน์ในเนื้อหาเรื่องแสงอาทิตย์และพลังงานเป็นอันดับแรก และเนื้อหาสารสังเคราะห์เป็นอันดับรองลงมา ส่วนสาเหตุของความต้องการรายการโทรทัศน์ของครูวิทยาศาสตร์ทุกสาขา ส่วนใหญ่มาจากการขาดสื่อการสอน ครูวิทยาศาสตร์ทุกสาขาเห็นว่าคู่มือครูและเอกสารประกอบการรับชมรายการโทรทัศน์มีความจำเป็นโดยต้องการให้จัดทำเป็นรูปเล่มรวมรายการโทรทัศน์ทุกรายการอยู่เล่มเดียวกันโดยให้มีรายละเอียดในเล่มคือวัตถุประสงค์เนื้อหาโดยย่อและแบบฝึกหัด ครูวิทยาศาสตร์ทุกสาขาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้โทรทัศน์เป็นสื่อการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายความเข้าใจบางเรื่องต่อจากการสอนของตน โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการจัดเตรียมเครื่องรับโทรทัศน์และเครื่องเล่นวีดีโอเทป แต่ไม่เพียงพอกับการใช้งาน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ต้องการจัดเตรียมเครื่องรับโทรทัศน์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้โทรทัศน์ สถานที่ชมรายการโทรทัศน์ของโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่เหมาะสม

พลทิมา บรรยงคพันธ์ (2537 : 37) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนจากวีดิทัศน์ที่มีการแนะนำ 2 แบบ คือ การแนะนำจากครูผู้สอนกับการแนะนำในโปรแกรมวีดิทัศน์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คน จากโรงเรียนวัดสีสุก กรุงเทพมหานคร ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างนี้ถูกสุ่มอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแบ่งเข้ากลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน กลุ่มหนึ่งเรียนจากวีดิทัศน์ที่มีครูเป็นผู้แนะนำ อีกกลุ่มหนึ่งเรียนจากวีดิทัศน์ที่มีการแนะนำในโปรแกรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test ผลจากการศึกษาครั้งนี้ปรากฏว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน

Kanner (1959 : 307 – 308) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการสอนโดยใช้โทรทัศน์และจากครูสอน ในวิชาไฟฟ้าเบื้องต้น ในด้านการเรียน ความคงทนในการจำ และระดับความสามารถ โดยใช้นักเรียน 124 คน แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ใช้ผู้สอนคนเดียวและใช้อุปกรณ์การสอนเหมือนกัน ใช้เวลาสอน 38 ชั่วโมง เป็นเวลา 5 วัน ทั้ง 2 กลุ่ม นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มสอบข้อสอบความคงทนในการจำหลังจากเรียน 1 เดือนผ่านไปแล้ว ผลปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างการเรียนและความคงทนในการจำ ส่วนระดับความสามารถกลุ่มที่ใช้โทรทัศน์แตกต่างกว่ากลุ่มที่สอนโดยครู

Lemler (1961 : 10 – 11) ได้รวบรวมผลวิจัยการสอนโดยโทรทัศน์ของ Hodeya Kumata สรุปว่า

1. นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์เรียนได้ดีพอ ๆ กับนักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนตามปกติ
2. บางกรณีกลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์ได้ผลดีกว่ากลุ่มที่เรียนตามปกติ
3. เกี่ยวกับความจำ ปรากฏว่ากลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์จำได้ดีพอ ๆ กับกลุ่มที่เรียนตามปกติ
4. การสอนโดยโทรทัศน์ ได้ผลดีกว่าการสอนปกติ ถ้าเนื้อหาวิชาจัดเป็นกลุ่มย่อย ๆ
5. การสอนโดยโทรทัศน์ ได้ผลดีพอ ๆ กับการสอนแบบปาฐกถาหรือแบบตัวต่อตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การเรียนจากภาพยนตร์ที่ถ่ายจากรายการโทรทัศน์โดยตรงได้ผลดีพอ ๆ กันกับการเรียนจากรายการโทรทัศน์

7. การสอนทางโทรทัศน์ มีประโยชน์ต่อผลการเรียนเกี่ยวกับทักษะมากกว่าวิธีอื่น ๆ

8. การฝึกครูที่สอนทางโทรทัศน์ที่ดีสามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้น

Carner (1962 : 118) ได้ประเมินผลการสอนอ่านทางโทรทัศน์ระบบวงจรปิด โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนคอร์ทแลนด์ (Cortland Public School) นักเรียนเหล่านี้ได้เรียนวิธีอ่านจากโทรทัศน์ทุกวันเพื่อฝึกฝนทักษะในการอ่านและให้เข้าใจคำศัพท์ ผลปรากฏว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับต่ำได้รับความรู้ในการอ่านเพิ่มขึ้นมากกว่าการเรียนในชั้นธรรมดา

Smith (1968 : 21 - 22) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "An Evaluation of the Effectiveness of Television Instruction at Midwestern University" โดยทำการศึกษาทดลองการสอนวิชาคณิตศาสตร์แก่นักเรียนสองกลุ่ม ผลปรากฏว่า ผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของกลุ่มทดลองที่เรียนจากโทรทัศน์ และกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยไม่ใช้โทรทัศน์ไม่มีความแตกต่างกัน

Backens (1962 : 1968-1971) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการสอนโดยโทรทัศน์วิชาคณิตศาสตร์เบื้องต้น วิธีการสอนแบ่งเป็น 4 วิธี คือ วิธีที่ 1 สอนโดยวิธีบรรยายเป็นกลุ่มควบคุม วิธีที่ 2 เรียนจากโทรทัศน์โดยมีครูช่วยเหลือตลอดเวลาที่เรียน วิธีที่ 3 เรียนจากโทรทัศน์ เมื่อจบแล้วให้เรียนซ้ำอีกครั้งหนึ่งจากแถบวีดิทัศน์ วิธีที่ 4 เรียนจากโทรทัศน์ โดยไม่มีการแนะนำหรืออภิปราย นักเรียนทั้ง 4 กลุ่มเรียนจากครูคนเดียวกัน อุปกรณ์ชนิดเดียวกัน และเรียนในเวลาเดียวกัน โดยให้ครูสอนโดยตรงกับกลุ่มที่ 1 ขณะเดียวกันก็ถ่ายทอดโทรทัศน์ให้กลุ่มที่ 2, 3 และ 4 เรียนพร้อมกันไปด้วยแล้วเปิดแถบวีดิทัศน์ที่บันทึกการการสอนไว้ให้กลุ่มที่ 3 เรียนซ้ำอีก ผลปรากฏว่านักเรียนสามารถเรียนจากโทรทัศน์ได้ดีเท่ากับครูโดยตรง

Burke (1971 : 12) ได้ทำการทดลองและสังเกตการณ์ การเรียนจากโทรทัศน์ พบว่าคุณภาพการเรียนจากโทรทัศน์ดีกว่าการเรียนจากครูในห้องเรียน เพราะมีเครื่องมืออุปกรณ์คุณภาพดีกว่าครูในห้องเรียน นอกจากนี้โทรทัศน์ยังสามารถแสดงให้นักเรียนเห็นได้ทั่วทุกคน ไม่ว่าจะเป็นการสอนแบบสาธิตทดลองหรือการสอนด้วยภาษา

Polvino (1971 : 2512A) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สัมพันธระหว่างผลการใช้เทปโทรทัศน์ 2 วิธีประกอบการวิเคราะห์การเรียนทักษะทางกีฬา โดยการทำการทดลองกับนักเรียนหญิงจำนวน 79 คนที่เรียนวิชาโบว์ลิ่งเบื้องต้น โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนการทดลองเท่ากัน ทำการสอน 6 สัปดาห์ ๆ ละ 4 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที นักเรียนทุกกลุ่มได้รับการสอนโดยการบรรยายและสาธิตซึ่งแต่ละกลุ่มจะได้รับการสอนที่แตกต่างกันดังนี้

กลุ่มที่ 1 สอนโดยใช้เทปโทรทัศน์ประกอบการสอน

กลุ่มที่ 2 สอนโดยใช้เทปโทรทัศน์บันทึกการปฏิบัติของนักเรียนแต่ละคน นำมาฉายให้ดูเพื่อการวิเคราะห์และปรับปรุง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ

กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยครูอย่างเดียว

หลังการสอนจะมีการวัดผลทุกสัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มมีการพัฒนาดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในแต่ละสัปดาห์และผลการเรียนครั้งสุดท้าย

Elrod (1972 : 5823-A) ได้ทดลองใช้เทปโทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการสอนทักษะกฎเกณฑ์ในการขับร้องที่มหาวิทยาลัยจอร์เจีย กลุ่มทดลองใช้นักเรียนฝึกหัดครูสำหรับการศึกษาประเภทที่เรียนดนตรีเกี่ยวกับทักษะและหลักการทางดนตรี กลุ่มทดลอง 104 คน ได้บันทึกเทปโทรทัศน์การร้องเพลงอเมริกาไว้ก่อน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยครูคนเดียวกัน เป็นเวลา 30 สัปดาห์ ในวันอังคารและพฤหัสบดี แต่ต่างวิธีกัน โดยกลุ่มทดลองสอนโดยใช้เทปโทรทัศน์ ตอนสุดท้ายของการทดลอง บันทึกเทปโทรทัศน์นักเรียนอีกครั้งหนึ่ง แล้ววัดผลโดยใช้เกณฑ์ 3 ข้อ จากผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสรุปได้ว่าการใช้เทปโทรทัศน์สามารถสอนดนตรีได้ทุกเรื่อง สำหรับการวิเคราะห์และสังเกตและสำหรับฝึกหัดครูสอนดนตรี

Szabo and Landy (1981 : 74) ได้ศึกษาการสอนอ่านพื้นฐานโดยใช้โทรทัศน์เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การอ่าน โดยสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนเกรด 4 , 6 และ 8 จากโรงเรียนในเมืองชิคาโก (Chicago) และมีเนียโพลิส (Minneapolis) แบ่งวิธีสอนเป็น 2 วิธี คือกลุ่มที่ 1 เรียนกับโปรแกรมการสอนอ่านทางโทรทัศน์อีกกลุ่มหนึ่งเรียนตามปกติ ผลปรากฏว่า กลุ่มที่เรียนจากโปรแกรมการสอนอ่านทางโทรทัศน์ มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพวีดิทัศน์ เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 ที่เรียนด้วยวีดิทัศน์และเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนเทคโนโลยีนครปฐม จำนวน 100 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากจากนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนเทคโนโลยีนครปฐม จำนวน 60 คน เพื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มหาประสิทธิภาพของชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย จำนวน 20 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มทดลองที่ใช้วิธีการเรียนด้วยวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทในการเข้าสังคมไทย จำนวน 20 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มควบคุมที่ใช้การเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 20 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชา มารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 มีดังนี้

3.2.1 ชุดวิดิทัศน์ เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย

3.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบชนิด

4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย

3.2.3 แบบประเมินคุณภาพประกอบสื่อการสอน ชุดวิดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย

3.2.1 ชุดวิดิทัศน์ เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย

3.2.1.1 การสร้างชุดวิดิทัศน์

ชุดวิดิทัศน์ เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 ด้านเนื้อหาวิชามารยาทและการสมาคม ศึกษาจุดมุ่งหมายของ วิชา และขอบข่ายโครงสร้างของวิชา
2. เลือกเนื้อหาที่จะนำมาผลิตรายการวิดิทัศน์การสอน โดยผู้วิจัยปรึกษากับอาจารย์ ผู้สอนวิชามารยาทและการสมาคม ถึงสภาพปัญหาการเรียนการสอนในเนื้อหาวิชา โดยกำหนดเนื้อ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย เพื่อนำมาผลิตและพัฒนาเป็นรายการวิดิทัศน์การสอน
3. วิเคราะห์เนื้อหา กำหนดวัตถุประสงค์ในสอดคล้องกับหลักสูตร ขั้นตอนการวิเคราะห์ เนื้อหานี้ผู้วิจัยได้ทำการแยกเนื้อหาออกเป็นหน่วยย่อย โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ผู้สอนวิชา มารยาทและการสมาคม
4. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยพิจารณาจากความสามารถทางด้านสติปัญญา และทักษะเพื่อที่จะให้ได้พฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการหลังจากเรียนจบบทเรียนด้วยวิดิทัศน์แล้ว
5. รวบรวมและวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หลักสูตรรายวิชา เอกสาร/ตำรา ผู้ทรงคุณวุฒิ มากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง โดยให้อาจารย์ที่ ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบบทเรียนและหน่วยย่อยเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข
6. ผลิตรายการวิดิทัศน์ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้
  - 6.1 ออกแบบบทเรียนในรูปแบบรายการวิดิทัศน์การสอน
  - 6.2 เขียนบทรายการวิดิทัศน์การสอนทั้ง 4 ตอน
  - 6.3 ดำเนินการผลิตรายการวิดิทัศน์การสอน ทั้ง 4 ตอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. นำรายการวีดิทัศน์เสนอผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิด้านโทรทัศน์ และด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน ด้านเทคนิคการผลิตสื่อ จำนวน 2 ท่าน ทำการตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

8. นำชุดวีดิทัศน์ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแบบ 1 ต่อ 1 จำนวน 3 คน แบ่งเป็นกลุ่มเก่ง ปานกลาง และ อ่อน นำผลการทดลองมาปรับปรุงแก้ไข

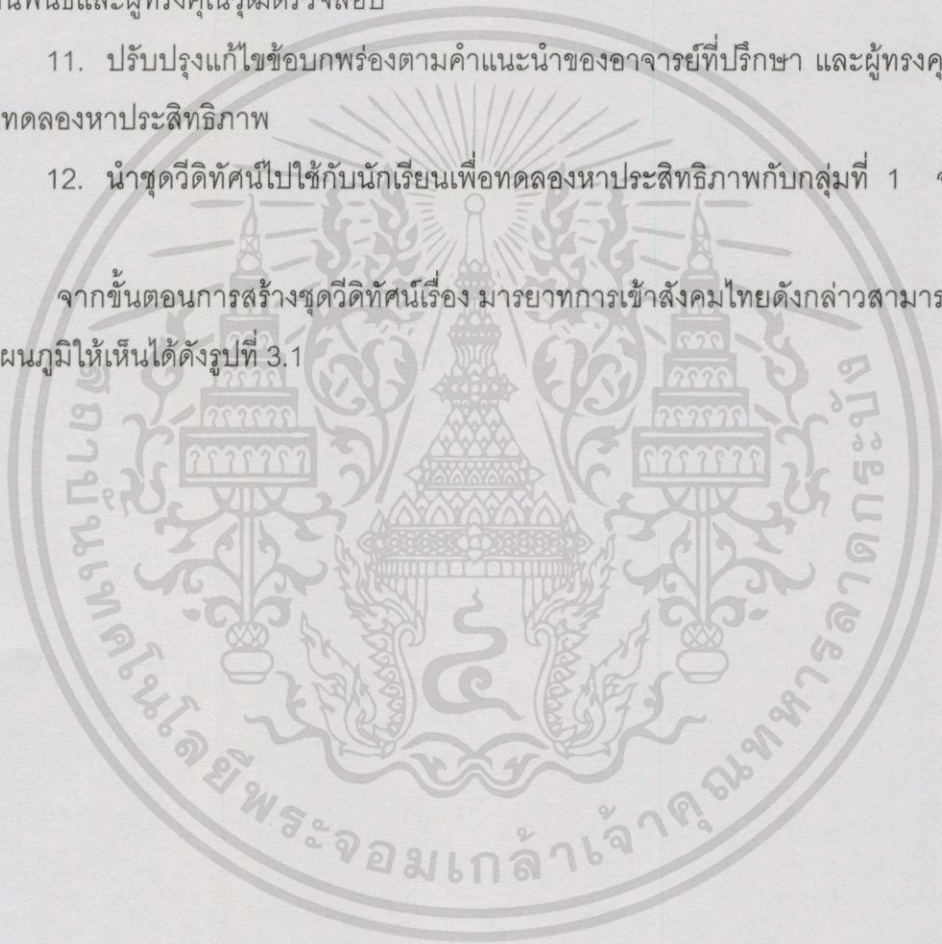
9. นำชุดวีดิทัศน์ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มย่อย จำนวน 6 คน

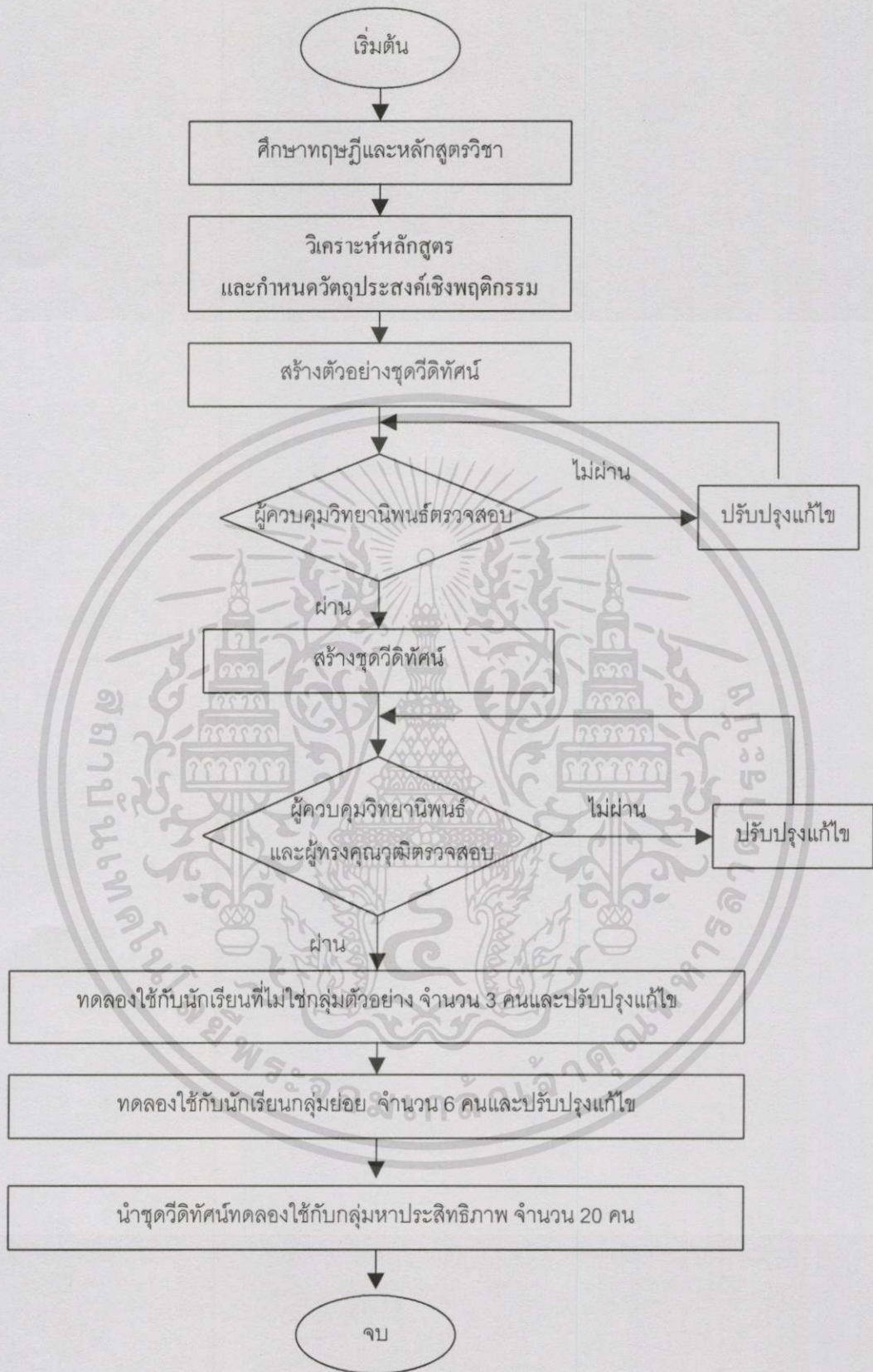
10. นำชุดวีดิทัศน์ที่ทดลองแบบ 1 ต่อ 1 และกลุ่มย่อยที่ปรับปรุงแก้ไขไปให้ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

11. ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

12. นำชุดวีดิทัศน์ไปใช้กับนักเรียนเพื่อทดลองหาประสิทธิภาพกับกลุ่มที่ 1 จำนวน 20 คน

จากขั้นตอนการสร้างชุดวีดิทัศน์เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทยดังกล่าวสามารถแสดงเป็นแผนภูมิให้เห็นได้ดังรูปที่ 3.1

รูปที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการสร้างชุดวิดีโอทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.1.2 การหาประสิทธิภาพชุดวีดิทัศน์

นำชุดวีดิทัศน์ เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองหาประสิทธิภาพ โดยดำเนินการดังนี้

นำชุดวีดิทัศน์เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนเทคโนโลยีนครปฐม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพ จำนวน 20 คน โดยนำคะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนกับการทำแบบทดสอบหลังเรียนจากชุดวีดิทัศน์ นำมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดวีดิทัศน์ โดยหาค่า E_1/E_2 เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

3.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย

3.2.1 การสร้างและการหาคุณภาพ

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ทำการวิเคราะห์เนื้อหาและศึกษาวัตถุประสงค์ของการเรียน เพื่อนำมาสร้างแบบทดสอบให้มีความตรงเชิงเนื้อหา
3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย โดยลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม จากนั้นนำมาหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
4. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและขอคำแนะนำในการปรับปรุงแบบทดสอบ

นำแบบทดสอบที่แก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

โดยการใช้เทคนิค IOC และเลือกข้อที่มีค่า $IOC \geq .50$ ส่วนข้อที่มีค่า $IOC < .50$ นำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
	N	แทน	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

การแปลความหมายของการวิเคราะห์ความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อสอบ โดยกำหนดค่าการประเมินดังนี้

+1	=	แน่ใจว่าข้อสอบวัดวัตถุประสงค์ข้อนั้น
0	=	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดวัตถุประสงค์ข้อนั้นหรือไม่
-1	=	แน่ใจว่าข้อคำถามไม่วัดวัตถุประสงค์ข้อนั้น

โดยค่าดัชนีที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ .5 ซึ่งแสดงว่าข้อสอบวัดหรือเป็นตัวแทนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อนั้น ถ้าค่าดัชนีที่ได้คำนวณน้อยกว่า .5 แสดงว่าข้อคำถามไม่วัดหรือไม่เป็นตัวแทนวัดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อนั้น (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ)

5. ปรับปรุงแบบทดสอบตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

6. หาค่าความยากง่าย(Difficulty) โดยนำแบบทดสอบที่คิดมาแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ โดยหาค่า p และเลือกข้อที่มีค่า p ระหว่าง .20 - .80 ซึ่งมีสูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 210 - 211)

$$p = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	p	แทน	ค่าความยากง่าย
	R	แทน	จำนวนคนที่ทำข้อสอบถูก
	N	แทน	จำนวนคนที่ทำข้อสอบทั้งหมด

ถ้า p มีค่ามาก (ตัวถูก) หมายถึง มีคนตอบถูกในข้อนั้นมาก ข้อสอบข้อนั้นก็ง่าย

ถ้า p มีค่าน้อย (ตัวถูก) หมายถึง มีคนตอบถูกในข้อนั้นน้อย ข้อสอบนั้นก็ยาก

ค่า p จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1

เกณฑ์ความยากของข้อสอบ กำหนดไว้อยู่ระหว่าง .20 ถึง .80 ดังนี้

ข้อสอบที่มีค่า เท่ากับ .50 แสดงว่า ข้อสอบนั้นมีความยากปานกลางพอดี

ข้อสอบที่มีค่า ต่ำกว่า .50 แสดงว่า ข้อสอบนั้นค่อนข้างไปทางยาก

ข้อสอบที่มีค่า สูงกว่า .50 แสดงว่า ข้อสอบนั้นค่อนข้างไปทางง่าย

ข้อสอบที่มีค่า ต่ำกว่า .20 แสดงว่า ข้อสอบนั้นยากเกินไป

ข้อสอบที่มีค่า สูงกว่า .80 แสดงว่า ข้อสอบนั้นง่ายเกินไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยเลือกข้อที่มีค่า $r \geq .20$ มาใช้ ซึ่งมีสูตรดังนี้ (ลั้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 210 - 211)

$$r = \frac{R_u - R_e}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	R_u	แทน	จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มเก่ง
	R_e	แทน	จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มอ่อน
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

8. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบทดสอบที่ได้รับการคัดเลือกมาแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนกับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้เทคนิคของ Kuder- Richardson Method โดยใช้เทคนิค KR-20 ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อสอบของแบบทดสอบ
	p	แทน	จำนวนสัดส่วนคนตอบถูกในแต่ละข้อ ($p = R/N$ เมื่อ R คือ จำนวนคนตอบถูกในข้อนั้น และ N แทน จำนวนผู้สอบ)
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ตอบผิดของแต่ละข้อ = $1 - p$
	S_t^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

9. จัดพิมพ์แบบทดสอบเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการสร้างแบบทดสอบ

แบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือกใช้กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่มพร้อมกัน เพื่อป้องกันตัวแปรแทรกซ้อน รวมทั้งหมดทุกเนื้อหาเป็นจำนวนทั้งหมด 30 ข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบ โดยสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้ ได้นำไปทดลองใช้และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบ หลังจากนั้นได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียน เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย มาแล้ว จำนวน 60 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

ตารางที่ 3.1 แสดงผลการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

จำนวนข้อสอบ	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น (KR-20)
30 ข้อ	.42 - .80	.20 - .80	.85

จากตารางที่ 3.1 เป็นผลการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย ที่จะใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งผลการทดลองพบว่า มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง .42 - .80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .20 - .80 มีค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ .85

จากการนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ได้ผลดังนี้

1. ผลการหาค่าดัชนีความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง .42 - .80 หมายความว่า แบบทดสอบฉบับนี้เป็นข้อสอบที่มีความยากถึงค่อนข้างง่าย
2. ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .20 - .80 หมายความว่า แบบทดสอบฉบับนี้มีค่าอำนาจจำแนกสูง
3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบมีค่าเท่ากับ .85 หมายความว่า แบบทดสอบมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่รับได้ แสดงว่าข้อสอบทั้งฉบับค่อนข้างเชื่อถือได้

3.2.3 แบบประเมินคุณภาพสื่อการสอน ชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินสื่อการสอน โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ แบบประเมินด้านเนื้อหา และแบบประเมินด้านเทคนิค การผลิตสื่อได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินสื่อการสอนทั้ง 2 แบบ ตามขั้นตอนดังนี้

กำหนดหัวข้อที่จะประเมิน แล้วออกแบบประเมินสื่อทั้งทางเนื้อหาและเทคนิคการผลิตสื่อได้แบ่งเรื่องที่จะประเมินออกเป็น 3 ด้าน

1. ด้านเนื้อหาและการนำเสนอ
2. ภาพและภาษา
3. เวลา

แบบประเมินในแต่ละด้านจะมีช่องให้ผู้ทรงคุณวุฒิเลือกประเมินเพื่อแสดงความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตามแบบของ John W Best ซึ่งจะนำคะแนนที่ได้จากการประเมินสื่อ มาคำนวณหาคะแนนเฉลี่ยเพื่อทำการประเมินโดยมีเกณฑ์การจัดระดับค่าเฉลี่ย 5 ระดับดังนี้

1. ระดับ ความคิดเห็น 5 ระดับ
  - ระดับ 5 วิดีทัศน์มีคุณภาพในระดับดีมาก
  - ระดับ 4 วิดีทัศน์มีคุณภาพในระดับดี
  - ระดับ 3 วิดีทัศน์มีคุณภาพในระดับปานกลาง
  - ระดับ 2 วิดีทัศน์มีคุณภาพในระดับพอใช้
  - ระดับ 1 วิดีทัศน์มีคุณภาพในระดับที่ต้องปรับปรุง
2. เกณฑ์การแปลความหมายคุณภาพของวีดิทัศน์
  - 4.55-5.00 วิดีทัศน์มีคุณภาพในระดับดีมาก
  - 3.55-4.50 วิดีทัศน์มีคุณภาพในระดับดี
  - 2.55-3.50 วิดีทัศน์มีคุณภาพในระดับปานกลาง
  - 1.55-2.50 วิดีทัศน์มีคุณภาพในระดับพอใช้
  - 1.00-1.50 วิดีทัศน์มีคุณภาพในระดับที่ต้องปรับปรุง

ในการประเมินนั้น จะต้องได้เกณฑ์ ($\bar{X}$) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ให้ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ)

ขั้นตอนการสร้างแบบประเมิน

นำแบบประเมินสื่อการสอนที่ได้ออกแบบไว้ทั้ง 2 แบบ ไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข เมื่อได้แบบประเมินสื่อการสอนที่ปรับปรุงแล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาและด้านการผลิตสื่อใช้แสดงความคิดเห็นเพื่อการประเมินสื่อการสอน

ผลการประเมินชุดวีดิทัศน์

ผู้วิจัยได้นำชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย ที่ได้สร้างขึ้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา และ ด้านการผลิตสื่อ อย่างละ 2 ท่าน ทำการประเมินชุดวีดิทัศน์ เพื่อเปรียบเทียบเป็นคะแนน (ให้ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อที่จะนำมาพัฒนาวัตกรรมการสอน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำหนังสือในการขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยจากคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม เพื่อติดต่อกับผู้อำนวยการโรงเรียนเทคโนโลยีนครปฐม เพื่อขออนุญาตและประสานงานในการทำงานวิจัย

2. แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มหาประสิทธิภาพของชุดวิดิทัศน์ จำนวน 20 คน

ขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ให้ผู้เรียนดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนแล้วผู้เรียนจะต้องทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน (E₁)

2. เมื่อเสร็จสิ้นจากการเรียนทุกหน่วยแล้วให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการเรียนจบเนื้อหาแล้ว (E₂)

3. นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยหาค่า E_1/E_2

กลุ่มที่ 2 กลุ่มทดลองที่ใช้วิธีการเรียนด้วยชุดวิดิทัศน์ จำนวน 20 คน

ขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเรียนด้วยชุดวิดิทัศน์

2. ให้ผู้เรียนดำเนินการกิจกรรมการเรียนตามลำดับขั้นตอนด้วยตนเองโดยสามารถทบทวนในแต่ละตอนของบทเรียน

3. เมื่อเสร็จสิ้นจากการเรียนให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มควบคุมที่ใช้การเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 20 คน มี

ขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเรียนโดยการสอนแบบปกติ

2. ให้ผู้เรียนดำเนินการกิจกรรมการเรียนตามลำดับขั้นตอนตามวิธีการสอนของครู

ผู้สอน

3. เมื่อเสร็จสิ้นจากการเรียนให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(Posttest)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. นำผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากกลุ่มทดลองที่ใช้ ชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย และกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีสอนแบบปกติมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS for Windows

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของชุดวีดิทัศน์ บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยใช้สูตร E_1/E_2
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร t -test แบบ Independent Sample
3. การประเมินสื่อจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย
4. การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาประสิทธิภาพของชุดวีดิทัศน์บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยใช้สูตร

E_1/E_2

$$E_1 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

E_1 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum x$ หมายถึง คะแนนรวมของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด

A หมายถึง คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด

N หมายถึง จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum F}{N} \times 100$$

E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum F$ หมายถึง คะแนนรวมของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

B หมายถึง คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

N หมายถึง จำนวนนักเรียนทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติ t – test แบบ Independent Sample

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left[\frac{(N_1 - 1)s_1^2 + (N_2 - 1)s_2^2}{N_1 + N_2 - 2} \right] \left[\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right]}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มปกติ
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	N_1	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มปกติ
	N_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มปกติ
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม

3. การหาค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	=	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	=	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	=	จำนวนคะแนนทั้งหมด

4. การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ	S	=	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	=	คะแนนแต่ละตัว
	$\bar{x}$	=	ค่าเฉลี่ย
	n	=	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
	$\sum$	=	ผลรวม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างและหาประสิทธิภาพวีดิทัศน์ เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 ที่เรียนด้วย วีดิทัศน์และเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ โดยผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นดังนี้

4.1 แสดงผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพชุดวีดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538

4.2 แสดงผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 ที่เรียนด้วยวีดิทัศน์และเรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

4.1 แสดงผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพชุดวีดิทัศน์ เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538

ผู้วิจัยได้นำชุดวีดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 ที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองใช้ (Try out) มาทดลองกับกลุ่มหาประสิทธิภาพที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 20 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดวีดิทัศน์ โดยใช้คะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน กับการทำแบบทดสอบหลังเรียน มาคำนวณหาค่า E_1/E_2 เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ได้ผลดังต่อไปนี้

ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ(E_1)   มีค่าเท่ากับ 84.00

ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์(E_2)   มีค่าเท่ากับ 88.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากผลการหาประสิทธิภาพชุดวีดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 พบว่า คะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนมีค่าเท่ากับ 84.00 คะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 88.00 ซึ่งแตกต่างจากเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ ตามสมมติฐาน แสดงว่า วีดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (ให้ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ)

4.2 แสดงผลการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 ที่เรียนด้วยวีดิทัศน์และเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 ที่เรียนด้วยชุดวีดิทัศน์และเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	SD	t
กลุ่มควบคุม	20	19.35	2.34	8.59*
กลุ่มทดลอง	20	24.95	1.73	

*ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่า P < .05

จากตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชามารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 ที่เรียนด้วยชุดวีดิทัศน์และเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ ผลการทดลอง พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ กลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง มีความแตกต่างกันในด้านความสามารถพื้นฐานต่างกันโดยเรียนด้วยวีดิทัศน์จะมีคะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนตามแบบปกติ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาชุดวีดิทัศน์ เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพวีดิทัศน์ เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชา มารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย วิชา มารยาทและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538

5.1.2 สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดวีดิทัศน์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวีดิทัศน์ และเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำชุดวีดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย ที่ได้สร้างขึ้นไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 60 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มหาประสิทธิภาพของชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย จำนวน 20 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มทดลองที่ใช้วิธีการเรียนด้วยวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย จำนวน 20 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มควบคุมที่ใช้การเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 20 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.4 สรุปผลการวิจัย

1. ชุดวีดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย มีประสิทธิภาพ 84.00/88.00 ซึ่งแตกต่างจากเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ตามสมมติฐาน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยวีดิทัศน์กับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยชุดวีดิทัศน์จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านการหาประสิทธิภาพของชุดวีดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย ในการวิจัยเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดวีดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทยครั้งนี้เพื่อที่จะทำการพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทยให้มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้จริงในวิชาวิชาการและการสมาคม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538 จากผลการวิจัยพบว่า ชุดวีดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทยที่ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาขึ้นมามีประสิทธิภาพ 84.00/88.00 ซึ่งแตกต่างจากเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจมาจากกระบวนการผลิตวีดิทัศน์ทั้งเรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทยได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนขั้นตอนการดำเนินการและมีการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนดำเนินการผลิตวีดิทัศน์ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคการผลิตสื่อ แล้วนำผลที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาทำการปรับปรุงแก้ไข และมีการทดลองใช้เพื่อทำการทดสอบประสิทธิภาพตามกระบวนการ แล้วนำผลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงวีดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทยอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางช่าง โดยการสอนด้วยวิธีการสาธิตธรรมดา และการสาธิตโดยใช้เทปโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่าการสอนโดยใช้เทปโทรทัศน์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (พิลาศ เกื้อมี, 2519 : 23) และได้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบทักษะการเรียนโดยใช้บทเรียนเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ ในวิชาเจียรนัยเบื้องต้นของนักเรียนระดับอาชีวศึกษา พบว่า การสอนโดยใช้เทปโทรทัศน์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทยที่เรียนด้วยวีดิทัศน์และเรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวีดิทัศน์กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า การสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติที่ใช้ในการสอนอยู่นั้น ทำให้นักเรียนไม่สามารถทบทวนเนื้อหาในระหว่างการเรียนการสอนได้เหมือนกับวีดิทัศน์และการสอนโดยวิธีสอนแบบปกติบางครั้งการอธิบายเรื่องอื่นของอาจารย์ผู้สอนเพื่อที่ทำการเชื่อมโยงเนื้อหาอาจทำให้นักเรียนต้องเรียนเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น และในการเรียนการสอนนั้นนักเรียนที่เรียนมีความสามารถแตกต่างกัน ทำให้ระยะเวลาในการเรียนรู้แตกต่างกันด้วย จึงทำให้การเรียนการสอนขาดการต่อเนื่อง เพราะครูผู้สอนต้องหยุดอธิบายบ่อยครั้งให้กับนักเรียนที่ไม่เข้าใจเนื้อหา และทำให้นักเรียนที่เรียนได้เข้าใจเกิดความเบื่อหน่ายได้ สำหรับนักเรียนที่เรียนด้วยวีดิทัศน์นั้นเมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาตอนใดก็สามารถย้อนกลับมาดูใหม่หลาย ๆ ครั้งได้ตามความต้องการและความสามารถในการรับรู้ของนักเรียนแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการกำหนดอัตราความก้าวหน้าในการเรียนโดยผู้เรียนทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนเพิ่มขึ้น สุธลธิ์ อุลลา (2531 : 41) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทปโทรทัศน์ที่สร้างคำบรรยายโดยเด็กในชนบทกับเทปโทรทัศน์ที่สร้างคำบรรยายโดยผู้ใหญ่ พบว่ากลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีผลการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลองมีผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลัง การเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นหลัง การเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 Elrod (1972 : 5823-A) ได้ทดลองใช้เทปโทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการสอนทักษะกฎเกณฑ์ในการขับร้องที่มหาวิทยาลัยจอร์เจีย กลุ่มทดลองใช้นักเรียนฝึกหัดครูสำหรับการศึกษาประเภทที่เรียนดนตรีเกี่ยวกับทักษะและหลักการทางดนตรี กลุ่มทดลอง 104 คน ได้บันทึกเทปโทรทัศน์การร้องเพลงอเมริกาไว้ก่อน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยครูคนเดียวกัน เป็นเวลา 30 สัปดาห์ ในวันอังคารและพฤหัสบดี แต่ต่างวิธีกัน โดยกลุ่มทดลองสอนโดยใช้เทปโทรทัศน์ ตอนสุดท้ายของการทดลองบันทึกเทปโทรทัศน์นักเรียนอีกครั้งหนึ่ง แล้ววัดผลโดยใช้เกณฑ์ 3 ข้อ จากผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสรุปได้ว่าการใช้เทปโทรทัศน์สามารถสอนดนตรีได้ทุกเรื่องสำหรับการวิเคราะห์และสังเกต และสำหรับฝึกหัดครูสอนดนตรี

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำเสนอเนื้อหาของวีดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย มีการนำเสนอที่เป็นรูปธรรม ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาได้เป็นอย่างดี จึงควรนำวีดิทัศน์มาประกอบการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. วีดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทยซึ่งได้ทำการพัฒนาจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถย้อนกลับไปทบทวนหรือศึกษาเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา
3. ในการนำวีดิทัศน์ไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ควรมีการชี้แจงถึงวัตถุประสงค์และวิธีการเรียนให้นักเรียนได้เข้าใจก่อน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนด้วยวีดิทัศน์
4. ชุดวีดิทัศน์เป็นเครื่องมือหรือสื่ออย่างหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาต่างๆ ของบทเรียนได้ด้วยตนเอง เป็นการลดภาระให้กับครูผู้สอนแต่ครูยังมีบทบาทสำคัญในการนำเข้าสู่บทเรียนและการสรุปบทเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมทุกครั้ง แต่ระหว่างเรียนครูเป็นผู้คอยชี้แนะนักเรียนเท่านั้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรพัฒนาชุดวีดิทัศน์ในเรื่องเดียวกันนี้ ให้เป็นในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในด้านการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ เช่น รูปแบบ CAI หรือ ภาพผ่านดาวเทียม เป็นต้น
2. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยศึกษา และปฏิบัติตามเนื้อหาในชุดวีดิทัศน์ที่กำหนดได้

บรรณานุกรม

- กัลยา จยุติร์ตน์ และคณะ. 2531. **การทำบัตรรายการโสตทัศนวัสดุ**. กรุงเทพฯ : คณะทำงาน
กลุ่มโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา.
- กิดานันท์ มลิทอง. 2535. **เทคโนโลยีการศึกษาพร้อมสมัย**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาโสตทัศนศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกศินี ไชติกเสถียร. 2523. "การใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน." **เอกสารประกอบการ
สอนเทคโนโลยี 320**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คัตติยา เพชรชูช่วย. 2536. "การศึกษารูปแบบรายการโทรทัศน์การศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน
ในกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยา นะคะรัต. 2526. "ผลของตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 5." วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชม ภูมิภาค. 2523. **เทคโนโลยีทางการสอนและการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- ชไมพร ชุมพลกรัง. 2535. "การสำรวจความนิยมและความต้องการรายการโทรทัศน์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ชัชวาล วัตอักษร. 2528. "การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนจากรายการโทรทัศน์ปกติกับรายการ
โทรทัศน์ที่มีอักษรบรรยายประกอบ." วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวัลย์ พรหมนรกิจ. 2531. "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และความคงทนในการจำ
ระหว่างการเรียนจากบทเรียนโปรแกรมสื่อประสมแบบชุดการเรียนกับบทเรียนโปรแกรมสื่อ
ประสมแบบโทรทัศน์." วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร.
- ธัญยาภรณ์ วัฒนธรรม. 2543. "ชุดวีดิทัศน์สำหรับการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ เรื่อง การ
เสริมสร้างเอกลักษณ์แห่งชาติ" วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- บัญญัติ แจ็งสว่าง. 2536. "องค์ประกอบที่มีต่อคุณภาพรายการวิดีโอ." **เวชนิทัศน์**. 5(13).

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- บุญเที่ยง จัยเจริญ. 2534. "เทคนิคพื้นฐาน." การใช้และบำรุงรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- บุญสม เลิศพิเชฐ. 2536. "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนด้วยชุดบทเรียนเทปโทรทัศน์กับการสอนตามคู่มือครู." ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พฤทธิมา บรรยงคนันท์. 2537. "การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากวีดิทัศน์ที่มีครูเป็นผู้แนะนำกับวีดิทัศน์ที่มีการแนะนำในโปรแกรม." ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- พัฒนาวิชาการ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ พัฒนาวิชาการ.
- พิทยา จำเรียงวรสิทธิ์. 2528. "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับสื่อการสอนทางอุตสาหกรรม." วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พินิต วัฒนโธ. 2520. การผลิตรายการโทรทัศน์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิลาศ เกื้อมี. 2519. "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางช่างโดยการสอนด้วยวิธีสาธิตธรรมดาและการสาธิตโดยใช้เทปโทรทัศน์." ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพโรจน์ ตีรณธนากุล และคณะ. 2524. เทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- มนตรี คุ่มเกตุ. 2537. "การประเมินความต้องการของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ." ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2530. การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์และภาพทัศน์. กรุงเทพฯ : สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยุทธนันต์ หาญณรงค์. 2530. "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากรายการโทรทัศน์ การสอนที่ใช้สื่อช่วยจัดสั่งกัปหลังการสอนสองชนิด." ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2527. ความถนัดทางการเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- วสันต์ อดิศักดิ์. 2533. การผลิตเทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและฝึกอบรม. กรุงเทพฯ :
ไอเดียนสโตร.
- วีชรา ช่วยอ่อน. 2530. "การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทักษะวอลเลย์บอลของนักเรียนชั้น
ประถมปีที่ 5 จากการสาธิตด้วยเทปโทรทัศน์ที่เสนอภาพช้าด้วยความเร็ว 12 ภาพต่อวินาที
ด้วยจำนวนครั้งต่างกัน." ปรินูญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒประสานมิตร.
- วิจิตร ภักดิ์รัตน์. 2525. วิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์กับการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช.
- วิจิตรา วงศ์ทรัพย์สกุล. 2536. "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้เทปโทรทัศน์
การสอนที่ใช้และไม่ใช้กราฟิกคอมพิวเตอร์." ปรินูญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิภา อุดมฉันท. 2538. การผลิตสื่อโทรทัศน์และวีดิทัศน์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วิภาวรรณ สุขสถิตย์. 2532. "การผลิตวิดีโอเทปเรื่องเครื่องแต่งกายชายสำหรับนักศึกษาวิชาชีพ
หลักสูตรระยะสั้น โรงเรียนสารพัดช่าง." วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วุฒิชัย ไชยกิจ. 2528. การนำเอาสื่อจากวิดีโอมาใช้ในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการ
สื่อสาร. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ศศิธร พวงผกา. 2535. "ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการและนักเรียนชั้นประถมศึกษาใน
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก." วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนั่น ปัทมะทิน. 2527. "ข้อดีข้อเสียของวิดีโอ." คาเมร่า. 1(4) : 72-75.
- สมชาย อินทรรักษาทรัพย์. 2528. "การศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ที่เสนอ
ภาพบางส่วนจากเนื้อหาในรายการก่อนรายการกับรายการโทรทัศน์ที่เสนอภาพบางส่วน
จากเนื้อหาในรายการหลังรายการ." ปรินูญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมบุญรณ์ สงวนญาติ. 2534. "เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน." ตำราเอกสารวิชาการฉบับที่
41. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- สันทนต์ ภิบาลสุข. 2527. "วิดีโอ." ว.ศึกษาศาสตร์. 1 : 20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ลำราญ เจริญพิทย์. 2532. "การศึกษาเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนโทรทัศน์กับการสอนปกติในวิชางานเขียนระยะโนเบื้องต้น ของนักเรียนระดับอาชีวศึกษา." ปรินฎยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุดสวาท เกศบุรมย์. 2530. "ความคิดเห็นและความต้องการรายการวิดีโอเทปเพื่อการศึกษาด้านอาชีพสำหรับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน." ปรินฎยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุทัศน์ บุรีภักดี. 2528. ถ่ายภาพและภาพยนตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต. 2527. ความรู้เบื้องต้นวิทยุและโทรทัศน์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต. 2528. วิทยุและโทรทัศน์การศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุรสิทธิ์ อุปลา. 2531. "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทปโทรทัศน์ที่สร้างคำบรรยายโดยเด็กในชนบทกับเทปโทรทัศน์ที่สร้างคำบรรยายโดยผู้ใหญ่." ปรินฎยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต. 2526. เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต. 2532. การสื่อความหมายเพื่อการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- อนันต์ธนา อังกินันท์ และเกื้อกุล คูปรัดน์. 2530. สื่อสารมวลชนและประชาสัมพันธ์เพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อนันต์นพ นิรมล. 2531. "การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ." ปรินฎยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อาทิตย์ สุดาจันทร์. 2534. "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 (ปวช.3) จากเทปโทรทัศน์ที่มีรายการบันเทิงแทรกระหว่างเนื้อหาโดยให้ช่วงเวลาแตกต่างกัน." ปรินฎยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โสภาส ศรีสะอาด. 2516. "การสอนวิทยาศาสตร์ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิด." วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- Backens, V.W. 1962. "The Effect of the Teaching Beginning College Mathematics by Television." *Dissertation Abstracts International*. 31 : 1968-1971.
- Burke, Richard C. 1971. *Instructional Television*. Indiana : Indiana University Press.
- Carner, Richard L. 1962. "An Evaluation of Teaching Reading to Element Pupils through Closed Circuit TV." *Dissertation Abstracts International*. 23 : 160.
- Dale, Edgar. 1969. *Audio-Visual Methods in Teaching*. 3 rd ed. New York : The Dryden Press.
- Elrod, Elizabeth Locila. 1972. "Instant Replay Television as a Tool for Teaching Certain Physical Aspect of Singing." *Dissertation Abstracts International*. 32(10) : 5823 A.
- Gordon, Gorge N. 1965. *Education Television*. New York : The Center for Applied Research in Education, Inc.
- Kanner, Joseph H. et al. 1959. "Evaluation of Intensive Television for Teaching Basic Electricity." *Audio-Visual Communication Review*. 77(4) : 307.
- Lemler, Ford L. and Robert J. 1961. *Supplementary Course Materials in Audio Visual Education*. Slater's Bookstore.
- Polvino, G. J. 1971. "The Relative Effectiveness of Two Methods of Videotape Analysis is Learning a Selected Sport Skill." *Dissertation Abstracts International*. 32(12) : 2512-A.
- Smith, D.D. 1968. "An Evaluation of Effectiveness of TV Instruction at Midwestern University." *The Journal of Education Research*. 62 : September.
- Szabo, M. and A. Lamicll – Landy. 1981. "Television Base Reading Instruction, Reading Achievement and Task Involvement." *Audio-Visual Communication Review*. 9 : 1-289.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ภาคผนวก ข. เนื้อหาวิชามารยาทและการสมาคม
เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

ภาคผนวก ค. แบบทดสอบทางการเรียน
เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

ภาคผนวก ง. แบบประเมินสื่อการสอน

ภาคผนวก จ. คะแนนประสิทธิภาพ

ภาคผนวก ฉ. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแสดงคะแนนผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดวิดีโอเรื่อง มารยาท
การเข้าสังคมไทย

ภาคผนวก ช. บทวิดีโอการสอนเรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพสื่อการสอน

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพสื่อการสอน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา และด้านเทคนิคการผลิตสื่อ ดังมีรายนามต่อไปนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาวิชา มารยาทและการสมาคม

1. อาจารย์อภิรักษ์ เจริญมสง่า วุฒิการศึกษา ครุศาสตร์มหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเทคโนโลยีนครปฐม
2. อาจารย์สุคนธ์ บุญมาก วุฒิการศึกษา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยสยาม ตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ แผนกบริหารธุรกิจ โรงเรียนนครปฐมเทคโนโลยี
3. อาจารย์ภคมนันท์ ศิริชนะน้อย วุฒิการศึกษา นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยสยาม ตำแหน่ง รองหัวหน้าแผนกบริหารธุรกิจ โรงเรียนนครปฐมเทคโนโลยี

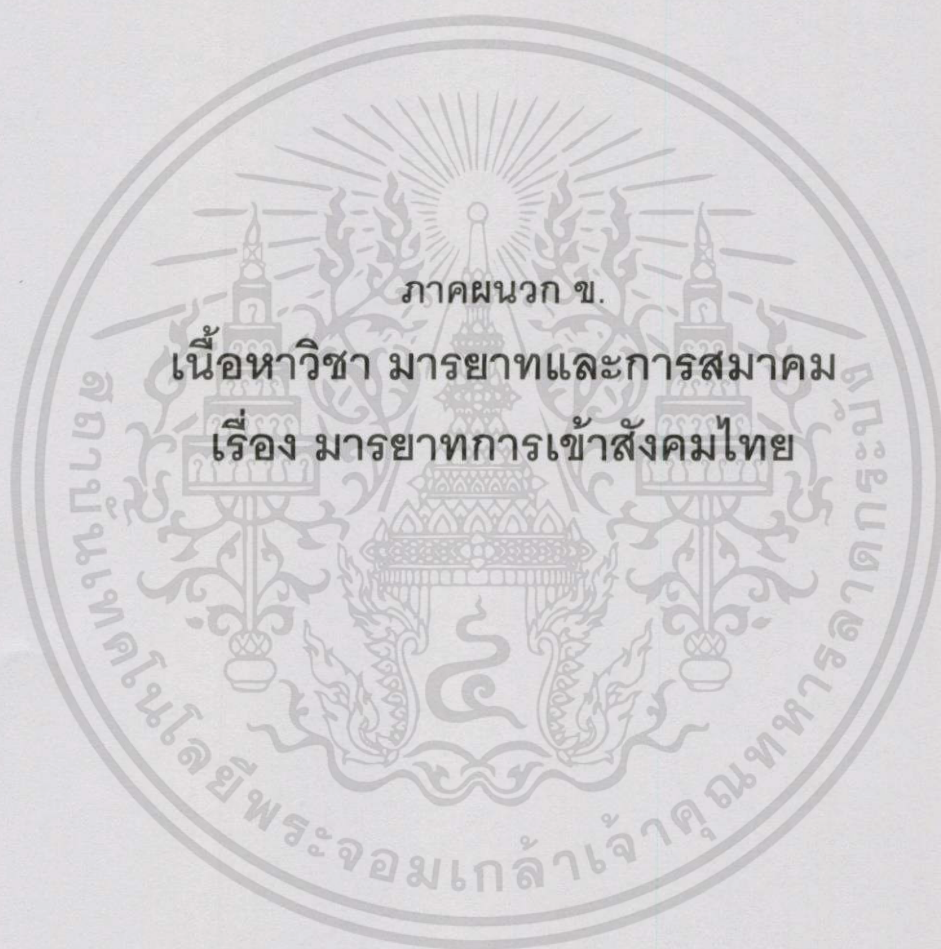
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตสื่อ วิชา มารยาทและการสมาคม

1. คุณลัดดา ตั้งสมบัติ วุฒิการศึกษา ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีทางการอาชีวะและเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตำแหน่งอาจารย์ฝ่ายพัฒนาสื่อการส่งเสริมฯ ศูนย์ส่งเสริมฝึกอบรม การเกษตรแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน
2. คุณไพศาล ชุมสุวรรณ วุฒิการศึกษา ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีทางการอาชีวะและเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิจิตรศิลป์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดนครปฐม

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

1. อาจารย์เชิดชัย ธุระแพง M.B.A. (Marketing) มหาวิทยาลัยสยาม ตำแหน่งผู้ช่วยงานวิจัยและพัฒนาฯ โรงเรียนเทคโนโลยีนครปฐม
2. อาจารย์รักษนก ไสภาพิศ สาขาหลักสูตรและการนิเทศมหาวิทยาลัยศิลปากร ตำแหน่ง หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนเทคโนโลยีนครปฐม
3. อาจารย์บุญทิพย์ สุริยวงศ์ สาขาหลักสูตรและการนิเทศ ตำแหน่งหัวหน้างานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะรายวิชา

1. รหัส และชื่อ ฐส.007 วิชามารยาทและการสมาคม
2. สภาพรายวิชา วิชาชีพแก่นธุรกิจสัมพันธ์ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538
3. ระดับรายวิชา ภาคเรียนที่ 1 ชั้นปีที่ 2
4. พื้นฐาน -
5. เวลาศึกษา 32 คาบเรียนตลอด 16 สัปดาห์ ทฤษฎี 2
6. หน่วยกิต 2 หน่วยกิต
7. คำอธิบายรายวิชา
ศึกษาการสำรวจ และการปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเอง มารยาท การสมาคม
ในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ การแต่งกาย งานเลี้ยงอาหาร และ มารยาทสำหรับงานเลี้ยงต่าง
ๆ มารยาทการสมาคมของนักธุรกิจ
8. รายละเอียดเนื้อหา วิชามารยาทและการสมาคม เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

เรื่อง มารยาทของสังคมไทย

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำว่า “มารยาท” ได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถบอกลักษณะการเคารพตามกาลเทศะต่อบุคคลได้ถูกต้อง

เนื้อหา

มารยาทไทย คือ ระเบียบวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงความสุภาพ อ่อนน้อมละเมียด ละไม อันเป็นคุณสมบัติของคนไทยอย่างแท้จริง นับว่าเป็นวัฒนธรรม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าไทยเป็นชาติ ที่มีวัฒนธรรมสูงมาแต่โบราณกาล

ประเพณีไทยจะเป็นงานสังคมอีกรูปแบบหนึ่งที่เราทุกคนจะต้องได้เข้าไปมีส่วนร่วม โดยอาจจะเป็นผู้จัดเองหรือที่เรียกว่า เจ้าภาพ หรือไปในฐานะแขกที่ได้รับเชิญ ทั้งที่เป็นเพื่อนสนิท ญาติสนิท หรือเป็นผู้ที่ได้รับเชิญให้เป็นเกียรติแก่งานนั้น ๆ บางคนอาจจะเข้าใจว่าการไปร่วมงานที่จัดขึ้น โดยเรียกว่าเป็นชนบประเพณีไทยนั้นคงไม่ยาก ก็ไปร่วมเพื่อมารยาทสังคมตามคำเชิญ แต่ตามความเป็นจริงแล้ว ถ้าจะทำให้ถูกต้องกับการร่วมสมาคมในงานนั้น ๆ การแสดงออกทั้งกิริยามารยาทและข้อควรปฏิบัตินั้นมีรายละเอียดอยู่มากพอสมควร ฉะนั้นก่อนที่จะไปร่วมสมาคมในประเพณีไทยใด ๆ นั้น ควรต้องศึกษาและปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาเสียก่อนว่า จะต้องไปร่วมงานประเพณีที่จัดขึ้นนั้นในเรื่องใด จัดในเทศกาลใด ทั้งนี้เพื่อจะได้เตรียมตัวถูกต้อง และอาจจะนำสิ่งของไปร่วม เช่น การทำบุญตักบาตร เป็นต้น การได้ทราบเสียก่อนก็จะได้ปฏิบัติตนได้อย่างไม่เคอะเขิน และหากจะได้ศึกษาดังรายละเอียดในกิจกรรมของประเพณีนั้น ๆ ด้วยก็จะดีทีเดียว

2. การสอบถามจากผู้รู้จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง เพราะประเพณีบางอย่างจะรวมเอาความเชื่อถือเข้าไว้ด้วย เช่น คนมีครรภ์จะไม่นิยมให้ไปงานศพ เป็นต้น

3. การศึกษาสภาพความเป็นไปของสังคมและท้องถิ่นนั้น ๆ ต่อการจัดประเพณี จะทำให้เราปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของระเบียบแบบแผน อันเนื่องมาจากการเป็นผู้มีกิริยามารยาทอ่อนโยน แซ่มช้อย น่ารัก เหมาะสมกับกาลเทศะ ซึ่งนับว่าเป็นจุดเด่นของสตรีไทย จึงได้บรรจุวิชา มารยาทและการสมาคม ไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับเยาวชนไทย เพื่อที่จะรักษาขนบธรรมเนียมอันดีงามของชาติไว้ บทกลอนที่ว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จงฝึกตนมนัสพร้อม	กายา
ให้ทำที่วาจา	เรียบร้อย
บุคคลฝึกกิริยา	แลจิต
เรื่องรุ่งจักไม่ด้อย	ต่ำล่า ราศี

(พระราชนิพนธ์สมเด็จพระเทพฯ)

การแสดงความเคารพถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งของไทย โดยมีวิธีปฏิบัติหลายวิธี เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วมีหลักยึดอยู่ 3 ประการ คือ

1. การแสดงความเคารพทางกาย
2. การแสดงความเคารพทางวาจา
3. การแสดงความเคารพทางใจ

การแสดงความเคารพทางกาย

1. โดยการแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับสถานที่อันควรแก่การเคารพสักการะ
2. โดยการกราบไหว้บูชา
3. โดยการถอดหมวก ลดร่มลง หรือไม่พกศีรษะ
4. โดยการไม่แสดงอาการล่วงเกินเหยียบย่ำ
5. โดยการปฏิบัติตามคำสอนที่ถูกต้อง

การแสดงความเคารพทางวาจา

1. ไม่พูดจาดูหมิ่นเหยียดหยาม
2. ไม่พูดโดยใช้วาจาหยาบโลน หรือคำอันไร้สาระ
3. ไม่ทำเสียงอะอะอืออึ้ง อันทำความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น
4. ไม่กล่าววาจาอันแสดงการลบหลู่ต่อสถานศักดิ์สิทธิ์เหล่านั้น
5. พูดแต่วาจาอันสุภาพอ่อนหวาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การแสดงความเคารพทางใจ

1. โดยการทำให้เป็นกลาง ไม่คิดไปในทางจับผิด
2. โดยการตั้งใจปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสถานที่อันควรแก่การเคารพสักการะ
3. โดยการตั้งใจปฏิบัติตามธรรมเนียมที่ดีของท้องถิ่นนั้น ๆ
4. โดยการทำให้จิตใจให้เลื่อมใส เมื่อไตร่ตรองจนเข้าถึงเหตุผลในการแสดงความเคารพนั้น ๆ
5. โดยการทำให้บริสุทธิ์และไม่ลำเอียง โดยคิดว่าสิ่งที่เรานับถือดีที่สุด และสิ่งที่ผู้อื่นนับถือเหลวไหล

การแสดงความเคารพ

ความมุ่งหมายเบื้องต้นที่สุดของการแสดงความเคารพนั้น ก็เพื่อแสดงความรู้จักและนับถือต่อสิ่งที่เราแสดงความเคารพ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งวัตถุหรือบุคคล ในวงการสมาคมถือเป็นเรื่องสำคัญมาก การรู้จักวิธีแสดงความเคารพให้ถูกกาลเทศะ และบุคคลหรือวัตถุตามหลักนิยมกันเท่านั้น จึงจะเป็นที่นิยมของการสมาคม ความมุ่งหมายในการแสดงความเคารพดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพของสิ่งที่เราแสดงความเคารพ ดังต่อไปนี้

- แสดงความเคารพกันเพราะรู้จักกัน
- แสดงความเคารพเพราะเรายกย่องนับถือคุณงามความดีของผู้นั้น
- แสดงความเคารพเพราะวัตถุหรือองค์ประกอบนั้น ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่ควรเคารพบูชา เช่น ปูชนียสถาน สิ่งสำคัญสำหรับชาติ ศาสนา เป็นต้น
- แสดงความเคารพตามคตินิยม หรือเพื่อแสดงธรรมจรรยาแห่งหมู่คณะและสังคม

หลักมารยาททั่วไปเกี่ยวกับการเคารพ

1. การแสดงความเคารพผู้ใหญ่ ซึ่งอยู่แห่งเดียวกันหลายคน จะต้องพิจารณาดูอาวุโสของผู้ใหญ่เหล่านั้น แล้วควรแสดงความเคารพไปตามลำดับอาวุโส
2. ถ้ามีผู้อาวุโสสูงยิ่งอยู่ในที่นั้น ให้ทำความเคารพแต่เฉพาะท่านผู้นั้นเพียงผู้เดียวไม่ต้องทำความเคารพผู้อื่นอีก
3. ถ้าเราอยู่กับผู้ใหญ่ ผู้ทรงอาวุโสอยู่แล้ว แม้จะมีท่านผู้ใหญ่ที่ทรงอาวุโสรองลงไปเข้ามาในที่นั้น ก็ไม่ต้องทำความเคารพเช่นกัน
4. ควรแสดงกิริยาวาจาสงบในขณะที่แสดงความเคารพผู้ใหญ่
5. ขณะแสดงความเคารพ อย่าคาบบุหรีเป็นอันขาด
6. เมื่อทำความเคารพผู้ใหญ่ หรือสนทนากับผู้ใหญ่ ถ้าสวมแว่นตาสี ควรถอดออกเสียก่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. เมื่ออยู่ในสถานที่ประชุมที่มีประธานในที่นั้น เช่น ห้องปาฐกถา ห้องประชุม ไม่ต้องลุกขึ้นทำความเคารพใคร นอกจากมีสัญญาณจากผู้เป็นประธานให้ลุกขึ้นแสดงความเคารพ
8. การเข้าไปในสถานที่ราชการ หรือวัดวาอาราม ไม่ว่าของศาสนาใด ๆ ตลอดจนการเข้าไปสู่พระบรมมหาราชวังปูชนียสถาน สำนักงาน องค์กรต่าง ๆ เคหสถานของเอกชน จะต้องถอดหมวก จึงจะเป็นการสุภาพ
9. สุภาพบุรุษ จะต้องเปิดหมวกเมื่อกล่าวคำขอขมาใจ เสียใจ และขออภัยเสมอ
10. ในขณะที่เรานั่งอยู่ หากมีผู้แสดงท่าจะจับมือด้วย เราจะต้องลุกขึ้นและแสดงท่าตอบทันที
11. ต้องสำรวจมอริยาบถ โดยไม่ล้วงแคะแคะเกาต่อหน้าธารกำนัล
12. สุภาพบุรุษต้องลุกขึ้นยืนต้อนรับหรือ พุดกับสตรีผู้เข้ามาหาเสมอ เว้นแต่สุภาพสตรีนั้นจะเป็นผู้ร่วมสำนักงานเดียวกัน
13. การโค้งคำนับ ถือว่าเป็นการเคารพ ไม่ใช่การแสดงความสนิทสนม
14. การนั่ง, ยืน, เดิน หรือพุดจากันด้วยกิริยาที่สุภาพต่อหน้าผู้ใหญ่ ถือว่าเป็นการเคารพผู้ใหญ่
15. การแสดงความเกรงใจผู้ใหญ่ ถือว่าเป็นการเคารพผู้ใหญ่
16. การไม่ตีตัวเสมอผู้ใหญ่ ถือว่าเป็นการเคารพผู้ใหญ่
17. ถ้ากำลังพุดคุยกันอยู่ด้วยเสียงดัง เมื่อผู้ใหญ่ผ่านมา ก็ลดเสียงให้เบาลง ถือว่าเป็นการแสดง ความเคารพผู้ใหญ่
18. การไปติดต่อพบปะผู้ใหญ่ ด้วยการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ถือว่าเป็นการแสดง ความเคารพและให้เกียรติผู้ใหญ่

การแสดงความเคารพ เป็นการแสดงออกถึงความนับถือที่มีต่อบุคคล รวมถึงอาการทักทายเบื้องต้นของบุคคลที่มาพบกัน การแสดงความเคารพ เป็นวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของคนในแต่ละชาติ จึงควรจะมีกณและปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัยให้ได้ เป็นสิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างเสน่ห์ให้ตนเองมากยิ่งขึ้น

เรื่อง งานอุปสมบท

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำว่า "อุปสมบท" ได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถบอกถึงมารยาทในการปฏิบัติตนในงานอุปสมบทได้ถูกต้อง

เนื้อหา

การบรรพชาอุปสมบท

การบวช คือ การถือเพศเป็นภิกษุสามเณร หรือนักพรตอื่น ๆ อันเป็นการสละเหย้าเรือน ออกเป็นนักบวช ผู้ที่เราเรียกว่าเป็นนักบวชต้องเป็นผู้ที่ไม่มีเหย้าเรือน ไม่มีภรรยา การบวชมี 2 อย่าง คือ บรรพชา หมายความว่า การบวชเป็นสามเณร และอุปสมบท หมายความว่า การบวชเป็นพระภิกษุ

ในสังคมไทย ผู้ชาย เมื่อมีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ ก็จะต้องอุปสมบท หรือบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาพระธรรมวินัย นำมาเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติต่อไปในการออกมาครองเรือนในภายภาคหน้า เมื่อผู้ที่มีความประสงค์จะบวชมีอายุครบตามกำหนดแล้ว จะต้องเตรียมหาวันบวชและหาอุปัชฌาย์เพื่อบวชให้ตน ซึ่งในสังคมไทยหน้าที่นี้จะเป็นของพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ของผู้ที่จะบวช โดยทั่วไปแล้วเชื่อว่าท่านได้เตรียมการไว้ล่วงหน้านานแล้ว ตั้งแต่ทราบวาทายาทคนใหม่ที่คลอดออกมาเป็นชาย มีอวัยวะครบบริบูรณ์สามารถบวชเรียนได้

การบวชในเมืองไทยมักนิยมบวชกันตามประเพณีในช่วงก่อนวันเข้าพรรษา คือในราวเดือน 5 ถึงเดือน 7 ของไทย เทียบกับเดือนของทางราชการก็อยู่ในราว เมษายน ถึงเดือน มิถุนายน หรือกรกฎาคม ส่วนใหญ่จะบวชกันราว 3 เดือน และสึกหรือลาสิกขาเมื่อพ้นจากวันออกพรรษา ในราวเดือน 11 หรือเดือน ตุลาคม แต่ถ้าใครจะบวชต่อเพื่อศึกษาพระธรรมวินัยให้ลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไป และเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาก็ไม่มีเหตุขัดข้องประการใด

การเตรียมการอุปสมบทและมารยาทของเจ้าภาพ

ก่อนจะทำการบวชจะต้องหาฤกษ์ยามอันเป็นมงคลหรือหาหมายกำหนดการที่แน่นอนลงไป โดยพ่อแม่ต้องนำบุตรชายผู้ที่จะบวชไปพบกับอุปัชฌาย์หรือท่านเจ้าอาวาส เพื่อให้ท่านตรวจวันเดือนปี เมื่อเห็นว่ามิใช่อายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ จึงดูฤกษ์ยามกำหนดวันบวชให้

ในการไปหาอุปัชฌาย์นั้น ต้องนำดอกไม้ธูปเทียนเครื่องสักการะติดมือไปด้วย ตามธรรมเนียมของชาวพุทธ ย่อมจะไม่ไปวัดมือเปล่า ครั้นเมื่อได้กำหนดฤกษ์ยามอันเป็นมงคลแล้ว ผู้ที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้องการจะบวชก็กลับมาว่าลาญาติมิตร แล้วจึงไปอยู่วัดเพื่อเตรียมฝึกหัดท่องคำขานนาคและฝึกซ้อมเกี่ยวกับพิธีบวช ในช่วงที่มาอยู่วัดนี้ ชาวบ้านจะเรียกผู้ที่เตรียมจะบวชว่า "นาค" หรือ "พอนาค"

ผู้ที่ประสงค์จะบวชเมื่อมีคุณสมบัติตามที่วินัยสงฆ์บัญญัติ และได้รับอนุญาตจากบิดามารดา และทางราชการ (ผู้เป็นข้าราชการ) หรือนายจ้างแล้ว ต้องปฏิบัติดังนี้

1. ไปติดต่อกับพระอุปัชฌาย์ที่วัดที่ตนจะบวช
2. ท่องคำขอบรรพชาอุปสมบทตามที่ทางวัดกำหนด
3. จัดเตรียมซื้อเครื่องอัฐบริขาร และของถวายพระภิกษุสงฆ์ให้ครบ
4. เมื่อใกล้วันบวชจะต้องงดการเที่ยวเตร่ และไปทำความสะอาดกุฏิที่จะไปอาศัยอยู่
5. พิมพิบัติระเชิญการลาบวช หรือลาบวชทางวาจาก็ได้ ถ้าเป็นเพื่อนหรือญาติผู้น้อยให้ส่งบัตรเชิญและควรจะไปเชิญด้วยตนเอง ส่วนการลาบวชญาติผู้ใหญ่ ครูบาอาจารย์ ผู้ที่เราเคารพนับถืออย่างสูง จงดุที่จะกล่าวต่อไป ท้ายหัวข้อนี้
6. เมื่อถึงวันทำขวัญนาค และวันอุปสมบท เจ้าภาพจะต้องต้อนรับแขกด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส และจัดอาหารเครื่องดื่มเลี้ยงแขกให้ทั่วถึง
7. เมื่อแขกลากลับ จงกล่าวคำขอบคุณโดยถ้วนหน้า

สรุปหน้าที่สำคัญสำหรับเจ้าภาพในการจัดงานอุปสมบท

1. พาผู้ที่จะอุปสมบท ไปพบพระอุปัชฌาย์ เพื่อฝากตัวและขอฤกษ์หรือกำหนดวันนัดหมายที่จะให้ทำการบวช
2. บอกข่าวงานจัดเตรียมงานและสถานที่ จัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้ในพิธีต่าง ๆ
3. ติดต่อผู้ที่จะมาทำหน้าที่ประกอบพิธีสงฆ์ เช่น นำสวดมนต์ ขอสวด และนำนาคเข้าโบสถ์
4. จัดเตรียมเครื่องบวช ได้แก่ เครื่องอัฐบริขาร
5. จัดเตรียมอาหาร สำหรับเลี้ยงพระและแขกที่มาร่วมงาน

สรุปหน้าที่สำคัญ สำหรับผู้ที่จะอุปสมบท

1. ให้ท่องคำขอบวช หรือ คำขานนาค ได้แก่ คำขอบรรพชาอุปสมบท คำสมาทานสิกขาบท คำขอนิสัย คำตอบคำถามของพระกรรมวาจา ฯลฯ ให้จำได้ขึ้นใจ
2. เมื่อใกล้ถึงวันบวช จะต้องไปอยู่วัด เพื่อฝึกซ้อมขั้นตอนวิธีการบรรพชาอุปสมบท จากพระพี่เลี้ยง และดูจากเจ้านาคคนอื่น ๆ ที่อุปสมบทก่อนเรา
3. ไปขอ "ฉายา" (ชื่อใหม่ของตน เมื่อบวชเป็นพระแล้ว) จากอุปัชฌาย์หรือเจ้าอาวาส เพื่อใช้ตอบคำถามของพระกรรมวาจาต่อหน้าที่ประชุมสงฆ์ในเวลาทำพิธีบวช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ท่องบทสวดมนต์พระปริตรต่าง ๆ พร้อมบทให้ศีลให้พร บทอนุโมทนา ฯลฯ หลังจากที
บวชเป็นสามเณรหรือภิกษุแล้ว

วันอุปสมบท

ครั้นรุ่งเช้า เจ้าภาพก็จัดแจงตั้งชบวนแห่หน้าภาคไปวัด มีการถวายภัตตาหารเช้า หรือ
ภัตตาหารเพลแก่พระที่วัด ต่อจากนั้นจึงแห่หน้าครอบโบสถ์ 3 รอบ โดยมีคนกางร่มหรือกลดบังแดดให้

ในชบวนแห่นี้ ให้เจ้านาคถือดอกไม้ธูปเทียนพนมไว้ในมือ มารดาอุ้มไตร บิดาสะพาย
บาตร ส่วนข้าวของเครื่องใช้อื่น ๆ นั้นผู้มาร่วมงานก็แบ่งกันถือ คนเฒ่าคนแก่ที่มาร่วมอนุโมทนา มัก
จะเข้ามาสลับเปลี่ยนกันถือไตรและบาตร เชื่อกันว่าได้บุญมาก

มารยาทของผู้ไปร่วมงานบวช

งานบวชนาคหรืองานอุปสมบท เป็นงานมงคลและงานบุญกุศล โดยมารยาทแล้วผู้ที่ได้รับ
เชิญควรไปร่วมพิธี และนำของไปถวายพระบวชใหม่ งานนี้ท่านจะได้บุญกุศลหลายประการ ได้ไป
เป็นเกียรติ จิตเป็นบุญกุศลที่เห็นผู้อื่นจะบำเพ็ญความดี เกิดความปิติในความดีนั้น ยิ่งกว่านี้ยังได้
บุญทั้งทานมัย (บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน) และปัตตานุโมทนามัย (บุญสำเร็จด้วยการ
อนุโมทนาส่วนบุญ) นับได้ว่าบุญกุศลมากกว่างานรื่นเริงอื่น ๆ สำหรับมารยาทนอกจากนี้ ที่พึง
ปฏิบัติได้แก่

1. ผู้รับเชิญต้องไปพบเจ้าภาพก่อน
2. นั่งตามที่เจ้าภาพเชิญให้นั่ง ผู้น้อยไม่ควรนั่งข้างหน้าผู้ใหญ่
3. ไม่ควรดื่มสุรา เพราะอาจจะเมามายขาดสติแสดงกิริยาอันไม่สมควร
4. ไม่คุยเสียงดัง ไม่สูบบุหรี่ในขณะที่ทำขวัญนาค และทำพิธีอุปสมบทในโบสถ์
5. ถ้าไม่ทำบุญด้วยเงิน ควรหาของใช้ที่จำเป็นแก่พระภิกษุไปถวายพระบวชใหม่ด้วยมือ
ตนเอง เวลาถวายให้วางของที่ผู้รับประเคน
6. การลากลับ ถ้าแขกไม่มากนักควรไปลาเจ้าภาพก่อนกลับ
7. การแต่งกายถ้ามีกำหนดการแต่งกายก็จงแต่งตามกำหนดการนั้น ถ้าผู้บวชเป็นคน
ธรรมดาให้แต่งกายแบบสากลตามสมัยนิยม หรือแต่งให้สุภาพเรียบร้อย เหมาะแก่การลุกนั่งได้
สะดวก เมื่อเข้าไปในโบสถ์ต้องนั่งพับเพียบ หญิงไม่ควรนุ่งกระโปรงสั้นหรือกางเกงเข้าไปในโบสถ์ สี
เสื้อผ้าควรเป็นสีสดพอสมควร ถ้าจะแต่งชุดไทยควรเป็นชุดไทยเรือนต้นเหมาะที่สุด

เรื่อง งานมงคลสมรส

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายของงานมงคลสมรสได้ถูกต้อง
2. นักเรียนมีความเข้าใจถึงขั้นตอนของพิธีมงคลสมรสได้ถูกต้อง

เนื้อหา

การแต่งงาน ถือเป็นงานเริ่มต้นแห่งชีวิตครอบครัวหรือชีวิตคู่ ตามประเพณีไทย เมื่อใด บวชเรียนซึ่งเรียกว่าเป็นคน "สุก" หรือ ผ่านการศึกษาอบรมมาดีแล้ว ผู้ใหญ่ก็จะเสาะแสวงหาคู่ครอง มาให้ร่วมชีวิตเพื่อช่วยสร้างฐานะและครอบครัวให้อบอุ่น สืบวงศ์ตระกูลต่อไปในภายภาคหน้า หรือ เมื่อชายหนุ่มได้พบกับหญิงสาวที่มีลักษณะต้องตามอุปนิสัยใจคอของตน ก็จะบอกให้ทางผู้ใหญ่ ทราบ และเมื่อผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย คือ ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เห็นว่าหนุ่มสาวทั้งสองมี ความรักใคร่ชอบพอกันด้วยความจริงใจแล้ว จึงจัดให้มีการทำพิธีขอเพื่อแต่งงานอยู่กินเป็นสามีภรรยา กันเป็นหลักเป็นฐานถูกต้องตามประเพณีอันดีงามที่ปฏิบัติสืบทอดมา

การแต่งงาน อาจแบ่งได้เป็นสองอย่าง คือ วิวาหมงคล และ อาวาหมงคล วิวาหมงคล คือ การแต่งงานที่ฝ่ายหญิงมาอยู่บ้านฝ่ายชาย อาวาหมงคล คือ การแต่งงานที่ฝ่ายชายมาอยู่บ้านฝ่ายหญิง คำว่า วิวาห และ อาวาหมงคล นี้ ไม่ใช่คำไทยแท้ แต่เป็นคำมาจากภาษาบาลีและสันสกฤต ชาวอินเดียเรียกการแต่งงานว่า วิวาห และเรียกพิธีส่งตัวเจ้าสาว หรือการต้อนรับเจ้าสาวที่ ไปสู่บ้านเจ้าบ่าวภายหลังการทำพิธีวิวาหว่า อาวาห ซึ่งดูจะขัดแย้งกับความหมายข้างบนที่กล่าวมา ทั้งนี้เป็นเพราะตามประเพณีอินเดียในพวกอารยัน เขาจะจัดทำการพิธีวิวาหเมื่อเจ้าสาวยังมีอายุน้อย เจ้าบ่าวต้องรองจนกว่าเจ้าสาวจะมีอายุตามสมควร จึงทำพิธีส่งตัวเจ้าสาวได้

แต่ในสมัยต่อมา มีการทำพิธีแต่งงานและส่งตัวเจ้าสาวควบคู่กันไป ซึ่งเมื่อแต่งงานแล้ว ฝ่ายหญิงจะต้องไปอยู่บ้านฝ่ายชาย ถ้าฝ่ายชายไปอยู่บ้านฝ่ายหญิงถือว่าผิดจารีตประเพณีสำหรับชาวอินเดีย ในบางประเทศก็มีคติความคิดเช่นเดียวกันนี้

สำหรับประเพณีการแต่งงานที่ฝ่ายชายไปอยู่บ้านฝ่ายหญิงก็มี เช่น ในประเทศไทย ตามต่างจังหวัด ซึ่งมีทั้งการที่ฝ่ายชายไปอยู่บ้านฝ่ายหญิง และฝ่ายหญิงไปอยู่บ้านฝ่ายชายหลังจากแต่งงานแล้ว ความจริงการที่ฝ่ายชายไปอยู่บ้านฝ่ายหญิงก็ไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหายอะไร โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในสภาพเศรษฐกิจที่รัดตัวเช่นในปัจจุบันนี้ และที่สำคัญส่วนใหญ่จะเป็นการอยู่ร่วมกับพ่อแม่หรือญาติพี่น้องเพียงชั่วระยะหนึ่งเท่านั้น แล้วจะแยกไปตั้งครอบครัวเป็นของตนเองในภายหลัง ดัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นั้นเมื่อมีการสู้ออกแต่งงานกันขึ้น จึงต้องมีการปลูกเรือนหอหรือซื้อบ้านสำหรับการตั้งครอบครัวของคู่บ่าวสาว

ตามธรรมเนียมไทย การแต่งงานจะมีขึ้นหลังจากที่ฝ่ายชายและหญิงเกิดความรักใคร่ชอบพอกันในเวลาอันสมควร เมื่อทั้งสองฝ่ายตกลงปลงใจที่จะใช้ชีวิตคู่หรือร่วมครอบครัวเดียวกันแล้ว ฝ่ายชายจะบอกกับพ่อแม่ให้ทราบเพื่อให้จัดหาผู้ใหญ่ไปทาบทามสู้ออกฝ่ายหญิงจากพ่อแม่ผู้ปกครอง

ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ไปเจรจาสู้ออกตามธรรมเนียมประเพณีเรียกว่า "เฒ่าแก่" ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีฐานะดี มีผู้ให้ความเคารพนับถือ และรู้จักพ่อแม่หรือผู้ปกครองของทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงเป็นอย่างดี รวมทั้งรู้จักอุปนิสัยใจคอของฝ่ายชายที่ตนจะเป็นตัวแทนไปสู้ออกด้วย เพราะตัวเฒ่าแก่จะต้องเป็นผู้รับรองนิสัย ความประพฤติ ฐานะทางการเงิน ฯลฯ ให้แก่ฝ่ายชาย

หลังจากที่ฝ่ายชายส่งเฒ่าแก่หรือพ่อสื่อแม่สื่อ ไปเจรจาสู้ออกกันเป็นที่ตกลงแล้ว บางครั้งทางผู้ใหญ่ต้องการให้มีการหมั้นกันไว้สักระยะหนึ่งก่อน แล้วจึงทำการแต่งในภายหลัง เพื่อให้หนุ่มสาวได้มีโอกาสดูใจหรือศึกษาอุปนิสัยใจคอกันได้มากขึ้น

เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็ต้องมีการกำหนดฤกษ์ยามในวันหมั้น รวมทั้งกำหนดสินสอดทองหมั้น หรือที่เรียกว่า ชั้นหมากหมั้น

มารยาทของเจ้าภาพ และเจ้าบ่าวเจ้าสาว

ในวันงานจะเริ่มจากการทำบุญเลี้ยงพระ หลังน้ำพระพุทธรูปมนต์ในตอนบ่าย และเลี้ยงฉลองสมรสตอนค่ำ เจ้าภาพและเจ้าบ่าวเจ้าสาวต้องแต่งตัวให้เสร็จก่อนที่แขกจะมา พึงต้อนรับแขกด้วยอัธยาศัยอันดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สนทนากับแขก เชิญให้นั่งในที่อันสมควร ให้ฝ่ายบริการนำเครื่องดื่มมาต้อนรับ

ฝ่ายเครื่องดื่ม การเลี้ยงเครื่องดื่มผู้เป็นประธานในพิธีต้องมีจานรองแก้วน้ำ มีฝาครอบแก้วควรมีทั้งน้ำร้อนและน้ำเย็น นำไปวางไว้ที่โต๊ะท่านประธาน ส่วนสำหรับแขกอื่นทั่ว ๆ ไป จัดเครื่องดื่มชนิดต่าง ๆ ใส่แก้ววางในถาด ยกให้ผู้ใหญ่เลือกหยิบเอาเองจากถาด อย่าหยิบส่งให้ท่าน

ฝ่ายของขำร่วย การแจกของขำร่วยแก่ผู้ใหญ่ต้องวางบนพานส่งให้ท่านหยิบเอง ส่วนสำหรับญาติผู้น้อยและเพื่อนฝูง ไม่จำเป็นต้องวางบนพาน หยิบส่งให้กับมือของแต่ละบุคคลได้เลย

ฝ่ายสมุดอวยพร การจะให้ผู้ใหญ่เซ็นลงนามอวยพรนั้น สมุดอวยพรต้องวางบนพานส่งให้ท่านหยิบไปเซ็น การรับคืนสมุดต้องส่งพานให้รองรับสมุดนั้น

1. ในกรณีที่เชิญแขกมาร่วมทำบุญตักบาตรตอนเช้า ตามประเพณีไทยเมื่อพระฉันเช้าแล้ว ต้องเชิญแขกร่วมรับประทานอาหารเช้าด้วย และเมื่อแขกจะกลับต้องมีของขำร่วยที่เป็นของคาวหวานให้นำกลับไปด้วย

2. เจ้าภาพควรอบรมผู้มีหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ให้ปฏิบัติถูกต้องตามมารยาทอันดีงาม ดังต่อไปนี้

3. มารยาทของเจ้าบ่าวเจ้าสาวขณะรับน้ำสังข์ เมื่อผู้ใหญ่หลังน้ำพระพุทธรพนต์ให้ที่มือซึ่งประนมอยู่ และท่านให้ศีลให้พรแล้ว ควรกระดกมือไหว้เป็นการรับพรทุกรายไป

4. ในการเลี้ยงฉลองสมรสตอนค่ำ ขณะที่ผู้ใหญ่กล่าวสุนทรพจน์อวยพร เจ้าบ่าวเจ้าสาวต้องหยุดแจกของชำร่วย ให้ยืนฟังคู่กันด้วยอาการสำรวม เมื่อท่านกล่าวจบดื่มอวยพรแล้ว ให้ยกมือไหว้ หลังจากนั้นเจ้าภาพและเจ้าบ่าวเจ้าสาวต้องกล่าวขอบคุณแขกที่สละเวลามาเป็นเกียรติ และคอยส่งแขกกลับ

มารยาทของผู้ไปร่วมพิธีการแต่งงาน มีดังนี้

1. การแต่งกาย ต้องให้ดูลักษณะของงาน ถูกกาลเทศะ แต่งชุดสากลตามสมัยนิยมหรือชุดไทยที่นิยมกัน เลือผ้าสีสดไม่ซีด (ห้ามสีดำ, เทา, ม่วง) ใช้เครื่องประดับพอควร ให้สีเข้ากับสีเครื่องแต่งกาย

2. นำของขวัญซึ่งเป็นของใช้ที่จำเป็นแก่การครองเรือน หรือเช็กของขวัญ หรือเงินสดไปให้แก่คู่บ่าวสาว ถ้าเป็นของขวัญควรห่อให้เรียบร้อยและมีนามบัตรติดไว้ด้วย

3. ต้องไปพบเจ้าภาพหรือเจ้าบ่าวเจ้าสาวก่อน แล้วจึงส่งของขวัญให้

4. ถ้าไปร่วมตักบาตรเช้า ให้เตรียมข้าว ของคาว และของหวานไปด้วย

5. ให้นั่งตามที่ซึ่งเจ้าภาพเชิญให้นั่ง โดยมารยาทผู้น้อยต้องนั่งข้างหลังผู้ใหญ่

6. การหลังน้ำพระพุทธรพนต์ ต้องให้ผู้อาวุโสสูงเข้าไปหลังก่อน ผู้อาวุโสน้อยเดินตามไปทีหลัง เมื่อเดินผ่านโต๊ะหมู่บูชาควรยกมือไหว้ การหลังน้ำพระพุทธรพนต์ต้องให้ศีลให้พรให้คู่บ่าวสาวได้ยินด้วย

7. การรับประทานอาหารตอนค่ำ ให้ปฏิบัติตามมารยาทของการรับประทานอาหารแต่ละแบบ

8. ผู้ใหญ่ที่ได้รับเชิญให้กล่าวสุนทรพจน์อวยพรแก่คู่บ่าวสาวนั้น เริ่มต้นต้องกล่าวขอบคุณเจ้าภาพก่อน ที่ให้เกียรติมากกล่าว (ในปัจจุบันนี้ ไม่ต้องมีการกล่าวเชิญแขกดื่มถวายพระพรแต่พระเจ้าอยู่หัว... เพราะได้มีคำสั่งประกาศยกเลิกไปแล้ว) หลังจากนั้นจึงกล่าวสุนทรพจน์ซึ่งเป็นการแนะนำอบรมสั่งสอนเรื่องชีวิตการครองเรือน และกล่าวชมเชยเจ้าบ่าวเจ้าสาวตามสมควร ตอนสุดท้ายควรกล่าวเชิญชวนแขกทุกท่านดื่ม

9. ขณะที่ผู้ใหญ่กำลังกล่าวสุนทรพจน์ แขกอื่น ๆ ไม่ควรพูดคุยกัน และไม่ควรถูบหูหรือ

10. การหยิบของชำร่วยจากพานั้น ควรหยิบแต่เพียงชิ้นเดียว

11. การกลับ เมื่อได้เวลาอันสมควรจะกลับ ต้องไปบอกลาเจ้าภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่อง งานศพ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนเข้าใจถึงขนบธรรมเนียมประเพณีเกี่ยวกับงานศพได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถเข้าใจถึงมารยาทที่มีบุคคลได้อย่างถูกต้อง

เนื้อหา

ชีวิตของมนุษย์เรา มีความเกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีมาโดยตลอด ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวันตาย ในบั้นนี้ จึงเป็นเรื่องราวรายละเอียดประเพณีเกี่ยวกับความตาย และการทำบุญให้แก่ผู้ล่วงลับ อันได้แก่ พิธีเกี่ยวกับการทำศพ การทำบุญร้อยวัน การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติผู้ล่วงลับ

ย่อมเป็นที่เข้าใจว่างานโศกเศร้า การไปงานศพจึงต้องมีการสำรวมกิริยา ไม่แสดงความร่าเริงและก็ไม่ถึงกับเศร้าจนเกินเหตุ ควรแสดงความเสียใจกับผู้ที่ต้องสูญเสียผู้เป็นที่รักหรือที่เคารพ ด้วยกิริยาที่พองามและย่อมเป็นที่ทราบอยู่โดยทั่วไปแล้วว่าต้องแต่งกายด้วยสีดำหรือขาว แต่ไม่ควรใส่เสื้อผ้าลายขาวดำ เพราะจะเป็นการไม่สุภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะถ้าผู้วายชนม์เป็นผู้ใหญ่ ส่วนรายละเอียดควรกระทำ ดังนี้

- ถ้าไปรดน้ำศพควรให้ทันเวลา ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่กว่าเราหรืออายุน้อยกว่าเราก็ควรแสดงความเคารพและให้เกียรติแก่ผู้ล่วงลับ เพราะโดยคตินิยมของประเพณีเราถือว่า ผู้ล่วงลับนั้นเขามีความสุขและไปสู่สุคติแล้ว

- ถ้าไปร่วมสวดพระอภิธรรม จะมีพวงหรีด หรือดอกไม้ไปกราบศพก็ได้ตามความเหมาะสม เมื่อไปถึงสถานที่นั้นแล้ว จะต้องไปคารวะศพก่อน แต่ก่อนจะคารวะศพ จะต้องกราบพระพุทธรูปที่ตั้งไว้ก่อน แล้วจึงคารวะศพ หากมีการจุดธูปกราบศพก็ใช้ 1 ดอก แล้วกราบ 1 ครั้ง โดยไม่แบมือ (เหมือนกราบพระ)

- อาจจะมีการเตรียมเงินร่วมทำบุญหรือไม่อย่างไร การกระทำตามควรแก่กรณี และความเหมาะสม

- ถ้าต้องไปร่วมงานฌาปนกิจ จะต้องไปให้ทันเวลาตรงตามกำหนดเวลา เมื่อไปถึงหากเป็นเวลาที่ยังเจ้าภาพนำศพเวียนรอบเมรุ ผู้เป็นแขกจะต้องยืนให้ความเคารพและให้เกียรติด้วย หรือ ร่วมเวียนรอบเมรุด้วย ก็จะทำให้เจ้าภาพเกิดความชื่นชม ซึ่งถือว่าเป็นการให้เกียรติ

- เมื่อถึงเวลาฌาปนกิจหรือพระราชทานเพลิง เมื่อจบพิธีการของผู้ได้รับเชิญเป็นผู้จุดไฟแล้ว ผู้เป็นแขกอื่น ๆ จึงค่อย ๆ เดินกันไปตามลำดับ เพื่อขึ้นเมรุเผาศพ ไม่ควรเบียดเสียดและแข่งกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อแสดงความริบร้อนที่จะรีบกลับ จะทำให้มองแล้วไม่สู้จะงดงามนัก เมื่อมาร่วมงานและให้เกียรติ ทั้งแสดงความเสียใจต่อผู้เป็นเจ้าภาพแล้ว เราก็ควรที่จะให้เวลาของการนี้เป็นที่ที่เหมาะสม และแสดงให้เห็นว่าเรามีความเต็มใจที่จะมางานนี้

- การกลับหากเจ้าภาพยังต้องรับแขกและอาจจะไม่ทั่วถึงก็ไม่ควรจะต้องลา และไม่ควรจะนำเอามาบ่นหรือว่าลบล้างว่า เจ้าภาพไม่สนใจต่อแขก เพราะงานเช่นนี้ต้องให้อภัยเจ้าภาพอาจจะต้องรับแขกมาก และรับรองไม่ทั่วถึง อีกทั้งอาจจะยังเศร้าโศกอยู่ด้วยก็ได้ เราจึงควรอภัยและเห็นใจ

การไปงานศพ (ไปฟังพระสวด)

เมื่อไปถึงควรแสดงความเสียใจต่อเจ้าภาพ แต่บางครั้งต้องดูตามสถานการณ์ เพราะ การพูดกระตุ้นให้เจ้าภาพเกิดความเศร้าโศกขึ้นมาอีกคงไม่เหมาะสมนัก บางที่เจ้าภาพยุ่งอยู่กับการต้อนรับแขกจนเกือบจะลืมเหตุการณ์ที่ต้องสูญเสียคนที่รักไปได้ชั่วคราวแล้ว ผู้ไปเคารพศพอาจแสดงออก ด้วยอากัปกิริยาแทนคำพูดก็ได้

เจ้าภาพหรือตัวแทนของเจ้าภาพจะนำไปจุดธูปเคารพศพ หากมีการจัดที่พุทธบูชาไว้ด้วย เช่น เมื่อนำศพไปตั้งสวดอภิธรรมที่วัด ต้องจุดธูปเทียนไหว้พระก่อน ด้วยธูปสามดอก แล้วจึงจุดธูปไหว้ศพเพียงดอกเดียว บางแห่งลูกหลานของผู้ตายจะคอยจุดธูปส่งให้กับแขก หากต้องจุดธูปเอง ควรใช้ไม้ขีดหรือจุดกับตะเกียงที่ตั้งไว้ต่างหาก อายยืนธูปไปจุดกับเทียนที่ตั้งไว้หน้าศพ เป็นการไม่เหมาะสม

หากนำพวงหรีดไปไว้อาลัย ควรส่งให้เจ้าภาพหรือคนที่มีหน้าที่ดูแลรับไปติดตั้ง ไม่ควรหาที่ติดตั้งเอาเองตามใจชอบ ปัจจุบันไม่นิยมพวงหรีดที่ทำจากโฟม โดยทั่วไปจะใช้พวงหรีดที่ทำจากวัสดุธรรมชาติซึ่งย่อยสลายง่าย หรือใช้พวงหรีดที่ดัดแปลงมาจากผ้า เพราะเมื่อเสร็จงานแล้วเจ้าภาพสามารถถวายให้พระนำไปใช้ประโยชน์ได้

การชักผ้าบังสุกุล

เมื่อใกล้เวลาเผา เจ้าภาพจะเชิญแขกผู้มีเกียรติหรือผู้ที่เคารพนับถือร่วมทอดผ้าบังสุกุล โดยเรียกชื่อทีละคน ผู้ที่ได้รับเชิญก็เดินไปที่หน้าเมรุ หยิบผ้าบังสุกุลซึ่งลูกหลานของผู้ตายวางไว้บนพาน หยิบไปเฉาะผ้าบังสุกุลเท่านั้น นำไปวางไว้ในพานหน้าโลงศพบนเมรุ

เจ้าภาพหรือผู้มีหน้าที่ในการทำพิธี จะเชิญพระสงฆ์องค์ใดองค์หนึ่งให้ขึ้นไปพิจารณาผ้าบังสุกุล ทำเช่นนี้ไปจนกว่าจะครบแขกที่เชิญ หากมีแขกคนสำคัญอาจให้ทอดเป็นคนสุดท้ายเรียกว่า ผ้ามหาบังสุกุล วิธีการนั้นก็เช่นเดียวกัน เมื่อขึ้นบันไดไปบนเมรุเพื่อทอดผ้า ให้เดินลงทางด้านข้างของเมรุ ไม่ควรเดินย้อนกลับตรงทางขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวางดอกไม้จันทน์

เมื่อซีกผ้ามหาบังสุกุลเสร็จแล้ว เจ้าภาพก็จะนำดอกไม้จันทน์มาแจกให้กับผู้มาร่วมไว้ อาลัยคนละ 1 ซอก หรือนำใส่ถาดไปวางไว้หน้าเมรุ ครั้นได้เวลาเผา พระก็จะสวดพระอภิธรรม ผู้มาร่วมพิธีจึงทยอยขึ้นบันไดเมรุ นำช่อดอกไม้จันทน์ไปวางไว้ในพานหน้าศพ แล้วเดินทางบันไดด้านข้าง ไม่ควรย้อนกลับลงไปทางที่ขึ้นมา เพราะจะทำให้ชนหรือเกะกะขวางทางคนอื่น ๆ ที่กำลังจะขึ้น

การวางดอกไม้จันทน์นี้ หากเป็นสมัยโบราณที่มีการเผาบนเชิงตะกอนกลางแจ้ง ผู้มาร่วมพิธีก็จะถือพืนติดมือกันมาคนละท่อน นำมาวางรวมกัน ซึ่งถ้าได้ไม้จันทน์ก็จะเป็นการดี เพราะเวลาเผามีกลิ่นหอม เมื่อพร้อมกันแล้วดับเหวอจึงทำการจุดไฟ

การขอบคุณผู้มาร่วมพิธีและการมอบของที่ระลึก

เมื่อถึงตอนทำพิธีเผาศพ เจ้าภาพและลูกหลานของผู้ตายจะไปยืนอยู่ที่บันไดทางลงของเมรุ ซึ่งมักทำไว้ 2 พาก เมื่อผู้มาร่วมพิธีวางช่อดอกไม้จันทน์เสร็จและเดินทางมา เจ้าภาพก็กล่าวขอบคุณ หากจะมอบของที่ระลึกก็มอบให้ในตอนนั้นเลย ซึ่งส่วนใหญ่ผู้มาร่วมพิธีก็จะมอบซองใส่เงินช่วยงาน ให้เจ้าภาพเช่นกัน พร้อมกล่าวขอบคุณและกล่าวคำอำลา

มารยาทของเจ้าภาพเกี่ยวกับงานศพ มีดังนี้

1. การส่งข่าวการตาย อันดับแรกส่งข่าวให้ญาติมิตรของตนและของผู้ตายทราบ งานนี้ไม่ออกบัตรเชิญอย่างงานมงคล ใช้วิธีส่งข่าวหรือประกาศทางหนังสือพิมพ์หรือทางวิทยุ เพราะเจ้าภาพไม่อาจทราบได้ทั่วไปว่า ผู้ตามารู้จักกับใครบ้าง และมีใครบ้างที่เคารพนับถือผู้ตาย
2. การรดน้ำศพ, สวดพระอภิธรรม, ฌาปนกิจศพหรือพระราชทานเพลิงศพ เจ้าภาพมีหน้าที่ต้อนรับแขก ไม่ควรแสดงความเศร้าโศกมากเกินไป ควรมีอาการสงบ จัดหาเครื่องดื่มเลี้ยงแขกและคอยส่งเมื่อแขกจะกลับ พร้อมกับกล่าวคำขอบคุณ
3. การรดน้ำศพในปัจจุบัน เจ้าภาพนิยมเตรียมรูปไว้ให้แขกจุดขอขมาศพ และเตรียมน้ำอบไทยหรือหรือน้ำหอมพร้อมเครื่องรดน้ำศพไว้ให้แขกแล้ว
4. งานสวดพระอภิธรรมศพ เจ้าภาพต้องเตรียมรูปไว้ให้แขกจุดขอขมาศพ และจัดเลี้ยงอาหาร เช่น ข้าวต้ม น้ำชา กาแฟ น้ำเย็น ... เมื่อพระสวดจบที่ 3 แล้ว, เมื่อสวดครบ 4 จบ เจ้าภาพต้องทอดผ้าบังสุกุล และถวายเครื่องปัจจัยไทยทานแด่พระสงฆ์ เป็นอันเสร็จพิธี
5. งานฌาปนกิจศพ หรือพระราชทานเพลิงศพ เจ้าภาพต้องเชิญแขกผู้มีเกียรติทอดผ้าไตรและจุดไฟพระราชทาน ผ้าไตรและดอกไม้จันทน์ต้องวางบนพานส่งให้แขก และเจ้าภาพต้องมีของชำร่วยวางใส่พานส่งให้แขก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มารยาทของผู้ไปรดน้ำศพ ฟังปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ฟังแต่งกายไว้ทุกข์ ตามความนิยมของท้องถิ่นนั้น ๆ
2. เตรียมน้ำอบไทยไปด้วย (ปัจจุบันนี้เจ้าภาพจัดเตรียมไว้พร้อมแล้ว)
3. เมื่อไปถึงให้พบเจ้าภาพก่อนแล้วแสดงความเสียใจ และถ้ามีเวลาพอฟังถามถึงสาเหตุแห่งการเจ็บป่วย หรือสาเหตุการตาย
4. เมื่อเจ้าภาพเชิญให้เข้าไปรดน้ำศพ ฟังเข้าไปตามอาวสุ คือ ผู้มีอาวสุสูงเข้าไปก่อน ผู้มีอาวสุน้อยเดินตามไปที่หลัง ตามลำดับ
5. ห้องรดน้ำศพ ถ้ามีโต๊ะหมู่บูชาให้กราบหรือไหว้พระก่อนกราบศพ จุดธูป 1 ดอก, กราบศพไม่แบมือ 1 ครั้ง แต่ถ้าเป็นศพพระสงฆ์ให้กราบแบมือ 3 ครั้ง แล้วจึงเอาน้ำอบไทยรดที่มือ พร้อมกับนึกในใจว่า "อิหฺม มตฺถสรีริ วิชา อโหสิ กมฺมํ" แปลว่า ขอให้ร่างกายของผู้ตายนี้จง อโหสิกรรม เหมือนน้ำที่รดแล้ว (น้ำที่รดแล้วจะเหือดแห้งไป) เสร็จแล้วกราบ และถอยกลับออกมา ถ้าเป็นศพนอนบนเตียงสูง ชายจะเคารพโดยการคำนับก็ได้ หญิงใช้มารยาทไทยโดยการไหว้ ขณะที่แสดงความเคารพศพนี้ให้นึกอธิษฐานว่า "ขอจงไปสู่สุคติเถิด"
6. ต้องสำรวมกิริยามารยาท ไม่แสดงกิริยารื่นเรใจ ไม่สูบบุหรี่ ไม่พูดคุยเสียงดังหรือพูดตลกคะนอง แต่ไม่ควรแสดงความเศร้าสลดจนเกินไป
7. เมื่อจะกลับต้องไปลาเจ้าภาพ แต่ถ้าแขกมากไม่จำเป็นต้องลาก็ได้

มารยาทของผู้ไปฟังสวดพระอภิธรรมในงานศพ มีดังนี้

1. ฟังแต่งกายไว้ทุกข์ ตามความนิยมของท้องถิ่นนั้น ๆ
2. ควรนำดอกไม้ไปเคารพศพ ซึ่งอาจเป็นพวงมาลัย พวงหรีด กระเช้าดอกไม้
3. เมื่อไปถึงให้พบเจ้าภาพก่อน แล้วนำดอกไม้หรือพวงหรีดไปวางข้างหน้าหีบศพ เมื่อผ่านโต๊ะหมู่บูชาให้กราบพระก่อน แล้วจึงนำไปวางหน้าศพ ยืนตรงโค้งคำนับ (เมื่อแต่งเครื่องแบบ) หรือยืนตรงน้อมตัวลงไหว้ (ไม่แต่งเครื่องแบบ) แล้วนั่งคุกเข่าจุดธูป 1 ดอก ประนมมือตั้งจิตขอขมาโทษและระลึกนึกถึงมรณานุสสติที่ว่า "อวสฺสํ มยา มริตพฺพํ (เราก็ต้องตายแน่นอน) บักรูปแล้วนั่งพับเพียบหมอบกราบไม่แบมือ 1 ครั้ง ถ้าเป็นศพพระสงฆ์ให้กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง ขณะที่กราบจงอธิษฐานว่า "ขอจงไปสู่สุคติเถิด" แล้วลุกขึ้นถอยออกมานั่งฟังสวดพระอภิธรรม
4. ขณะที่นั่งฟังสวด ต้องประนมมือด้วยอาการอันสงบ ไม่คุยเสียงดัง ไม่สูบบุหรี่ เพราะคำสวดของพระนั้นเป็นพระอภิธรรมซึ่งเป็นธรรมะชั้นสูงของพระพุทธเจ้า ว่าด้วยเรื่องราวของชีวิตที่เป็นสังขาร
5. กรณีที่ผู้ไปร่วมงานบางคนต้องเป็นเจ้าภาพหรือประธานในพิธีนั้น ต้องทำเองทุกอย่างคือ เริ่มต้นต้องจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธและพระอภิธรรมก่อน แล้วจึงจุดธูปเคารพศพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาราธนาศีล เมื่อพระสวดจบต้องถวายเครื่องบังจ้ายไทยทาน ทอดผ้าบังสุกุล จากนั้นก็กรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตายเมื่อพระสงฆ์เริ่มสวดบทว่า "ยถา" นี้จบ ขณะกรวดน้ำจะกล่าวเป็นคำไทยสั้น ๆ ก็ได้ ดังนี้ "ขออุทิศส่วนกุศลผลบุญที่ข้าพเจ้าได้นำเพิญไปนี้ ให้แก่ (ออกชื่อผู้ตาย) ขอวิญญานของ (ชื่อผู้ตาย) จงได้รับส่วนกุศลที่ข้าพเจ้าได้กระทำไปแล้วนี้ ให้มีความสุขในสัมปรายภพเนิ่นเทอญ"

6. โดยมารยาทต้องอยู่ฟังสวดพระอภิธรรมให้ครบ 4 จบ และเมื่อเจ้าภาพถวายเครื่องบังจ้ายไทยทานแล้ว จึงควรไปลากลับ เพราะโดยปกติเจ้าภาพจะต้องคอยส่งแขกและกล่าวขอบคุณแขกอยู่แล้ว

มารยาทของผู้ไปงานฌาปนกิจ หรือพระราชทานเพลิงศพ มีดังนี้

1. แต่งกายไว้ทุกข์ ตามความนิยมของท้องถิ่นนั้น ๆ
2. แขกผู้ที่เจ้าภาพเชิญให้เป็นประธานในพิธีต้องไปก่อนเวลาประกอบพิธี
3. ประเพณีไทยดั้งเดิมต้องนำดอกไม้จันทน์ รูป เทียน ไปขอขมาศพ และเผาศพด้วย ปัจจุบันนี้เจ้าภาพได้จัดเตรียมไว้พร้อม วางบนพานส่งให้แขกหยิบเอง
4. เมื่อไปถึงให้พบเจ้าภาพและทักทายกันแล้ว ควรจะทำความเคารพศพที่ตั้งอยู่บนเมรุ โดยการคำนับหรือไหว้ แล้วจึงเดินหาที่นั่ง ผู้น้อยนั่งข้างหลังผู้ใหญ่
5. ฟังคำรวมกิริยามารยาท ไม่สูบบุหรี่ ไม่พูดคุยเสียงดัง
6. เมื่อประธานในพิธีจุดเพลิงวางที่เชิงตะกอน ทุกคนที่อยู่ในบริเวณพิธีต้องยืนขึ้นพร้อมกันด้วยอาการสงบนิ่ง เพื่อแสดงความเคารพและความอาลัยแก่ผู้ตายเป็นครั้งสุดท้าย แล้วประธานจะลงจากเมรุ
7. เมื่อประธานลงจากเมรุ แขกอื่น ๆ ให้ทยอยขึ้นเผาศพ โดยผู้ที่มีอายุมากกว่าขึ้นไปเผา ก่อน เรียงลำดับตามอายุลงมาถึงผู้มีอายุน้อยที่สุด เวลาเผาศพให้กล่าวว่า "อยมปี โข กาเย เอวํ ภาวี เอวํ ธมโม เอวํ อนติโต" (แม้ว่าร่างกายของเรานี้แล ก็ต้องเป็นเช่นนี้ จะต้องเป็นอย่างนี้เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้)
8. การหยิบของขำร่วยจากพาน โดยมารยาทควรหยิบเพียงชิ้นเดียว
9. เมื่อจะกลับควรไปลาเจ้าภาพ ถ้าแขกมากไม่พบเจ้าภาพก็ไม่ต้องลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำว่า "มารยาท" ได้ถูกต้อง
  2. นักเรียนสามารถบอกลักษณะการเคารพตามกาลเทศะต่อบุคคลได้ถูกต้อง
1. ข้อใดไม่ใช่ความหมายของ "มารยาท" (ความรู้)
    - ก. กิริยาวาจาที่ถือว่าเรียบร้อย
    - ข. กิริยาอาการที่ควรปฏิบัติอย่างมีขอบเขต
    - ค. วัฒนธรรมที่แสดงออกถึงลักษณะนิสัยใจคอ และค่านิยม
    - ง. กิริยาอาการที่มีระเบียบแบบแผนอันเหมาะสมแก่กาลเทศะ
  2. การเรียนวิชามารยาท และการสมาคม มุ่งให้ประโยชน์ทางใดมากที่สุด (ความเข้าใจ)
    - ก. ส่งเสริมให้เป็นผู้มีกิริยาดี
    - ข. ส่งเสริมให้เป็นผู้มีอุปนิสัยดี
    - ค. เพื่อประกอบธุรกิจ
    - ง. เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้
  3. ข้อใดไม่ใช่การแสดงความเคารพทางกาย (ความรู้)
    - ก. แต่งกายสุภาพ เหมาะสมกับสถานที่ และโอกาส
    - ข. การกราบไหว้บูชา
    - ค. ไม่แสดงอาการล่วงเกิน
    - ง. ไม่ทำเสียงเอะอะอื้ออึง
  4. ข้อใดใช่การแสดงความเคารพทางใจ (ความรู้)
    - ก. ปฏิบัติตามธรรมเนียมที่ดีของท้องถิ่น
    - ข. ปฏิบัติตามคำสอนที่ถูกต้อง
    - ค. ไม่ลำเอียง มีความยุติธรรม
    - ง. เลื่อมใสใฝ่ใถ้ตรงเข้าถึงเหตุผล
  5. สำนวนใดหมายถึงมารยาททางวาจา และทางกาย (ความเข้าใจ)
    - ก. สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล
    - ข. เป็นมนุษยสัมพันธ์นิยม เพียงลมปาก
    - ค. พุดดีเป็นศรีแก่ตัว พุดชั่วอัปราชัย
    - ง. คนรักเท่าผืนหนัง คนชังเท่าผืนเสื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การแสดงความเคารพมีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร (ความรู้)
- เพื่อระลึกถึงคุณงามความดี
  - เพื่อแสดงความนับถือ
  - เพื่อแสดงความยกย่องกัน
  - เพื่อแสดงความรู้จัก และแสดงความนับถือต่อสิ่งที่เราเคารพ
- จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม**
- นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำว่า"อุปสมบท"ได้
  - นักเรียนสามารถบอกถึงมารยาทในการเข้าร่วมงานอุปสมบทได้
7. ผู้ที่จะอุปสมบทต้องมีอายุเท่าไร (ความรู้)
- 20 ปีบริบูรณ์
  - 21 ปีบริบูรณ์
  - 22 ปีบริบูรณ์
  - 23 ปีบริบูรณ์
8. ผู้ที่จะเตรียมบวช เราเรียกว่าอะไร (ความรู้)
- พ่อนาค
  - พ่อคุณ
  - พ่อทิด
  - หลวงพี่
9. การทำขวัญนาคคืออะไร (ความรู้)
- การสอนให้รู้จักปฏิบัติตัว
  - การสอนให้ระลึกถึงคุณบิดามารดา
  - การสอนให้สืบทอดศาสนา
  - การสอนให้มีใจสงบ
10. มารยาทในการเข้าร่วมงานบวช ข้อใดไม่พึงปฏิบัติ (ความรู้)
- ไม่ดื่มสุรา
  - ไม่คุยเสียงดัง
  - ควรรหาสิ่งของมาถวายพระสงฆ์
  - เวลาถวายของให้วางของที่มือพระสงฆ์
11. ข้อใดไม่ใช่หน้าที่สำหรับเจ้าภาพในงานอุปสมบท (ความจำ)
- พาผู้ที่จะบวชไปพบพระอุปัชฌาย์
  - จัดเตรียมงาน
  - จัดเตรียมเครื่องบวช
  - ทองคำขานนาค

12. ประเพณีไทยการทอผ้าขอพรเรียกว่าอะไร (ความรู้)
- ก. คำขานรับ
ข. คำขอพร
ค. คำรับนาค
ง. คำขานนาค
13. มารยาทในการเข้าร่วมพิธีบวชพระใหม่ผู้ได้รับเชิญควรทำสิ่งใด (ความจำ)
- ก. นำของไปถวายพระบวชใหม่   ข. ขอขมาพระใหม่
ค. อวยพรพระใหม่   ง. ด้อมชลองค์พระใหม่
14. บัตตานุโมทนา คืออะไร (ความรู้)
- ก. บุญจากการอโหสิ   ข. บุญสำเร็จด้วยอนุโมทนา
ค. การบริจาคทาน   ง. ความอดทน
15. การบรรพชา คืออะไร (ความรู้)
- ก. การบวชเป็นพระ   ข. การถือศีล 8
ค. การบวชเป็นสามเณร   ง. การบวชเป็นนักพรต
16. ภิกษุแปลว่าอะไร (ความรู้)
- ก. ผู้เห็นภัยในวัฏฏสงสาร
ข. ผู้ที่หลุดพ้นจากโลก
ค. ผู้สืบทอดศาสนา
ง. ผู้มีจิตอันบริสุทธิ์สูงส่ง
17. ประเพณีการบวชของไทยนิยมบวชกี่เดือน (ความรู้)
- ก. 2 เดือน
ข. 3 เดือน
ค. 4 เดือน
ง. 5 เดือน

18. คำประพันธ์ข้อใดสลับสนุนการปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาท (ความเข้าใจ)

ก. จงฝึกตนมนัสพร้อม	กายา
ให้ทำทีวาจา	เรียบร้อย
บุคคลฝึกกิริยา	แลจิต
เรื่องรุ่งจักไม่ด้อย	ต่ำล่ำ ราศี
ข. ก้านบัวบอกลึกตื่น	ธารา
สายดิ่งทิ้งทอด	หยั่งได้
เขาสูงอาจวัดวา	กำหนด
จิตมนุษย์นี้ไซ้	ยากแท้ หยั่งถึง
ค. กล้วยไม้ดอกดอกข้า	ฉันทิใด
การศึกษาย่อมเป็นไป	ฉันทินั้น
แม้ออกดอกคราใด	งานเด่น
งานสั่งสอนปลูกปั้น	เสร็จสิ้น แสงงาม
ง. รักชาติแลภีไฟได้	โดยนัย นีนา
ไทยไซ้ทาสยอมไทย	ประเทศนี้
ใครหมายหมิ่นเกียรติใคร	ฤาครัน ขามฤา
ผู้สุดฤทธิ์เพื่อชี้	ชื่อไว้ไทยสยาม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

- นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายของงานมงคลสมรสได้
  - นักเรียนมีความเข้าใจถึงขั้นตอนของพิธีมงคลสมรสได้
19. ประเพณีแต่งงานผู้รับหน้าที่ไปเจรจาขอเรียกว่าอะไร (ความรู้)
ก. พ่อ	ข. เจ้าสัว
ค. แม่แก่	ง. เตมาแก่
20. เดือนที่นิยมแต่งงานกันมากที่สุดคือ เดือนใด (ความจำ)
ก. เดือน 4	ข. เดือน 5
ค. เดือน 6	ง. เดือน 7
21. "วิวาหมงคล" คือข้อใด (ความรู้)
- การแต่งงานที่เจ้าสาวมาอยู่บ้านเจ้าบ่าว
  - การแต่งงานที่เจ้าบ่าวมาอยู่บ้านเจ้าสาว
  - การแต่งงานที่ทั้งสองฝ่ายยินยอม
  - การแต่งงานที่พ่อแม่ไม่ยินยอม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชา มารยาทและการสมาคม
เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ
1	ค	11	ง	21	ก
2	ง	12	ง	22	ค
3	ง	13	ก	23	ค
4	ข	14	ข	24	ก
5	ก	15	ค	25	ก
6	ง	16	ก	26	ง
7	ก	17	ข	27	ก
8	ก	18	ก	28	ข
9	ข	19	ง	29	ก
10	ง	20	ค	30	ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินสื่อการสอน

เรื่อง

มารยาทการเข้าสู่สังคมไทย

ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2538

คำชี้แจง

แบบประเมินผลสื่อการสอนนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบประเมินสื่อการสอน (ด้านเทคนิคการผลิตสื่อ)

ตอนที่ 2 แบบประเมินสื่อการสอน (ด้านเนื้อหา)

2.1 เนื้อหาและการนำเสนอ

2.2 ภาพและภาษา

2.3 เวลา

กรุณาใส่เครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับ **สภาพความเป็นจริง** ตามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับสื่อการสอน โดยมีค่าระดับความคิดเห็นดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ความหมาย
5	คุณภาพสื่ออยู่ระดับดีมาก
4	คุณภาพสื่ออยู่ระดับดี
3	คุณภาพสื่ออยู่ระดับปานกลาง
2	คุณภาพสื่ออยู่ระดับพอใช้
1	คุณภาพสื่ออยู่ระดับควรปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 แบบประเมินสื่อการสอน (ด้านเทคนิคการผลิตสื่อ)
ชุดวิดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

เรื่องที่ประเมิน	ความคิดเห็น				
	ดีมาก 5	ดี 4	ปานกลาง 3	พอใช้ 2	ควรปรับปรุง 1
1. เนื้อหาและการนำเสนอ <ul style="list-style-type: none"> - ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา - ความเหมาะสมในรูปแบบหรือวิธีการนำเสนอ - ความสอดคล้องของเนื้อหาแต่ละตอน 					
2. ภาพและตัวอักษร <ul style="list-style-type: none"> - ความเหมาะสมของภาพในด้านการสื่อความหมาย - ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร - ความเหมาะสมของสีตัวอักษร - ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับเสียงบรรยาย 					
3. เวลา <ul style="list-style-type: none"> - ความเหมาะสมของเวลากับเนื้อหา - ความเหมาะสมของเวลากับคำบรรยาย - ความเหมาะสมของเวลาในการนำเสนอทั้งหมด 					

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 แบบประเมินสื่อการสอน (ด้านเนื้อหา)
ชุดวิดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

เรื่องที่ประเมิน	ความคิดเห็น				
	ดีมาก 5	ดี 4	ปานกลาง 3	พอใช้ 2	ควรปรับปรุง 1
<p>1. เนื้อหาและการนำเสนอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม - ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่บทเรียน - ความเหมาะสมในการลำดับชั้นความรู้ - เนื้อหาความรู้ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน - ความสอดคล้องของเนื้อหาบทแต่ละตอน - ความเหมาะสมของเนื้อหาแต่ละตอนในการเลือกใช้สื่อ - ความถูกต้องของการลำดับเนื้อหาตามขั้นตอน - ความถูกต้องของเนื้อหา <p>2. ภาพและภาษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความถูกต้องของภาพที่นำมาใช้ - จำนวนภาพเหมาะสมกับเนื้อหา - ความเหมาะสมในการลำดับภาพ - ความสัมพันธ์ระหว่างภาพและคำบรรยาย <p>3. เวลา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความเหมาะสมของเวลากับเนื้อหาแต่ละตอน - ความเหมาะสมกับคำบรรยาย - ความเหมาะสมของเวลากับการนำเสนอเนื้อหาทั้งหมด - ความเหมาะสมกับเวลาในการปฏิบัติงานฝึก 					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๑ 1 แสดงคะแนนการหาประสิทธิภาพของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่
เรียนชุดวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัดระหว่างเรียน : E_1 (30 คะแนน)	คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน : E_2 (30 คะแนน)
1	24	25
2	24	25
3	25	27
4	26	28
5	25	25
6	24	25
7	27	27
8	26	27
9	24	24
10	25	26
11	26	27
12	26	27
13	25	27
14	24	26
15	27	28
16	24	25
17	25	28
18	25	27
19	27	28
20	25	26
รวม	504	528
	$E_1 = 84.00$	$E_2 = 88.00$
ค่าเฉลี่ย	$\bar{X} = 25.2$	$\bar{X} = 26.4$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๑ 2 แสดงผลการประเมินสื่อการสอน ด้านเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เฉลี่ย 3 คน	ระดับคุณภาพ
1. เนื้อหาและการนำเสนอ		
- ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.66	ดีมาก
- ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่บทเรียน	5.00	ดีมาก
- ความเหมาะสมในการลำดับชั้นความรู้	4.66	ดีมาก
- เนื้อหาความรู้ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน	4.66	ดีมาก
- ความสอดคล้องของเนื้อหาบทแต่ละตอน	4.66	ดีมาก
- ความเหมาะสมของเนื้อหาแต่ละตอนในการเลือกใช้สื่อ	4.00	ดี
- ความถูกต้องของการลำดับเนื้อหาตามขั้นตอน	4.66	ดีมาก
- ความถูกต้องของเนื้อหา	4.66	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยในเรื่องเนื้อหา รวม	4.62	
2. ภาพและภาษา		
- ความถูกต้องของภาพที่นำมาใช้	5.00	ดีมาก
- จำนวนภาพเหมาะสมกับเนื้อหา	4.33	ดีมาก
- ความเหมาะสมในการลำดับภาพ	5.00	ดีมาก
- ความสัมพันธ์ระหว่างภาพและคำบรรยาย	4.66	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยในเรื่องเนื้อหา รวม	4.74	
3. เวลา		
- ความเหมาะสมของเวลากับเนื้อหาแต่ละตอน	4.33	ดีมาก
- ความเหมาะสมกับคำบรรยาย	4.33	ดีมาก
- ความเหมาะสมของเวลากับการนำเสนอเนื้อหาทั้งหมด	4.33	ดีมาก
- ความเหมาะสมกับเวลาในการปฏิบัติงานฝึก	4.66	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยในเรื่องเนื้อหา รวม	4.41	
ค่าเฉลี่ยจากทุกเรื่องที่ประเมิน $\bar{X}$	4.59	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ ๑ 2 แสดงค่าเฉลี่ยของการแสดงความคิดเห็น ในการประเมินด้านเนื้อหา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ให้การประเมินชุดวีดิทัศน์ได้ระดับคะแนนเฉลี่ยแยกในแต่ละเรื่องได้ดังนี้

เรื่องเนื้อหา มีระดับค่าเฉลี่ย = 4.62 ดีมาก

เรื่องภาพและตัวอักษร มีระดับค่าเฉลี่ย = 4.74 ดีมาก

เรื่องเวลา มีระดับค่าเฉลี่ย = 4.41 ดี

จากผลการประเมินด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ยจากทุกเรื่อง que ประเมินอยู่ในระดับ กล่าวได้ว่า ชุดวีดิทัศน์เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย ที่ได้สร้างขึ้นนี้ จัดอยู่ในเกณฑ์ ดีมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ จ 3 แสดงผลการประเมินสื่อการสอน ด้านเทคนิคการผลิตสื่อจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน

เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เฉลี่ย 2 คน	ระดับคุณภาพ
1. ผู้เรียนสามารถใช้สื่อการสอนได้เอง	4.50	ดีมาก
2. จัดเนื้อหาเป็นลำดับชัดเจน ผู้เรียน เข้าใจง่าย	4.50	ดีมาก
3. การเลือกใช้สื่อมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	5.00	ดีมาก
4. ความสะดวกในการเตรียมอุปกรณ์ การเรียนการสอน	5.00	ดีมาก
5. ความสะดวกในการดำเนินการเรียนการสอน	5.00	ดีมาก
6. ความชัดเจนของภาพ	4.50	ดีมาก
7. การจัดลำดับภาพมีความเหมาะสม	5.00	ดีมาก
8. ความเหมาะสมในการดำเนินเรื่องในชุดวีดิทัศน์	5.00	ดีมาก
9. ความชัดเจนและความสัมพันธ์ของ คำบรรยายประกอบสื่อ	4.50	ดีมาก
10. ชุดปฏิบัติการฝึกมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.50	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยจากทุกเรื่องที่ประเมิน $\bar{X}$	4.75	

จากตารางที่ จ 3 แสดงค่าเฉลี่ย การแสดงความคิดเห็นในการประเมินด้านเทคนิคการผลิตสื่อ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน พบว่า ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 ท่านนั้น ให้การประเมินชุดวีดิทัศน์เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย ได้คะแนนเฉลี่ย 4.75

ตารางที่ ๑ 4 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์ความแม่นยำ
เชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อสอบ
งาน : มารยาทของสังคมไทย

ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	+1	+1	-1	3	1
2	+1	+1	-1	3	1
3	+1	+1	+1	3	1
4	+1	+1	-1	3	1
5	+1	0	0	1	0.3
6	+1	0	+1	2	0.7
7	0	+1	+1	2	0.7
8	+1	+1	-1	3	1
9	+1	+1	0	2	0.7
10	+1	+1	-1	3	1
11	+1	-1	-1	3	1
12	+1	-1	0	2	0.7
13	+1	-1	+1	3	1

การแปลความหมายของการวิเคราะห์ความแม่นยำเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับวัตถุประสงค์ คือ ค่าดัชนีที่คำนวณได้มากกว่า หรือ เท่ากับ .5 แสดงว่า ข้อสอบวัดหรือตัวแทนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อนั้น ถ้าค่าดัชนีที่ได้คำนวณได้น้อยกว่า .5 แสดงว่า ข้อสอบไม่วัดหรือเป็นตัวแทนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อนั้น (บุญเชิด หน้า 69)

ตารางที่ ๑ 4 (ต่อ)

งาน : งานอุปสมบท

ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
14	+1	+1	+1	3	1
15	+1	+1	+1	3	1
16	0	+1	0	1	0.3
17	+1	+1	-1	1	1
18	+1	+1	+1	3	1
19	0	+1	0	1	0.3
20	+1	-1	-1	3	1
21	+1	+1	-1	1	0.3
22	+1	+1	+1	3	1
23	0	+1	-1	2	0.7
24	0	+1	+1	2	0.7
25	+1	+1	+1	3	1
26	+1	0	+1	2	0.7
27	+1	+1	+1	3	1
28	+1	+1	0	2	0.7
29	+1	0	+1	2	0.7
30	+1	+1	+1	3	1
31	+1	+1	+1	3	1
32	+1	+1	+1	3	1
33	+1	+1	+1	3	1
34	+1	0	0	1	0.3
35	+1	-1	-1	3	1
36	+1	-1	+1	3	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๑ 4 (ต่อ)

งาน : งานมงคลสมรส

ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
37	+1	+1	+1	3	1
38	+1	+1	+1	3	1
39	+1	+1	0	2	0.7
40	+1	+1	+1	3	1
41	+1	+1	0	2	0.7
42	+1	+1	+1	3	1
43	+1	+1	+1	3	1
44	+1	+1	+1	3	1
45	0	+1	+1	2	0.7
46	+1	+1	0	2	0.7
47	+1	+1	+1	3	1
48	0	+1	+1	2	0.7
49	0	-1	-1	2	0.7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๑ 4 (ต่อ)

งาน : งานศพ

ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
50	+1	+1	0	2	0.7
51	+1	+1	+1	3	1
52	+1	+1	+1	3	1
53	+1	+1	0	2	0.7
54	+1	+1	+1	3	1
55	+1	+1	0	2	0.7
56	+1	+1	+1	3	1
57	+1	+1	+1	3	1
58	0	+1	+1	2	0.7
59	+1	+1	+1	3	1
60	+1	+1	+1	3	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๑ 5 แสดงผลการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.70	0.47
2	0.57	0.47
3	0.53	0.27
4	0.67	0.27
5	0.67	0.67
6	0.43	0.47
7	0.60	0.67
8	0.63	0.20
9	0.57	0.47
10	0.60	0.40
11	0.60	0.27
12	0.53	0.40
13	0.53	0.27
14	0.60	0.40
15	0.57	0.20
16	0.60	0.53
17	0.57	0.73
18	0.50	0.33
19	0.53	0.53
20	0.57	0.33
21	0.57	0.47
22	0.53	0.53
23	0.57	0.47
24	0.57	0.20
25	0.63	0.20
26	0.63	0.73
27	0.47	0.40
28	0.53	0.40
29	0.80	0.80
30	0.42	0.36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก จ.

แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ของชุดวิดิทัศน์เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทยที่เรียนด้วย
 วิดิทัศน์และเรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตาราง ข 1 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย
ที่เรียนด้วยวีดิทัศน์และเรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

คนที่	การเรียนด้วยวีดิทัศน์ (30 คะแนน)	การเรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ (30 คะแนน)
1	22	20
2	25	19
3	26	19
4	24	20
5	25	22
6	24	16
7	27	23
8	25	22
9	27	24
10	20	17
11	26	21
12	25	20
13	26	18
14	27	17
15	25	18
16	23	21
17	25	20
18	26	17
19	26	16
20	25	17

จากตารางที่ ข 1 แสดงคะแนนของการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทการเข้าสังคมไทย ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองที่มีความอิสระต่อกัน (Two Independent Samples) โดยกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ และกลุ่มทดลองที่สอนด้วยวีดิทัศน์ ซึ่งเห็นได้ว่าทั้งสองกลุ่มสามารถจัดรูปแบบการทดสอบหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบ Two taild test โดยพิจารณาในแง่ความแตกต่าง มากกว่าหรือน้อยกว่า ดูจากผลการคำนวณเห็นได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากค่า $t = 8.590$ ซึ่งแสดงว่าผลการทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $.05$ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทวิดิทัศน์

เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

วิชา ฐส. 007 มารยาทและการสมาคม

เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย สภาพห้องเรียนที่สามารถใช้กับวิดิทัศน์เรื่องนี้ จำเป็นต้องมีเครื่องฉายโปรเจคเตอร์, เครื่องคอมพิวเตอร์ วิดิทัศน์เรื่อง มารยาทการเข้าสังคมไทย

ตอนที่ 1 มารยาทของสังคมไทย

ตอนที่ 2 งานอุปถัมภ์

ตอนที่ 3 งานมงคลสมรส

ตอนที่ 4 งานศพ

ข้อแนะนำในการเรียนการสอน

1. ผู้เรียนอ่านคำแนะนำก่อนการใช้
2. ผู้เรียนจะต้องเรียนตามลำดับจากตอนที่ 1-4
3. หลังจากทีเรียนจบในแต่ละตอนผู้เรียนจะต้องทำแบบทดสอบ
4. หลังจากเรียนจบทั้ง 4 ตอน ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังจากเรียนเพื่อใช้ประเมินผล
การเรียนในการเรียนด้วยชุดวิดิทัศน์

บทวีดิทัศน์ เรื่อง มารยาทของสังคมไทย

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย	เวลา
1	ตราสัญลักษณ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	เพลงบรรเลง...	5 วินาที
2	จัดทำโดยนางสาวมนัสวี เหยี่ยมสง่า	เพลงบรรเลง...	3 วินาที
3	ชุดวีดิทัศน์เรื่อง มารยาทของสังคมไทย	เพลงบรรเลง...	5 วินาที
4	M.S. ภาพแสดงการไหว้	มารยาทไทย คือ ระเบียบอิริยาบถต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงความสุภาพอ่อนน้อมละเมียดละไม อันเป็นคุณสมบัติของคนไทยอย่างแท้จริง นับว่าเป็นวัฒนธรรม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าไทยเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมสูงมาแต่โบราณกาล	5 วินาที
5	L.S. ภาพแสดงประเพณีต่าง ๆ	ประเพณีไทยจะเป็นงานสังคมอีกรูปแบบหนึ่งที่เราทุกคนจะต้องได้เข้าไปมีส่วนร่วม โดยอาจจะเป็นทั้ง จัดเองหรือที่เรียกว่า เจ้าภาพหรือไปในฐานะแขกที่ได้ รับเชิญ ทั้งที่เป็นเพื่อนสนิท ญาติสนิท หรือเป็นผู้ที่ได้รับเชิญให้เป็นเกียรติแก่งานนั้น ๆ บางคนอาจจะเข้าใจว่าการไปร่วมงานที่จัดขึ้นโดยเรียกว่าเป็นชนบประเพณีไทยนั้นคงไม่อยากจะไปร่วมเพื่อมารยาทสังคมตามคำเชิญ แต่ตามความเป็นจริงแล้ว ถ้าจะทำตนให้ถูกต้องกับการร่วมสมาคมในงานนั้น ๆ การแสดงออกทั้งกิริยามารยาทและข้อควรปฏิบัตินั้นมีรายละเอียดอยู่มากพอสมควร ฉะนั้นก่อนที่จะไปร่วมสมาคมในประเพณีไทยใดๆนั้น ควรต้องศึกษาอย่างเข้าใจ	20 วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย	เวลา
6	C.U. ภาพแสดงการไหว้เคารพ	ผู้ที่มีกิริยามารยาทอ่อนโยน เข้มข้อย น่ารัก เหมาะสมกับกาลเทศะ จึงนับว่าเป็นจุดเด่น ของสตรีไทย เพื่อที่จะรักษาขนบธรรมเนียม อันดีงามของชาติไว้ บทกลอนที่ว่า	5 วินาที
7	F/O จงฝึกตนมณีสพร้อม กายา ให้ทำที่วาจา เรียบร้อย บุคคลฝึกกิริยา แลจิต เรื่องรุ่งจักไม่ด้อย ต่ำล่ำ ราศี (พระราชนิพนธ์สมเด็จพระเทพฯ)	จงฝึกตนมณีสพร้อม กายา ให้ทำที่วาจา เรียบร้อย บุคคลฝึกกิริยา แลจิต เรื่องรุ่งจักไม่ด้อย ต่ำล่ำ ราศี (พระราชนิพนธ์สมเด็จพระเทพฯ)	5 วินาที
8	L.S. ภาพแสดงการสนทนา	การแสดงความเคารพถือเป็นวัฒนธรรม ส่วนหนึ่งของไทย โดยมีวิธีปฏิบัติหลาย วิธี เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วมีหลักยึดอยู่ 3 ประการ คือ	5 วินาที
9	F/O 1. การแสดงความเคารพ ทางกาย 2. การแสดงความเคารพ ทางวาจา 3. การแสดงความเคารพ ทางใจ	1. การแสดงความเคารพทางกาย 2. การแสดงความเคารพทางวาจา 3. การแสดงความเคารพทางใจ	5 วินาที
10	F/O การแสดงความเคารพ	เพลงบรรเลง...	3 วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย	เวลา
11	C.U. ภาพแสดงการเคารพต่อหน้า พระบรมรูปฉายาลักษณ์	การแสดงความเคารพนั้น ก็เพื่อแสดง ความรู้จักและนับถือต่อสิ่งที่เราแสดงความ เคารพ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งวัตถุหรือบุคคล ในวง การสมาคมถือเป็นเรื่องสำคัญมาก การรู้จัก วิธีแสดงความเคารพให้ถูกกาลเทศะ และ บุคคลหรือวัตถุตามหลักนิยมกัน ซึ่งผิดแผก แตกต่างกันไปตามสภาพของสิ่งที่เราแสดง ความเคารพ ดังต่อไปนี้	8 วินาที
12	L.S. ภาพแสดงการเคารพในโอกาส ต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงความเคารพกันเพราะรู้จักกัน - แสดงความเคารพเพราะเรายกย่องนับ ถือคุณงามความดีของผู้นั้น - แสดงความเคารพเพราะวัตถุหรือองค์ ประกอบนั้น ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่ควร เคารพบูชา เช่น ปูนียสถาน สิ่งสำคัญ สำหรับชาติ ศาสนา เป็นต้น - แสดงความเคารพตามคตินิยม หรือ เพื่อแสดงธรรมจรรยาแห่งหมู่คณะและ สังคม 	8 วินาที
13	L.S. ภาพแสดงการทักทาย	การแสดงความเคารพ เป็นการแสดงออกถึง ความนับถือที่มีต่อบุคคล รวมถึงอาการ ทักทายเบื้องต้นของบุคคลที่มาพบกัน การ แสดงความเคารพ เป็นวัฒนธรรมที่มีเอก ลักษณะเฉพาะของคนในแต่ละชาติ จึงควรจะ ฝึกฝนและปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัยให้ได้ เป็น สิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างเสน่ห์ให้ตนเองมากยิ่งขึ้น	8 วินาที
14	L.S. ภาพกิจกรรมที่ผ่านมา	เพลงบรรเลง...	5 วินาที
15	หยุดเทปและทำแบบฝึกหัดใน ตอนที่ 1 ในกระดาษคำตอบที่ ให้	เพลงบรรเลง...	8 วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทวิดิทัศน์

เรื่อง งานอุปสมบท

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย	เวลา
1	เรื่อง งานอุปสมบท	เพลงบรรเลง...	5 วินาที
2	L.S. ภาพแสดงโบสถ์ วิหารและ การแห่ناق	การบวช คือ การถือเพศเป็นภิกษุสามเณร หรือนักพรตอื่น ๆ อันเป็นการสละเหย้าเรือน ออกเป็นนัkbวช ผู้ที่เราเรียกว่าเป็นนัkbวช ต้องเป็นผู้ที่ไม่มีเหย้าเรือน ไม่มีภรรยา การบวชมี 2 อย่าง คือ บรรพชา หมายความว่า การบวชเป็นสามเณร และอุปสมบท หมายความว่า การบวชเป็นพระภิกษุ	10 วินาที
3	L.S. ภาพแสดงการอาบน้ำนาค	ในสังคมไทย ผู้ชาย เมื่อมีอายุครบ 20 ปี บริบูรณ์ ก็จะต้องอุปสมบท หรือบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาพระธรรมวินัย นำมาเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติ เมื่อผู้ที่มีความประสงค์จะบวชมีอายุครบตามกำหนดแล้ว ซึ่งในสังคมไทยหน้าที่นี้จะ เป็นของพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ของผู้ที่จะบวช โดยทั่วไปแล้วเชื่อว่าท่านได้เตรียมการไว้ล่วงหน้า การบวชในเมืองไทยมักนิยมบวชกันตาม ประเพณีในช่วงก่อนวันเข้าพรรษา คือในราว เดือน 5 ถึงเดือน 7 ของไทย อยู่ในราว เมษายน ถึงเดือน มิถุนายนหรือกรกฎาคม ส่วนใหญ่จะบวชกันราว 3 เดือน	15 วินาที
4	C.U. ภาพแสดงการกราบไหว้บิดา มารดา ครูบาอาจารย์	ก่อนการทำการบวชต้องไปหาพระอุปัชฌาย์ โดยนำดอกไม้ธูปเทียนเครื่องสักการะไปด้วย ตามธรรมเนียมของชาวพุทธ และเพื่อฝึกท่อง คำขานนาคและพิธีบวช ซึ่งชาวบ้านจะเรียกผู้ ที่เตรียมบวชว่า "นาค" หรือ "พ่อนาค"	5 วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย	เวลา
5	L.S. ภาพขบวนแห่หน้าค	<p>ซึ่งวันอุปสมบทเจ้าภาพก็จัดแจงตั้งขบวนแห่หน้าคไปวัด โดยมีการถวายภัตตาหารเช้าหรือภัตตาหารเพลแก่พระที่วัด ต่อจากนั้นจึงแห่หน้าครอบโบสถ์ 3 รอบ โดยมีคนทางร่มหรือกลดบังแดดให้</p> <p>ในขบวนแห่นี้ ให้เจ้าหน้าคถือดอกไม้ธูปเทียนพนมไว้ในมือ มารดาอุ้มไตร บิดาสะพายบาตร ส่วนข้าวของเครื่องใช้อื่น ๆ นั้นผู้มาร่วมงานก็แบ่งกันถือ คนเฒ่าคนแก่ที่มาร่วมอนุโมทนา มักจะเข้ามาสับเปลี่ยนกันถือไตรและบาตร เชื่อกันว่าได้บุญมาก หลังจากนั้นจึงอุ้มหน้าคเข้าโบสถ์ เพราะเป็นความเชื่อว่า ป้องกันเหตุร้ายหรือเภทภัยที่อาจทำให้ไม่สามารถบวชได้</p>	15 วินาที
6	M.S. ภาพการจัดงานบวช	<p>หลังจากบวชแล้ว เจ้าภาพจะรับกลับมาฉลองที่บ้าน จะมีหรือไม่มีก็ได้ เป็นพิธีการนิมนต์พระมาสวดเจริญพระพุทธมนต์และถวายอาหารเท่านั้น</p>	5 วินาที
7	F/O มารยาทของผู้ไปร่วมงานบวช	เพลงบรรเลง...	5 วินาที
8	L.S. ภาพการร่วมงานบวชของญาติมิตร	<p>งานบวชหน้าคหรืองานอุปสมบทเป็นงานมงคลและงานบุญกุศลโดยมารยาทแล้วผู้ที่ได้รับเชิญควรไปร่วมพิธี และนำของไปถวายพระบวชใหม่ งานนี้ท่านจะได้บุญกุศลหลายประการได้ไปเป็นเกียรติจิตเป็นบุญกุศลที่เห็นผู้อื่นจะบำเพ็ญความดีเกิดความปิติในความดีนั้น ยิ่งกว่านี้ยังได้บุญทั้งทานมัย (บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน) และปัตตานุโมทนามัย (บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนาส่วนบุญ) นับได้ว่าบุญกุศลมากกว่างานรื่นเริงอื่น ๆ</p>	10 วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย	เวลา
9	L.S. ภาพบรรยากาศในงาน อุปสมบท	มารยาทที่พึงปฏิบัติสำหรับผู้ร่วมงานนั้น พึง เคารพในเจ้าภาพ ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่องการแต่ง กายที่สุภาพ การไม่ดื่มสุราหรือคุยกันเสียงดัง เพราะงานอุปสมบทเป็นพิธีการมงคลที่จะ กระทำโดยเฉพาะชาวไทยซึ่งเรานับว่าเป็นชาว พุทธศาสนิกชนชั้นเอก จึงมักจะจัดทำเป็นพิธี มโหฬารตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	5 วินาที
10	L.S. ภาพกิจกรรมที่ผ่านมา	เพลงบรรเลง...	5 วินาที
11	หยุดเทปและทำแบบฝึกหัด ในตอนที่ 2 ในกระดาษ คำตอบที่ให้	เพลงบรรเลง...	8 วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทวิดิทัศน์

เรื่อง งานมงคลสมรส

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย	เวลา
1	เรื่อง งานมงคลสมรส	เพลงบรรเลง...	5 วินาที
2	C.U. ภาพชีวิตของหนุ่มสาวภาพ งานแต่งงานแต่ละประเพณี	<p>การแต่งงาน ถือเป็นการเริ่มต้นแห่งชีวิตครอบครัวหรือชีวิตคู่ ตามประเพณีไทย เมื่อใดบวชเรียนซึ่งเรียกว่าเป็นคน "สุก" หรือ ผ่านการศึกษาอบรมมาดีแล้ว ผู้ใหญ่ก็จะเสาะแสวงหาคู่ครองมาให้ร่วมชีวิตเพื่อช่วยสร้างฐานะและครอบครัวให้อบอุ่น สืบวงศ์ตระกูลต่อไปในภายภาคหน้า หรือเมื่อชายหนุ่มได้พบกับหญิงสาวที่มีลักษณะต้องตามอุปนิสัยใจคอของตน ก็จะบอกให้ทางผู้ใหญ่ทราบ และเมื่อผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย คือ ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เห็นว่าหนุ่มสาวทั้งสองมี ความรักใคร่ชอบพอกันด้วยความจริงใจแล้ว จึงจัดให้มีการทำพิธีสู่ขอเพื่อแต่งงานอยู่กินเป็นสามีภรรยาเป็นหลักเป็นฐานถูกต้องตามประเพณีอันดีงามที่ปฏิบัติสืบทอดมา</p> <p>การแต่งงาน อาจแบ่งได้เป็นสองอย่าง คือ วิวาห์มงคล และ อวาวห์มงคล วิวาห์มงคล คือ การแต่งงานที่ฝ่ายหญิงมาอยู่บ้านฝ่ายชาย อวาวห์มงคล คือ การแต่งงานที่ฝ่ายชายมาอยู่บ้านฝ่ายหญิง</p>	20 วินาที

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย	เวลา
3	ภาพงานหมั้น	ตามธรรมเนียมไทย การแต่งงานจะมีขึ้นหลังจากที่ฝ่ายชายและหญิงเกิดความรักใคร่ชอบพอกันในเวลาอันสมควร เมื่อทั้งสองฝ่ายตกลงปลงใจที่จะใช้ชีวิตคู่หรือร่วมครอบครัวเดียวกันแล้ว ฝ่ายชายจะบอกกับพ่อแม่ให้ทราบเพื่อให้อัดหาผู้ใหญ่ไปทาบทามสู่ขอฝ่ายหญิงจากพ่อแม่ผู้ปกครอง	5 วินาที
4	ภาพเจรจาสู่ขอ	ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ไปเจรจาสู่ขอตามธรรมเนียมประเพณีเรียกว่า "เฒ่าแก่" ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีฐานะดี มีผู้ให้ความเคารพนับถือ และรู้จักพ่อแม่หรือผู้ปกครองของทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงเป็นอย่างดี	5 วินาที
5	ภาพการหมั้น	หลังจากที่ฝ่ายชายส่งเฒ่าแก่หรือพ่อสื่อแม่สื่อไปเจรจาสู่ขอกันเป็นที่ตกลงแล้ว บางครั้งทางผู้ใหญ่ต้องการให้มีการหมั้นกันไว้สักกระยะหนึ่งก่อน แล้วจึงทำการแต่งในภายหลัง เพื่อให้หนุ่มสาวได้มีโอกาสดูใจหรือศึกษาอุปนิสัยใจคอกันได้มากขึ้น	5 วินาที
6	ภาพงานแต่งงาน	คนไทยเป็นชนชาติหนึ่งที่เชื่อถือเกี่ยวกับฤกษ์ยาม เคล็ดกลาง มาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยเฉพาะการทำพิธีอันเป็นมงคลต่าง ๆ เริ่มจากวัน คือ ต้องเป็นวันดี เช่น วันอธิบดี วันธงชัย ส่วนเดือนที่นิยมแต่งงานกัน ได้แก่ เดือน 6 เดือน 9 เดือน 10 เดือน 2 และเดือน 4 แล้วแต่ความนิยมเชื่อถือ อันมีซึ่งมีคติที่มาหลายนัย	10 วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย	เวลา
7	L.S. ภาพงานแต่งงาน	<p>ส่วนวันที่ไม่นิยมแต่งงานกัน คือ วันพุธ วันอังคาร และวันเสาร์ รวมถึงวันหยุดที่สวดด้วย ทั้งนี้ในแต่ละท้องถิ่นมีความเชื่อที่แตกต่างกันไป</p> <p>สาเหตุที่ไม่นิยมแต่งงานในวันพุธ เพราะถือเป็นวันสุนัขนาม คือ ดือเคล็ดเกี่ยวกับชื่อ ซึ่งยังคงไม่เจอว่าทำไมจึงถือเอาวันพุธเป็นวันสุนัขนาม ส่วนวันอังคารและวันเสาร์ถือว่าทั้งสองวันนี้เป็นวันแข็งเหมาะสำหรับใช้ทำการเกี่ยวกับพิธีเครื่องรางของขลัง</p>	10 วินาที
8	M.S. ภาพการรดน้ำสังข์	<p>เวลาที่เจ้าภาพมีการเชิญมาเป็นประธานเข้ามาในห้องรดน้ำ ให้ผู้ส่งน้ำสังข์หยิบพานใส่มงคล ส่งให้ก่อน ถ้ามีพวงมาลัยสำหรับคู่บ่าวสาว ต้องส่งพานใส่มาลัยให้ก่อน เพราะมงคลนั้นเป็นมงคลแฝดมีสายโยงติดกัน ประธานสวมมงคลให้แก่คู่บ่าวสาวแล้ว จึงส่งพานใส่น้ำสังข์พระพุทธรูปให้ เมื่อผู้เป็นประธานหลังน้ำสังข์แล้ว รับสังข์กลับมาจึงส่งพานใส่เครื่องเจิมต่อภายหลัง</p>	15 วินาที
9	L.S. ภาพบรรยากาศของงานแต่งงานแต่ละประเพณีจีน, ไทย	<p>มารยาทของผู้ไปร่วมพิธีการแต่งงาน มีดังนี้</p> <p>การแต่งกาย ต้องให้ถูกลักษณะของงาน ถูกกาลเทศะ แต่งชุดสากลตามสมัยนิยมหรือ ชุดไทยที่นิยมกัน เลือเสื้อผ้าสีสดไม่ซีด (ห้ามสีดำ, เทา, ม่วง) ใช้เครื่องประดับพอควร ให้สีเข้ากับสี เครื่องแต่งกาย- มีการนำของขวัญซึ่งเป็นของใช้ที่จำเป็นแก่การครองเรือน หรือเชิดของขวัญ หรือเงินสดไปให้แก่คู่บ่าวสาว ถ้าเป็นของขวัญควรห่อให้เรียบร้อยและมีนามบัตรติดไว้ด้วยและเมื่อไปงานแต่งงานต้องไปพบ</p>	10 วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย	เวลา
10	L.S. ภาพบรรยากาศของงานแต่งแต่ละประเพณีจีน, ไทย	เจ้าภาพหรือเจ้าบ่าวเจ้าสาวก่อน แล้วจึงส่งของขวัญให้ และเมื่อเจ้าภาพให้หนึ่งตามที่ซึ่งเจ้าภาพเชิญให้หนึ่ง โดยมารยาทผู้น้อยต้องนั่งข้างหลังผู้ใหญ่ สำหรับการหลังน้ำพระพุทธรณ์ ต้องให้ผู้อาวุโสสูงเข้าไปหลังก่อน ผู้อาวุโสน้อยเดินตามไปที่หลัง เมื่อเดินผ่านโต๊ะหมู่บูชาควรยกมือไหว้ การหลังน้ำพระพุทธรณ์ต้องให้ศีลให้พรให้คู่บ่าวสาวได้ยินด้วย ส่วนการรับประทานอาหารตอนค่ำ ให้ปฏิบัติตามมารยาทของการรับประทานอาหารแต่ละแบบ ผู้ใหญ่ที่ได้รับเชิญให้กล่าวสุนทรพจน์อวยพรแก่คู่บ่าวสาวนั้น เริ่มต้นต้องกล่าวขอบคุณเจ้าภาพก่อน ที่ให้เกียรติมากกล่าว (ในปัจจุบันนี้ ไม่ต้องมีการกล่าวเชิญแขกดื่มถวายพระพร	10 วินาที
11	L.S. ภาพบรรยากาศของงานแต่งแต่ละประเพณีจีน, ไทย	แต่พระเจ้าอยู่หัว... เพราะได้มีคำสั่งประกาศยกเลิกไปแล้ว) หลังจากนั้นจึงกล่าวสุนทรพจน์ซึ่งเป็นการแนะนำบรมสังส์สอนเรื่องชีวิตการครองเรือน และกล่าวชมเชยเจ้าบ่าวเจ้าสาวตามสมควร ตอนสุดท้ายควรกล่าวเชิญชวนแขกทุกท่านดื่ม การกลับ เมื่อได้เวลาอันสมควรจะกลับ ต้องไปบอกลาเจ้าภาพ	5 วินาที
12	L.S. ภาพกิจกรรมที่ผ่านมา	เพลงบรรเลง...	5 วินาที
13	หยุดเทปและทำแบบฝึกหัดในตอนที่ 3 ในกระดาษคำตอบที่ให้	เพลงบรรเลง...	8 วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทวิดิทัศน์ เรื่อง งานศพ

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย	เวลา
1	เรื่อง งานศพ	เพลงบรรเลง...	5 วินาที
2	L.S. ภาพบรรยากาศงานศพ	ชีวิตของมนุษย์เรา มีความเกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีมาโดยตลอด ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวันตาย จึงเป็นเรื่องราวรายละเอียดประเพณีเกี่ยวกับความตาย และการทำบุญให้แก่ผู้ล่วงลับ อันได้แก่ พิธีเกี่ยวกับการทำศพ การทำบุญร้อยวัน การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติผู้ล่วงลับ	5 วินาที
3	L.S. ภาพบรรยากาศงานศพ	ย่อมเป็นที่เข้าใจงานโศกเศร้า การไปงานศพจึงต้องมีการสำรวมกิริยา ไม่แสดงความร่าเริงและไม่ถึงกับเศร้าจนเกินเหตุ ควรแสดงความเสียใจกับผู้ที่ต้องสูญเสียผู้เป็นที่รักหรือที่เคารพด้วยกิริยาที่พองามและยอมเป็นที่ทราบอยู่โดยทั่วไปแล้วว่าต้องแต่งกายด้วยสีดำหรือขาว แต่ไม่ควรใส่เสื้อลายขาวดำ เพราะจะเป็นการไม่สุภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะถ้าผู้วายชนม์เป็นผู้ใหญ่ ส่วนรายละเอียดควรกระทำดังนี้	8 วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย	เวลา
4	L.S. ภาพบรรยากาศงานศพ	ถ้าไปรดน้ำศพควรให้ทันเวลา ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่กว่าเราหรืออายุน้อยกว่าเราก็ควรแสดงความเคารพและให้เกียรติแก่ผู้ล่วงลับ เพราะโดยคตินิยมของประเพณีเราถือว่า ผู้ล่วงลับนั้นเขามีความสุขและไปสู่สุขคติแล้ว ถ้าไปร่วมสวดพระอภิธรรม จะมีพวงหรีด หรือดอกไม้ไปกราบศพก็ได้ตามความเหมาะสม เมื่อไปถึงสถานที่นั้นแล้ว จะต้องไปคารวะศพก่อน แต่ก่อนจะคารวะศพ จะต้องกราบพระพุทธรูป	7 วินาที
5	L.S. ภาพบรรยากาศงานศพ	ที่ตั้งไว้ก่อน แล้วจึงคารวะศพ หากมีการจุดธูปกราบศพก็ใช้ 1 ดอก แล้วกราบ 1 ครั้ง โดยไม่แบ่มือ (เหมือนกราบพระ)	5 วินาที
6	L.S. ภาพการฌาปนกิจหรือพระราชทานเพลิง	<p>- อาจจะมีการเตรียมเงินร่วมทำบุญหรือไม่อย่างไร การกระทำตามควรแก่กรณี และความเหมาะสม</p> <p>- ถ้าต้องไปร่วมงานฌาปนกิจ จะต้องไปให้ทันเวลาตรงตามกำหนดเวลา เมื่อไปถึงหากเป็นเวลาที่ยังเจ้าภาพนำศพเวียนรอบเมรุ ผู้เป็นแขกจะต้องยืนให้ความเคารพและให้เกียรติด้วย หรือ ร่วมเวียนรอบเมรุด้วย ก็จะทำให้เจ้าภาพเกิดความชื่นชม ซึ่งถือว่าเป็นการให้เกียรติ</p> <p>เมื่อถึงเวลาฌาปนกิจหรือพระราชทานเพลิง เมื่อจบพิธีการของผู้ได้รับเชิญเป็นผู้จุดไฟแล้ว ผู้เป็นแขกอื่น ๆ จึงค่อย ๆ เดินกันไปตามลำดับเพื่อขึ้นเมรุเผาศพ ไม่ควรเบียดเสียดและแข่งกัน เพื่อแสดงความรีบร้อนที่จะรีบกลับ จะทำให้มองแล้วไม่ผู้จะงดงามนัก</p>	10 วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย	เวลา
7	L.S. ภาพการณาปนกิจหรือ พระราชทานเพลิง	เมื่อมาร่วมงานและให้เกียรติทั้งแสดงความ เสียใจต่อผู้เป็นเจ้าภาพแล้ว เราก็ควรที่จะให้ เวลาของการนี้เป็นที่เหมาะสม และแสดงให้ เห็นว่าเรามีความเต็มใจที่จะมางานนี้ การกลับหากเจ้าภาพยังต้องรับแขกและอาจ จะไม่ทั่วถึงก็ไม่ควรจะต้องลา และไม่ควรจะ นำเอามาบ่นหรือว่ากลับหลังว่า เจ้าภาพไม่สน ใจต่อแขก เพราะงานเช่นนี้ต้องให้อภัยเจ้าภาพ อาจจะต้องรับแขกมาก และรับรองไม่ทั่วถึง อีกทั้งอาจจะยังเศร้าโศกอยู่ด้วยก็ได้ เราจึง ควรอภัยและเห็นใจ	10 วินาที
8	L.S. ภาพกิจกรรมที่ผ่านมา	เพลงบรรเลง...	5 วินาที
9	หยุดเทปและทำแบบฝึกหัด ในตอนี่ 4 ในกระดาษ คำตอบที่ให้	เพลงบรรเลง...	8 วินาที
10	ขอขอบคุณ ผศ. โอวาท พูลศิริ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม ผศ.อรรถพร ฤทธิเกิด ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	เพลงบรรเลง...	10 วินาที
11	จบ	เพลงบรรเลง...	5 วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

นางสาวมนัสวี เหยี่ยมสง่า เกิดเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2516 ที่กรุงเทพฯ สำเร็จการศึกษา
ระดับปริญญาตรีครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย จากสถาบันราชภัฏนครปฐม ปีการศึกษา
2538 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานวิจัยและพัฒนา โรงเรียนเทคโนโลยีนครปฐม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้